

9. වෙළඳම, ගෙවුම් තුලනය සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය

9.1 සමස්ත විවරණය

නැගෙනහිර ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදයත්, ඊට පසුව රුසියාවේ සහ බ්‍රසීලයේ ඇති වූ අර්බුද වලින් පසුව ලොව බොහොමයක් රටවල දක්නට ලැබුණු ආර්ථික පසුබෑම් වලට පසුව 2000 වසරේදී ලෝක ආර්ථිකය වඩාත් ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වනු දක්නට ලැබුණි. එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය තවදුරටත් ශක්තිමත් වීමත්, ජපන් ආර්ථිකය තරමක් දුරට යථා තත්ත්වයට පත්වීමත්, යුරෝපයේ අඛණ්ඩ වර්ධනයත්, අර්බුදයට ලක් වූ රටවල් සීඝ්‍රයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් හේතුකොටගෙන ලෝක ආර්ථිකය තවදුරටත් පසුබෑමට ලක්වීමේ අවදානම තුරන් විය. ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ආයෝජන විශ්වාසනීයත්වය තහවුරු වීම තුළින් විනිමය සහ ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ ස්ථායීතාව තහවුරු කෙරුණි. පසුගිය වර්ෂ දෙක තුළදී පසුබෑමකට ලක් වූ භාණ්ඩ වෙළඳපොළවල් මත අර්බුදවලට ලක් වූ නැගෙනහිර ආසියානු රටවල ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත්, ඉහළ මට්ටමක පැවති ජාත්‍යන්තර ඉල්ලුමත් මගින් යහපත් බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. ඒ අනුව, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳමෙහි යථා තත්ත්වයට පත්වීම ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර වාතාවරණය වඩා යහපත් තත්ත්වයකට පත් වීමට හේතු විය. කෙසේ නමුත්, ලෝක වෙළඳපොළෙහි බොරතෙල් මිල ගණන් සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යාමත්, ආරක්ෂක කටයුතු හා සම්බන්ධ ආනයනයන් ඉහළ යාමත්, ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවුම් ශේෂයට දැඩි බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රටෙහි විදේශීය සංචිත සීඝ්‍රයෙන් පහත වැටුණු අතර, විනිමය අනුපාතිකය මත දැඩි බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. මෙම තත්ත්වය වලක්වාලීමේ අරමුණෙන් රටෙහි විනිමය අනුපාත කළමනාකරණයෙහි වෙනස්කම් කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

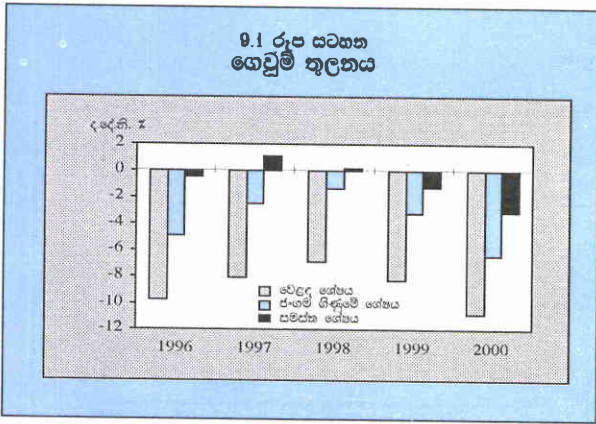
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳම යළි ප්‍රකාශිත තත්ත්වයට පත්වීම අනුව යමින් 2000 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වෙළෙඳමෙහි විශිෂ්ඨ වර්ධනයක් සටහන් කෙරුණි. ආනයන සහ අපනයන සීඝ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. එසේ වුවද, බනිජතෙල් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සහ ආරක්ෂක කටයුතු හා අදාළ ආනයන ඉහළ යාමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වෙළඳ හිඟය තියුණු ලෙස පුළුල් විය. සංචාරක අංශයේ පසුබෑම හේතුවෙන් සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය පහත වැටුණි. විදේශ ණය සඳහා ඉහළ පොලී ගෙවීම් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සංචිත සඳහා ලැබුණු පොලී ඉපයීම්වල පහළයාම පිළිබිඹු කෙරෙමින් ආදායම් ගිණුමේ හිඟය තවදුරටත් පුළුල් විය. කෙසේ නමුත් විදේශගත ශ්‍රී ලාංකිකයින් විසින් එවකු ලැබුණු පෞද්ගලික සංක්‍රාම ඉහළයාම හේතුවෙන් ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මෙම

ප්‍රවණතාවයන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ජංගම ගිණුමේ හිඟය, 1999 වසරේ වූ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 563 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 3.6) සිට 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,065 (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 6.4) දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස පුළුල් විය. ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාමවල පිරිහීම හිලවී කරමින් රජයට ලැබුණු ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන අරමුදල් හා පෞද්ගලික කෙටිකාලීන ණය ගැනීම් ඉහළ යාමෙන් ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගලාපීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 373 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 568 දක්වා ඉහළ නැගුණි. ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගලාපීම් වල මෙම වර්ධනය ජංගම ගිණුමේ හිඟයේ තියුණු වර්ධනය පියවීමට ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් සමස්ත ගෙවුම් තුලනයෙහි, 1999 වසරේදී වූ හිඟය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 263 සිට 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් 516 දක්වා තවදුරටත් පිරිහීමක් පෙන්නුම් කළේය.

ආසියාවේ හා රුසියාවේ සිදුවූ මූල්‍ය අර්බුදයන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වෙළඳම පසුගිය වසරේ වූ කැපී පෙනෙන පසුබෑමකින් පසු 2000 වසරේදී සීඝ්‍රයෙන් යළි ප්‍රකාශිත විය. පසුගිය වසරේදී අපනයනවල දක්නට ලැබුණු සියයට 4 ක අඩුවීමට එරෙහිව 2000 වසරේදී සියයට 20 ක ඉහළ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. මෙය ප්‍රධාන වශයෙන්ම සියයට 18 කින් අපනයන පරිමාව වැඩිවීමේ ප්‍රතිඵලයකි. මේ අතර, ආනයන (ගුවන් යානා ආනයන අත්හැර සැලකූ කල) සියයට 24 කින් වර්ධනය විය. ආනයන පරිමාව සහ ජාත්‍යන්තර වෙළඳ ද්‍රව්‍යවල මිල ඉහළයාම පිළිබිඹු කරමින්¹ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙළඳ හිඟය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,798 දක්වා සියයට 31 කින් පුළුල් විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් කල, 1999 දී සියයට 8.7 ක් වූ වෙළඳ හිඟය, 2000 වසරේදී සියයට 10.8 දක්වා ඉහළ නැගුණි. මෙය 1995 ත් පසු වාර්තා වූ වැඩිම ප්‍රතිශතයයි.

සංචාරක හා ප්‍රවාහන සේවාවන්හි ලැබීම් පහත වැටීම හේතුවෙන්, සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය කැපී පෙනෙන බිඳ වැටීමක් පෙන්නුම් කළේය. වසර තුළදී සියයට 8 කින් සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම පහළ වැටීම හේතුවෙන්, ශුද්ධ සංචාරක ලැබීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 55 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 8 දක්වා පහත වැටුණි. අසල්වැසි රටවලින් ඇතිවූ තරඟකාරිත්වයන් වරාය ආශ්‍රිත සේවාවන් හට අඛණ්ඩව අහිතකර ලෙස බලපෑම් ඇති කරන ලදී. මේ අතර ආදායම් ගිණුමේ හිඟය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 254 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 304 දක්වා පුළුල් විය. මෙයට හේතු වූයේ රටේ විදේශ වත්කම් පිරිහීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විදේශ ආයෝජන මත පොලී ආදායම සියයට 10 කින් පහත වැටීම හා විදේශ ණය මත පොලී ගෙවීම් සියයට 12 කින් ඉහළ යාමයි.

1. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගමේ ගුවන් යානා වැඩ සටහන යටතේ ආනයන කෙරුණු ගුවන් යානා, ආනයනවල සාපේක්ෂව විශාල අයිතමයක් වන අතර එම මූල්‍යයනය කරනුයේ සැපයුම් කරුවන්ගේ ණයක් තුළිනි. ඒ අනුව මෙම විශ්ලේෂණයට ගුවන් යානා ඇතුළත් නොවේ.

(අ) වර්ගීකරණය ගෙවුම් තුලන අත්පොත් තහවුරු වන සංස්කරණයේ සිට 5 වන සංස්කරණයට සමානව සමාන වාණිජ බැංකුවල වත්කම් සහ වගකීම්වල වෙනස්වීම් සමස්ත හේතුවෙන් ඉවත් කොට ඇත.
 (ආ) 1994 සිට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දේශීය බැංකු ක්‍රමයේ කොටසක් සේ සලකන ලදී.

පෞද්ගලික සංක්‍රාම ලැබීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 1,160 දක්වා සියයට 10 කින් පුළුල් විය. ගල්ප් යුද්ධයෙන් අවතැන් වූ ශ්‍රී ලාංකික සේවකයින්ට වන්දි වශයෙන් මේ වසර තුළදී ලැබුණු එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 45 ද මෙයට බලපෑවේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ශුද්ධ පෞද්ගලික සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 887 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 974 දක්වා වැඩි විය. වසර තුළදී ශුද්ධ ජංගම නිල සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 26 සිට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 25 දක්වා ඉතා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. වෙළඳ, සේවා, ආදායම් සහ සංක්‍රාම ගිණුම්වල දක්නට ලැබුණු මෙම ප්‍රවණතාවයන් හේතු කොටගෙන ජංගම ගිණුමේ හිඟය, 1999 වසරේ වූ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 563 සිට 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 1,065 දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස පුළුල් විය.

1999 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 373 ක් වූ ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුම්වල අතිරික්තය 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 568 දක්වා සැලකිය යුතු අන්දමින් වර්ධනය විය. මින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම පිළිබිඹු වූයේ, රජය වෙත දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ලැබීම් සහ පෞද්ගලික අංශය වෙත කෙටිකාලීන මූල්‍ය අරමුදල් ගලා ඒම් වැඩිවීමය. වසර තුළ ලැබුණු ප්‍රදානයන් පහත වැටීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 80 සිට එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 51 දක්වා පහත වැටුණි. මේ අතර 1999 දී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 293 ක් වූ මූල්‍ය ගිණුමේ අතිරික්තය, 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 516 දක්වා වර්ධනය විය. මීට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ රජය වෙත දිගුකාලීන ආයෝජන අරමුදල් ලැබීම් සහ පෞද්ගලික කෙටිකාලීන අරමුදල් ලැබීම් ඉහළ යාමයි. විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් සියයට 13 ක සැලකිය යුතු පහත වැටීම සහ ශ්‍රී ලාංකිකයින් විසින් විදේශයන්හි කරනු ලැබූ සෘජු ආයෝජනවල කැපී පෙනෙන පහත වැටීම පිළිබිඹු කරමින් ශුද්ධ විදේශ සෘජු ආයෝජන ලැබීම් එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 177 සිට එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 173 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. පසුගිය වසරේදී මෙන්, 2000 වසරේදී පැවති අවිනිශ්චිත වාතාවරණය ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලිකරණ වැඩ සටහනට බාධා පමුණුවනු ලැබීය. ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ලැබීම්

පහත වැටීම සහ වසර තුළ ණය පියවීම්වල වර්ධනය (විශේෂයෙන් ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය විසින්) පිළිබිඹු කරමින්, දිගුකාලීන පෞද්ගලික ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ලැබීම්, එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 196 සිට එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 82 දක්වා පහත වැටුණි. වසර තුළදී ප්‍රධාන වශයෙන්ම දිගුකාලීන සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය ප්‍රමාණය වැඩි වීම සහ ණය ආපසු ගෙවීම්වල පහත වැටීම නිසා 1999 දී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 62 ක් වූ රජයේ ශුද්ධ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ලැබීම් 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 171 දක්වා ඉහළ නැගුණි. වසර තුළදී පැවති මැතිවරණය නිසා සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තාවකාලික අවහිරතාවය, ආධාර උපයෝජනයේ ප්‍රමාදවීම් සහ ආධාර ලබාදෙනු ලබන රටවල් මගින් දෙනු ලබන සම්පත් ප්‍රමාණයේ සාමාන්‍ය අඩුවීම රජයට ලැබුණු ප්‍රාග්ධන අරමුදල්හි වර්ධනය අඩුවීමට හේතු විය. රජය 1997 දී නිකුත් කළ පාවෙන අනුපාත තෝට්ටු නිකුතුවට අදාළව එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 50 න් ගෙවීමට ඉතිරිව තිබූ එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 16 වසර තුළදී ආපසු ගෙවීමද, ණය ආපසු ගෙවීම් වල ඇතුළත්ය. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධව පසුගිය වසර තුළදී කෙටිකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධනය එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 142 ක පිටතට ගලායාමක සිට මෙම වසරේදී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 88 ක ශුද්ධ ගලා ඒමක්, දක්වා වර්ධනය විය. මීට හේතු වූයේ වාණිජ බැංකුවල විදේශ වගකීම් වැඩිවීමත්, පෞද්ගලික කෙටිකාලීන වෙළඳ ණය ඉහළ යාමත්, කොටස් වෙළඳපොළ ආයෝජන තුළින් රටින් පිටතට ගලායාම් වල වැඩිවීමත් යනාදියෙනි ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයයි.

9.2 සංඛ්‍යා සටහන
 විදේශීය වෙළෙඳාමෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය

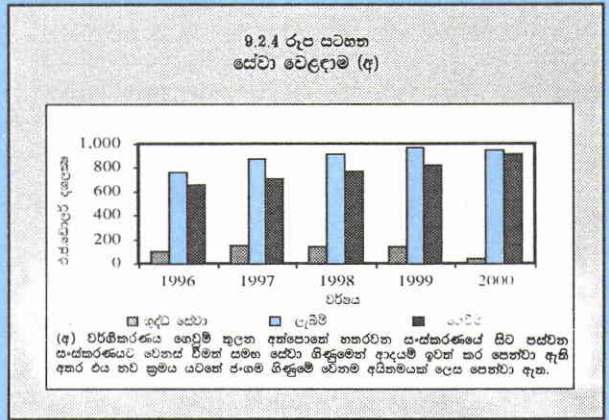
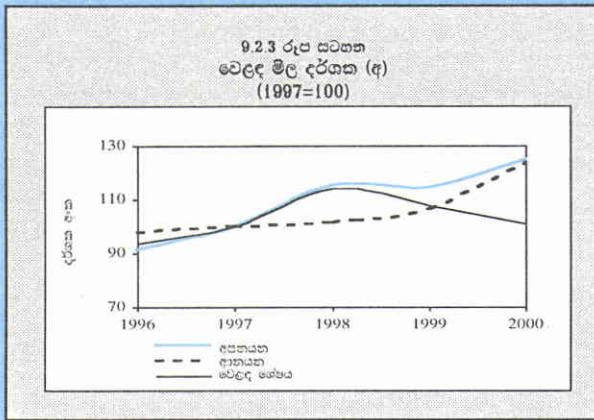
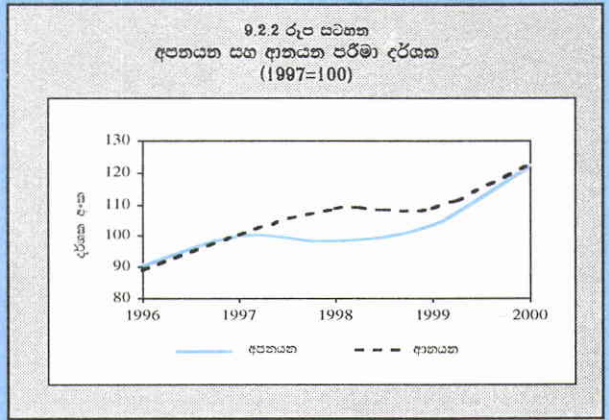
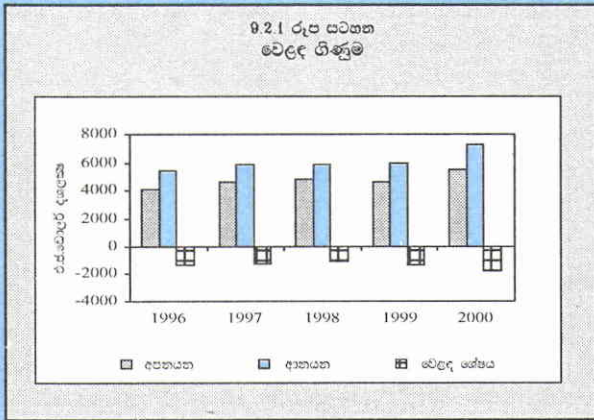
වර්ෂය	වර්ධන අනුපාතිකය(අ)		ඒකක වටිනාකම් දර්ශකය (1997 = 100)		ද-දේශීය ප්‍රතිශතයක් ලෙස		
	අභ්‍යන්තර	ආර්ථිකය	වෙළඳ අනුපාතිකය(ආ)	අභ්‍යන්තර	ආර්ථිකය	ආර්ථිකය	
1998 (ආ)	3.4	0.4	114.9	101.3	113.4	30.5	37.4
1999 (ආ) (ඇ)	-3.9	1.5	114.6	106.4	107.7	29.2	37.9
2000 (ආ) (ඈ)	19.8	22.4	125.2	123.8	101.1	33.1	43.9

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) වර්ධන අනුපාතිකය එ.ජ. ඩොලර් ඒකකය මගින් දී ඇත.
 (ආ) (අභ්‍යන්තර මිල දර්ශකය/ආර්ථිකය මිල දර්ශකය) × 100
 (ඇ) සංශෝධිතයි
 (ඈ) 1999 හා 2000 ආනයන දර්ශකය ගණනය කිරීමේදී ආනයන කළ ගුවන් යානා අතහැර ඇත.
 (ඉ) තාවකාලිකයි

පෞද්ගලික අංශයේ සහනදායී නොවන ණය එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 76 (සියයට 6 ක) කින් වැඩිවීමත්, රජයේ සහනදායී නොවන ණය එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 61 (සියයට 32 ක) අඩුවීමත්, සහනදායී ණය ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 246 කින් (සියයට 4 ක) අඩුවීමත් නිසා සමස්ථ ප්‍රතිඵලය ලෙස, රජයේ විදේශ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩො. දශ ලක්‍ෂ 8,859 දක්වා සියයට 2.5 කින් පහත වැටුණි. වර්ෂය තුළදී මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදල් අතර හරස්

9.2 රුප සටහන විදේශීය වෙළඳාම

විනිමය අනුපාතිකයන්හි වෙනස්වීමය. මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 77 ක් සහනදායී ණය වලින් සමන්විත වූ අතර, ඉතිරි සියයට 23 සහනදායී නොවන ණය වලින් සමන්විත විය. විදේශ ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අනුපාතිකයක් ලෙස ගත් කල 1999 දී සියයට 57.8 ක සිට 2000 දී සියයට 53.5 දක්වා පහළ වැටුණ අතර, විදේශ ණය සේවා අනුපාතය සියයට 12.4 සිට සියයට 12.2 අඩු විය.

මෙම වසර තුළදී ජාත්‍යන්තර විනිමය වෙළඳපොළවල් ස්ථායීව පැවතුණි. එසේ වුවද, සාපේක්‍ෂව අඩු උද්ධමන අනුපාතිකයක් තිබියදීත්, ක්‍රමයෙන් පසුබෑමකට ලක් වූ ගෙවුම් ශේෂය ශ්‍රී ලංකා රුපියල කෙරෙහි දඩී පීඩනයක් ඇති කරන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, එ.ජ.ඩොලරය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගන්නා හා විකුණන අනුපාතිකයේ සාමාන්‍යයේ වෙනස අනුව ශ්‍රී ලංකා රුපියල 2000 වසරේදී සියයට 9.9 කින් අව ප්‍රමාණය වූ අතර, අන්තර් බැංකු අනුපාතයේ සාමාන්‍යයට අනුව, අව ප්‍රමාණය සියයට 12.5 ක් විය. වර්ෂය තුළදී විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග 24 කින් සමන්විත පැයකට අනුව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය සියයට 0.6 කින් ඉතාමත් සුළු වශයෙන් අධි ප්‍රමාණය වූ අතර, එය

රටේ විදේශීය තරඟකාරීත්වය පවත්වාගෙන යාමට උපකාරී විය.

වර්ෂය අවසානයේදී රටෙහි දළ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය, එ.ජ.ඩො. දශ ලක්‍ෂ 2,126 දක්වා සියයට 18 කින් පහත වැටුණු අතර, එය 2000 වසර සඳහා මාස 3.5 ක ආනයනයන් මූල්‍යනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය. මේ අතර, දළ නිල විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය සියයට 36 කින්, එ.ජ.ඩො. දශ ලක්‍ෂ 1,043 දක්වා පහළ වැටුණු අතර, එය 2000 වසර සඳහා මාස 1.7 ක ආනයනයන් මූල්‍යනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය.

9.2 අපනයන

බාහිර හා අභ්‍යන්තර වශයෙන් ඇති වූ හිතකර වර්ධනයන්ගේ බලපෑම හේතුකොට 2000 වර්ෂය මුළුල්ලෙහිම ශ්‍රී ලංකාවෙහි අපනයනය සැලකිය යුතු අන්දමින් වර්ධනය විය. 1999 දී දක්නට ලැබුණ සියයට 4 ක අඩු වීම හා සැසඳීමේදී 2000 වර්ෂය තුළදී අපනයන ඉපයීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්‍ෂ 5,522 ක්ව, සියයට 20 ක වැඩි වීමක් වාර්තා කළේය. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්, කේ, යන්ත්‍රසූත්‍ර, කාර්මික හා විදුලි උපකරණ, රබර් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදන, මත්ස්‍ය

නිෂ්පාදන, මැණික්, දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ අපනයනයන්හි නොකඩවා ඇති වූ වැඩි වීම මෙම වර්ධනයට හේතු විය. භාණ්ඩ මිල සුළු වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වීමත්, ලෝක ඉල්ලුම ඉහළ යාමත් අපනයනයන්හි වර්ධනයට හේතු විය. අපනයන ඉපයීමිච්ච වැඩි වීම කෙරෙහි විශාල වශයෙන් දයක වෙමින් අපනයන පරිමා දර්ශකය සියයට 18 කින් වැඩි වූ අතර මිල දර්ශකය සියයට 2 කින් ඉහළ නැගුණි. ජාත්‍යන්තර මිල ගණන්වල පැවති අහිතකර වර්ධනයන් පිළිබිඹු කරමින් වෙළඳ අනුපාතය දෙවන වර්ෂයටත් පිරිහුණි.

විශේෂයෙන්ම ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපා සංගමයෙහි ආර්ථිකයන් ශක්තිමත් වීම මුල් කොට ලෝක ආර්ථිකය ශක්තිමත් ලෙස වර්ධනය වීම හේතුවෙන් 1999 අවසන් කාර්තුවෙහි සිට අපනයන වෙළඳුම යථා තත්ත්වයට පත් විය. මෙම රට වලින් රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා පැවති ඉල්ලුම වර්ධනය විය. ජපන් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීම නිසා මැණික්, ස්වර්ණාභරණ, දියමන්ති වැනි ශ්‍රී ලාංකික නිෂ්පාදන සඳහා ශක්තිමත් වෙළඳපොළක් ඇති කරලීමට සමත් විය. සංක්‍රාන්තීය ආර්ථිකයන් හා මැද පෙරදිග රටවල ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත් වීම, හේ

සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති වීමටත්, එමගින් මිල ගණන් යහපත් වීමටත් උපකාරී විය. නැගෙනහිර ආසියානු රටවල ආර්ථිකය වේගයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වීමත් සමග එම රටවල ව්‍යවහාර මුදල්වල අගය වැඩි වීම, ඇඟළුම් හා රබර් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදන වැනි ප්‍රධාන අපනයනයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙහි තරඟකාරීත්වය වර්ධනය කිරීමට ඉවහල් විය.

අපනයන ව්‍යුහය

1977 දී ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්කරණය මගින් දිරි ගන්වනු ලදුව, කාර්මික අපනයනය 1980 දශකයෙහි මුල් කාලයෙහි පටන් වඩාත් වැදගත් ස්ථානයකට පත් වීම හේතුවෙන් 1977 දී සියයට 74 ක්ව පැවති වැවිලි කෘෂිකාර්මික බෝගයන්හි දයකත්වය 2000 දී සියයට 15 දක්වා පහත වැටුණි. කාර්මික අපනයන, අපනයන වර්ධනය කෙරෙහි නොකඩවා ප්‍රධාන දයකත්වය සැපයූ අතර, 1977 දී මුළු අපනයනයෙන් සියයට 14 ක් වූ එහි දයකත්වය 2000 දී සියයට 78 දක්වා වර්ධනය විය. පසුගිය වර්ෂ අට තුළ මෙම අනුපාතය සියයට 75 ක් ආසන්නයෙහි පැවතිණි. 1986 දී ශ්‍රී ලංකාවෙහි විශාලතම අපනයන භාණ්ඩය බට

**9.3 සංඛ්‍යා සටහන
අපනයන සංයුතිය**

කාණ්ඩය	එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ					රුපියල් දශලක්ෂ				
	1996	1997	1998	1999(අ)	2000(ආ)	1996	1997	1998	1999(අ)	2000(ආ)
1. කෘෂිකාර්මික අපනයන	961	1,060	1,088	947	1,005	53,206	62,667	70,225	66,751	76,271
හේ	615	719	780	621	700	34,067	42,533	50,280	43,728	53,133
රබර්	104	79	44	33	29	5,753	4,640	2,808	2,305	2,179
පොල්	110	118	94	129	121	6,091	6,939	6,110	9,119	9,174
මද නිෂ්පාදන	81	82	56	84	77	4,469	4,864	3,632	5,973	5,786
වෙනත්	29	35	38	45	45	1,622	2,075	2,478	3,146	3,388
සුළු කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන	132	145	170	165	155	7,295	8,555	11,027	11,598	11,784
2. කාර්මික අපනයන (ඇ)	3,006	3,436	3,607	3,551	4,283	166,543	203,114	233,508	250,516	325,931
ආහාර, පාන වර්ග හා දුම්කොළ	95	91	118	86	152	5,272	5,354	7,586	6,093	11,573
රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්	1,902	2,274	2,460	2,425	2,982	105,341	134,455	159,303	171,068	226,930
බනිජ නිෂ්පාදන	104	97	73	74	98	5,740	5,743	4,662	5,210	7,414
රබර් නිෂ්පාදන	169	178	178	161	196	9,357	10,513	11,528	11,350	14,924
පිහත් නිෂ්පාදන	48	55	54	49	47	2,677	3,246	3,478	3,442	3,558
සම් හා සපත්තු	139	183	214	201	176	7,690	10,812	13,855	14,140	13,391
යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ	154	204	182	201	244	8,572	12,076	11,811	14,155	18,594
දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ(ඇ)	192	142	131	171	192	10,643	8,384	8,491	12,064	14,546
අනෙකුත් කාර්මික අපනයන	202	212	197	184	197	11,251	12,531	12,794	12,995	15,002
3. බනිජ අපනයන	96	90	60	64	97	5,292	5,271	3,863	4,540	7,352
මැණික්	86	84	56	61	93	4,771	4,899	3,577	4,326	7,091
වෙනත්	10	6	4	3	4	521	372	286	214	261
4. වර්ග නොකළ අපනයන (ඈ) (ඉ)	32	53	43	48	137	1,760	3,141	2,802	3,363	10,560
මුළු අපනයන (ඇ)	4,095	4,639	4,798	4,610	5,522	226,801	274,193	310,398	325,171	420,114

(අ) සංශෝධිතයි
 (ආ) තාවකාලිකයි
 (ඇ) ගලපන ලදී.
 (ඈ) ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් 1999 හා 2000 වර්ෂයන්හි දී සපයන ලද දියමන්ති අපනයනය පිළිබඳ දත්තයන් ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරියෙන් ලබාගන්නා ලද දත්ත හා ගලපන ලදී.
 (ඉ) ප්‍රතිඅපනයන ඇතුළත් ය.

මූලාශ්‍ර : ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ලංකා බනිජකෙල් නීතිගත සංස්ථාව හා
 වෙනත් බණිජ ද්‍රව්‍ය අපනයන කරුවෝ
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය

පත් වූ රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්, 1977 දී මුළු අපනයනයෙන් එයට හිමිව පැවති සියයට 2 ක කොටස 1986 දී සියයට 28 දක්වාද, 2000 දී සියයට 54 දක්වාද වැඩි කර ගනිමින් එම තත්වය දිගටම පවත්වා ගැනීමට සමත් විය. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් ඉහළ මට්ටමක පැවතියද, නේ, 1991 වර්ෂය වනතෙක් රටෙහි විශාලතම ශුද්ධ විදේශීය විනිමය උපයන්තාගේ තත්වය ඉසිලීය. එසේ වුවද, 1992 දී රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් මෙම ප්‍රමුඛස්ථානයට පත් වූ අතර ඉන් අනතුරුව විශාලතම ශුද්ධ විදේශ විනිමය උපයන්තාගේ තත්වය නොකඩවා පවත්වා ගත්හ.

2000 වර්ෂය තුළදී රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් ප්‍රමුඛ කොට ගත් කාර්මික අපනයනවල දයකත්වය, පෙර වසරෙහි පැවති සියයට 77 සිට 2000 දී සියයට 78 දක්වා වැඩි විණි. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් (සියයට 70), යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ (සියයට 6), රබර් නිෂ්පාදන (සියයට 5), දියමන්ති හා ස්වරණාභරණ (සියයට 4), සම්භාණ්ඩ (සියයට 4), ඉස්සන් හා වෙනත් මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන (සියයට 3), බනිජ නිෂ්පාදන (සියයට 2), පිහන් නිෂ්පාදන (සියයට 1) හා වෙනත් කාර්මික නිෂ්පාදන (සියයට 5) කාර්මික අපනයනයන්හි අන්තර්ගත වේ. කෙසේ නමුදු රබර්, පොල් හා සුළු කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වලින් පැවති දයකත්වය අඩු වීම හේතුවෙන් කෘෂිකාර්මික අපනයනයන්හි දයකත්වය 1999 දී පැවති සියයට 21 සිට 2000 දී සියයට 18 දක්වා අඩු විණි. බනිජ අපනයනයන්හි දයකත්වය සියයට 1 සිට සියයට 2 දක්වා වැඩි වූ අතර වෙනත් අපනයනයන්හි දයකත්වය 1999 දී පැවති සියයට 1 ට සාපේක්ෂව සියයට 2 ක් දක්වා වැඩි විය. ගුවන්යානා අමතර කොටස් හා රෙදිපිළි භාණ්ඩ ප්‍රති අපනයන කිරීම් මෙම වෙනත් අපනයනයන්හි අන්තර්ගත වේ.

පසුගිය දශකය තුළදී, අපනයන සංයුතිය තවදුරටත් විවිධාංගීකරණය කරන අතරම එමගින් ආර්ථිකයේ නම්‍යශීලී භාවය ශක්තිමත් කරමින් අංශ කිහිපයක්ම සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ඒවා නම් රබර් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදන, විද්‍යුත් උපකරණ ඇතුළුව අමතර කොටස්, පාවහන්, ගමන් භාණ්ඩ වැනි සම් නිෂ්පාදන, දියමන්ති, ස්වරණාභරණ, බනිජ නිෂ්පාදන, ටින් කල කෑම, පළතුරු හා මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන, පිහන් භාණ්ඩ, අත්කම්, රසායනික නිෂ්පාදන හා සුළු කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ආදියයි. මෑණික් ප්‍රමුඛ කොටගත් බනිජ නිෂ්පාදන අපනයනයද 1977 න් පසු වර්ධනය විය. වතු අංශයෙහි නිෂ්පාදනයන්ගේ මෙතෙක් පැවති සාපේක්ෂ වැදගත්කම යටපත් කරමින් ඉහත කී සියළු නිෂ්පාදනයන් එකට ගත් කල දයකත්වය 1977 දී සියයට 22 සිට 2000 දී සියයට 28 දක්වා ඉහළ නැගුණි.

කාර්මික අපනයනය

1999 වර්ෂයේදී පැවති සියයට 2 ක අඩු වීම හා සැසඳීමේදී 2000 වර්ෂය තුළ කාර්මික අපනයනයන්ගේ ඉපයීම් සියයට 21 කින් වැඩි විය. කාර්මික අපනයනයන් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් දයක වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයනයන් 1999 පැවති සියයට 1 ක අඩු වීමට

ප්‍රතිවිරුද්ධව 2000 වර්ෂය තුළදී සියයට 23 කින් වර්ධනය විය. 1999 වර්ෂයෙහි මුල් මාස අට තුළ පසු බැංකුවට ලක් වූ රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් කර්මාන්තය, මිල හා අපනයන ප්‍රමාණයන්හි වර්ධනයත් සමඟ 1999 වසරෙහි සැප්තැම්බර් මස සිට යථා තත්වයට පත් විය. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 17 කින් වැඩි වූ අතර මිල සියයට 5 කින් වැඩි විය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපීය රටවල ග්‍රීෂ්ම හා ශීත සෘතුව ආරම්භ වීමට පෙරාතුව අපනයනයන්හි ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබේ. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්වල උප කාණ්ඩයන් අතර ඇඟළුම් අපනයනය සියයට 23 කින් වැඩි වූ අතර රෙදිපිළි සියයට 20 කින් වැඩි විය. නුල් අපනයනය හා වෙනත් නිම් භාණ්ඩ අපනයනය පිළිවෙලින් සියයට 12 කින් හා 20 කින් වැඩි විය. රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා යොදා ගන්නා ආනයනික අමුද්‍රව්‍යයන්හි මිල ඉහළ යෑමක් තිබියදීත් දේශීය වශයෙන් එකතු කළ වටිනාකම වර්ධනය වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශුද්ධ විදේශ විනිමය ඉපයීම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,511 දක්වා සියයට 37 කින් වැඩි විය.

පෙර වර්ෂයේදී මෙන්ම රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයනයෙන් සියයට 90 ට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකට ආයෝජන මණ්ඩලයෙහි සමාගම් දයක විය. 1999 වර්ෂයේ පැවති සියයට 1 ක පසුබෑම හා සසඳනකල ආයෝජන මණ්ඩලයෙහි සමාගම් මගින් ලද අපනයන ඉපයීම් 2000 දී සියයට 24 කින් වැඩි විය. ආයෝජන මණ්ඩලයට අයත් නොවන ව්‍යාපාරයන්හි අපනයන ඉපයීම් 1999 දී සියයට 7 කින් අඩු වීම හා සැසඳීමේදී 2000 වර්ෂයේදී සියයට 17 කින් වැඩි විය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය (සියයට 62) සහ එක්සත් රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොට ගත් (සියයට 22) යුරෝපා සංගමය (සියයට 33) පළමුවන හා දෙවන විශාල වෙළඳපොළවල් ලෙස තවදුරටත් පැවතිණි.

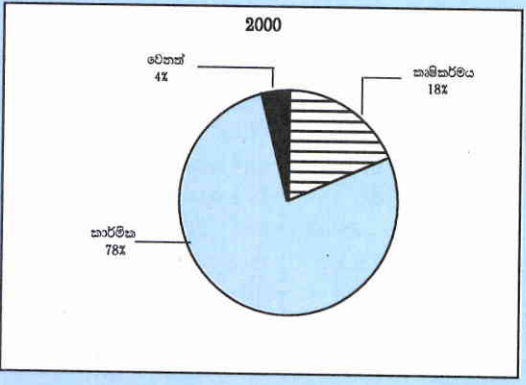
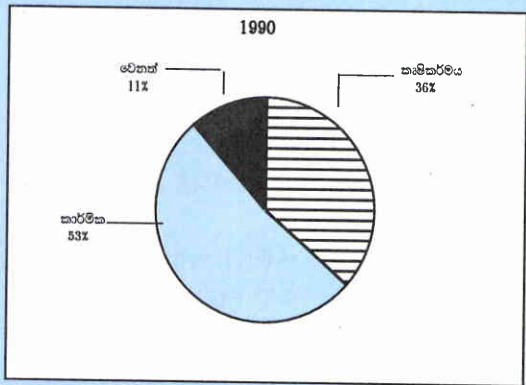
1999 දී සියයට 10 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ යන්ත්‍රසූත්‍ර, කාර්මික හා විද්‍යුත් උපකරණ අපනයනය සියයට 21 කින් ඉහළ නැගුණි. දත්ත සැකසුම් යන්ත්‍රවල උපාංග හා අමතර කොටස්, විද්‍යුත් පරිපථ, විදුලිමය ට්‍රාන්ස්ෆෝමර්, යන්ත්‍රසූත්‍ර මෙවලම්, ඉස්කුරුප්පු ඇණ හා බෝල්ට් ඇණ, 2000 වසරේ ප්‍රධාන අපනයනයන් විය. මුළු කාර්මික අපනයනයන්ට මෙම කාණ්ඩය සියයට 6 කින් දයක විය.

රබර් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදනයන්ගේ අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 196 ක්ව සියයට 22 කින් වැඩි විය. නැවත පුරවන ලද ටයර් අපනයනය සියයට 23 කින් වැඩි වූ අතර ශක්තිමත් හා කුෂන් ටයර් වර්ග සියයට 35 කින් වැඩි විය. ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත් වීමත්, යුරෝපා රට වලින් ඇති වූ ඉහළ ඉල්ලුමත් නිසා 1999 සැප්තැම්බර් මස සිට මෙම කර්මාන්තය යථා තත්වයට පත් විය. ප්‍රධාන නිෂ්පාදකයන් විසින් පාරිභෝගිකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වන පරිදි නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීමත් සමඟ 1999 සැප්තැම්බර් මස සිට පරීක්ෂණයන් සඳහා යොදා ගන්නා අත් වැසුම් අපනයනය යථා තත්වයට පත් විය. කාර්මික අත්වැසුම් අපනයනයෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම්

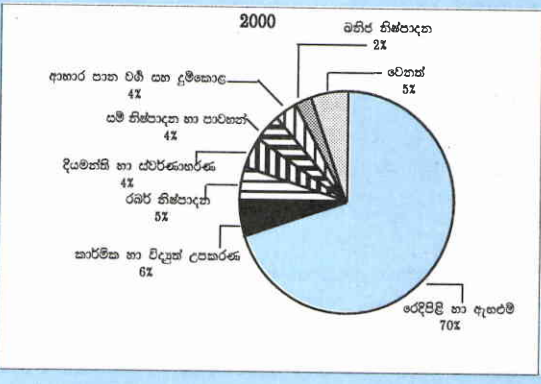
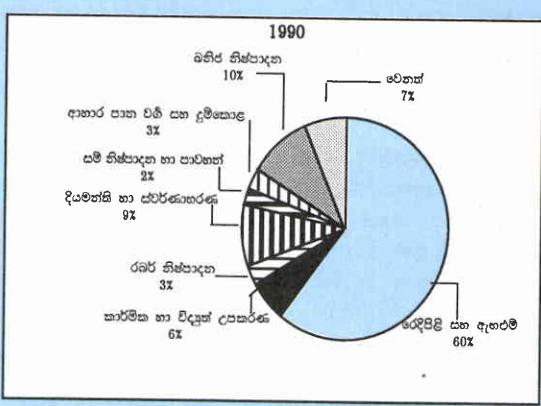
කලද ශල්‍යකර්මයන් සඳහා යොදා ගනු ලබන අත්වැසුම් අපනයනය, අඩු ඉල්ලුම නිසා සියයට 20 කින් අඩු විය. මෙම අත්වැසුම් කාණ්ඩයන් සඳහා 2000 වර්ෂය තුළ රඹර පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදනයන්ගෙන් සියයට 31 ක් හිමි විය. බුමුතුරුණු, කලාල, තහඩු වැනි වෙනත් නිෂ්පාදන 2000 වර්ෂය තුළ සතුටුදායක තත්ත්වයක පැවතිණි. 1999 වර්ෂයේදී හඳුන්වා දුන් යන්ත්‍රසූත්‍ර අමතර කොටස්, පොළොවට යොදන පිහන් ගඩොල් යනාදී නව භාණ්ඩ 2000 වර්ෂයේදී තුළද නොකඩවා පුළුල් විය. රඹර පදනම් කර ගත් භාණ්ඩ මුළු කාර්මික අපනයනයෙන් සියයට 5 කට දයක විය.

62 ක භූමි ප්‍රමාණයක් ආවරණය කෙරෙන බලය නොලත් ව්‍යාපෘති 14 ක් නීත්‍යානුකූල කරන ලද්දෙන් ක්‍රියාත්මකව පවතින ගොවිපල ප්‍රමාණය 955 දක්වා ඉහළ නැගුණි. මෙම සමාගම් මගින් ආවරණය කෙරෙන මුළු භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 3,752 ක් වේ. ජාතික ජලජ සම්පත් පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒජන්සිය, ජාතික ජලජීවී සංවර්ධන අධිකාරිය සහ වයඹ පලාත් ධීවර අමාත්‍යාංශය මගින් පාලිත ජලජීවී සේවා මධ්‍යස්ථානය විසින් පවත්වන ලද පුළුල් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් ඉස්සන් වගා කරන ගොවීහු රෝග පැතිරීම පාලනය කිරීමට දැනුවත් කරනු ලැබීය. එහි

9.3 රූප සටහන
ප්‍රධාන කාණ්ඩ අනුව අපනයන වටිනාකම

9.4 රූප සටහන
ප්‍රධාන කාණ්ඩ අනුව කාර්මික අපනයන වටිනාකම

ආහාර පාන හා දුම්කොළ කාණ්ඩයෙහි අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 76 කින් වැඩි වීම සඳහා, මුළු කාර්මික අපනයනයෙන් සියයට 3 කින් හා මෙම උප කාණ්ඩයට සියයට 84 කින් දයක වූ කවචයෝ, මෘදු-වගීහු හා වෙනත් මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනයන්ගේ අපනයනය ඉතා කියුණු ලෙස බලපෑහ. ඉස්සන් අපනයනයෙන් ලත් ඉපයීම් 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 80 කින් වැඩි විය. හිස කහ වීමේ රෝගය හා සුදු පුල්ලි රෝගය දනට මැඩපවත්වා ඇති අතර, 2000 ජනවාරියෙහි සිට යථා තත්ත්වයට පත් විය. ගොවි බිම් වලින් සියයට 80 ක පමණ ප්‍රමාණයක් සහ අපනයනය සඳහා ඉස්සන් සකසන කර්මාන්තශාලා නවයක් දනට ක්‍රියාත්මකව පවතී. රජය 2000 වර්ෂය තුළදී හෙක්ටයාර

ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඉස්සන්ගේ හා පොකිරිස්සන්ගේ ප්‍රමාණය හා ගුණාත්මක බව වර්ධනය වෙමින් නව වෙළඳපොළවල් ආකර්ෂණීය කර ගැනීමට හැකි විය. ධීවර හා ජලජ සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය ගොවිපලවල අනාගතයේදී ඇති විය හැකි රෝග වැළැක්වීම සඳහා සම්පස්ථව ගොවිපල පරීක්ෂාවට ලක් කරනු ලැබීය.

1999 වර්ෂයේ පෙබරවාරි මස සිට මත්ස්‍ය අපනයනය සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබූ අතර 2000 වර්ෂයේදී සියයට 135 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළහ. ස්වීඩනයෙහි ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගිතා ආයතනය මගින් යුරෝපීය වෙළඳපොළෙහි අවශ්‍යතාවයනට සරිලන පරිදි මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනයන්ගේ ගුණාත්මක භාවය වැඩි

දියුණු කරනු සඳහා නොකඩවා පියවර ගැනීම මෙයට හේතු විය. පෞද්ගලික ව්‍යවසායනට දෙන ලද උපදෙස්වලට අමතරව කර්මාන්තයෙහි දිගුකාලීන පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන උපාය මාර්ග වශයෙන් ධීවර කර්මිකයින්ට මත්ස්‍යයන්ගේ ගුණාත්මක බව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා මත්ස්‍යයන් අල්ලන අවස්ථාවේ සිටම මත්ස්‍යයන් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා පුහුණුවක් ලබා දුන්න. ජපානය, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, සිංගප්පූරුව, හොංකොං, එක්සත් රාජධානිය, නැගෙනහිර ආසියානු රටවල්, කවචයෝ හා මාදේවංශිහු හා වෙනත් මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන සඳහා ප්‍රධාන වෙළඳපොළවල් වේ. මෙම රටවල ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත් වීම මෙම කර්මාන්තයෙහි වර්ධනයට දයක විය.

අනෙකුත් ආහාර ද්‍රව්‍ය අතර පිටි කළ පොල් කිරි, උකු කළ පොල් කිරි, චීන් හා බෝතල් කළ පලතුරු, මෝල්ටට් මිලික්, බිස්කට්, පිරිසිදු ජලය හා සත්ව ආහාර 1999 වර්ෂයට වඩා 2000 වර්ෂයේදී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය.

ගමන් භාණ්ඩ, පාවහන් හා වෙනත් සම් භාණ්ඩ නිෂ්පාදන අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂයේදී සියයට 12 කින් අඩු විය. එසේ වුවද, මතුපිට සමීන් හා රෙදි වලින් සැකසූ ගමන් මඵ, කාන්තා අත්බෑග් යනාදියෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබීය. සමස්තයක් ලෙස ගමන් මඵ අපනයනයෙන් ලද ආදායම අඩු වුවද 2000 වර්ෂයෙහි අවසාන කාලයෙහිදී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබීය. විශේෂ පාවහන් වර්ගයන්හි පැහැදිලි අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරමින් පාවහන් වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් සියයට 18 කින් අඩු විය. 2000 වර්ෂය තුළ සෙරේප්පු හා කැන්ටස් සපත්තු වලින් ලත් ඉපයීම් වර්ධනය විය. වැදගත්කම අතින් කුඩා වුවද සම් වලින් සාදන ලද වෙනත් භාණ්ඩ අපනයනය 2000 වර්ෂය තුළ සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි විය. පිහන් භාණ්ඩවල අඩු අපනයනයක් සනිටුහන් කරමින් පිහන් නිෂ්පාදන අපනයන ඉපයීම් සියයට 4 කින් අඩු විය. බිත්ති ආවරණ ගඩොල් අපනයනය 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 10 කින් වැඩි විය.

බෙල්ජියම, ඊශ්‍රායලය, ඩියට්නාමය, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා ජපානය යන රටවලට කරන ලද අපනයනය පිළිබිඹු කරමින් 2000 වර්ෂය තුළ දියමන්ති අපනයනය සියයට 12 කින් වැඩි විය. නැගෙනහිර ආසියානු ආරථික අරබුදය හේතු කොටගෙන පසුබෑමට ලක් වූ ස්වර්ණාභරණ වෙළඳපොළ 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 25 ක වැඩි වීමක් වාර්තා කරමින් ශක්තිමත් අයුරින් ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත් විය. ශිල්පීන්ගේ හැකියාව, ශිල්පීය ගම්මානවල නිපදවන ස්වර්ණාභරණවල ගුණාත්මක භාවය, ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර නිර්මාණය යනාදී අංශ වැඩි දියුණු කිරීමේ අභිලාෂය ඇතිව අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය විසින් වැඩිමුළු, සම්මන්ත්‍රණ හා උපදේශාත්මක සේවාවන් පවත්වනු ලැබීය. පළපුරුදු හා නව අපනයනකරුවන්ට ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළ වෙත අවතීර්ණ වීම සඳහා ආධාර දුන් අතර ඇතැම් අපනයනකරුවන්ට දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වෙළඳ පුද්ගලයන්ට සහභාගී වීමට අවස්ථාවක් සලසා දුණි.

ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය ප්‍රධාන ස්වර්ණාභරණ ගැණුම්කරුවා වශයෙන් තවදුරටත් පැවැති අතර ජර්මනිය, ජපානය, ස්විට්සර්ලන්තය සහ එක්සත් රාජධානිය අනෙකුත් ප්‍රධාන ගැණුම්කරුවන් විය.

1999 වර්ෂය තුළ දක්නට ලැබුණ සියයට 1.5 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේදී බනිජ නිෂ්පාදන අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂයේදී සියයට 33 කින් වැඩි විය. 2000 වර්ෂයෙහි ප්‍රථම භාගය තුළ පැවැති ස්ථිරසාර වර්ධනය මෙයට හේතු විය. ඉහළ මිල ගණන් (සියයට 67) සහ ප්‍රමාණයෙහි (සියයට 10) ඒකාබද්ධ බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් 2000 ප්‍රථම භාගය තුළ බනිජ නිෂ්පාදන අපනයන ඉපයීම් සියයට 83 කින් වැඩි විය. 2000 වර්ෂය මුළුල්ලෙහිම ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් ඉහළ මට්ටමක පැවතියද 2000 වර්ෂය අවසාන භාගය තුළ බනිජ අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 31 කින් අඩු විය. මෙම අඩු වීම නැව් සඳහා භාවිතා කරන ඉන්ධන වර්ගවල දක්නට ලැබුණු අතර, දේශීයව නිපදවූ මෙම ඉන්ධන විදුලි බල උත්පාදන හා කර්මික කටයුතු සඳහා වැඩි වශයෙන් යොදා ගැනීම මෙම අඩු වීමට බලපෑ ප්‍රධාන හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2000 අවසාන භාගය තුළ බනිජ අපනයනයන්ගේ ඉපයීම් සියයට 5 ක මද වේගයකින් වැඩි විය.

බටහිර රට වලින් ඇති වූ ඉල්ලුම ඉහළ යෑම නිසා රසායන නිෂ්පාදන, ලී වලින් තැනූ සෙල්ලම් භාණ්ඩ, තඹ වලින් තැනූ භාණ්ඩ, තිරුවාණ, කොසු සහ බුරුසු වැනි වෙනත් කර්මික අපනයන නිෂ්පාදනවල ශක්තිමත් වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණි.

වැටිලි බෝග

වැටිලි බෝග වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 9 කින් වැඩි විය. මෙය තේ අපනයනය ශක්තිමත් අයුරින් වර්ධනය විය. අනෙකුත් ප්‍රධාන බෝග වර්ග දෙක වන රබර් හා පොල් අපනයනයන් 2000 වර්ෂය තුළ පහළ වැටිණි. ඉන්දියාව හා කෙන්යාව වැනි ප්‍රධාන තේ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන රටවල නිෂ්පාදනය අඩු වීමෙන්, ස්වාධීන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයීය රටවල් හා මැද පෙරදිග රටවල් වලින් ඉල්ලුම වැඩි වීමෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1999 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මාසයෙහි සිට තේ මිල නොකඩවා ඉහළ නැගුණි. 2000 මුල් මාස හතර තුළ තේ මිල ඉහළ යෑම ඉතා වේගවත්ව සිදු වූ අතර ඉන් අනතුරුව ලෝක තේ නිෂ්පාදනයෙහි වර්ධනයක් සමග මද වේගයකින් වර්ධනය විය. ශක්තිමත් ඉල්ලුම හේතුකොට වර්ෂය මුළුල්ලේම තේ අපනයන මිල 1999 වර්ෂයට වඩා ඉහළ තත්ත්වයෙන් පැවතිණි. තේ කිලෝග්‍රෑමයක සාමාන්‍ය මිල 1999 වර්ෂයේ එ.ජ.ඩොලර් 2.30 සිට 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩොලර් 2.43 දක්වා වැඩි විය. තේ අපනයන ප්‍රමාණය කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 288.2 දක්වා සියයට 7 කින් වැඩි වූ අතර එයට සමගාමීව තේ නිෂ්පාදනය 1999 වර්ෂයට වඩා සියයට 8 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 305.8 ක් ලෙස වාර්තා කළේය. මෙය මෙතෙක් වාර්තා වී ඇති ඉහළම තේ නිෂ්පාදනය විය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි තේ අපනයනයෙන් සියයට 63 ක් නොග වශයෙන් පැවැති අතර සියයට 30 ක් පැකට් වලින් සමන්විත විය. තේ මළ, විදේශීය තේ හා මිශ්‍ර කළ තේ, ක්ෂණික සහ හරිත තේ වශයෙන් සකසන ලද වැඩි එකතු කළ වටිනාකමකින් යුත් තේ වලින් ඉතිරිය සමන්විත විය. ශ්‍රී ලංකාවෙහි තේ වලින් සියයට 99 ක් සම්ප්‍රදායික (orthodox) තේ වලින් සමන්විත වන අතර, කපා, ඉරා සහ අඹරන ලද (CTC) තේ නිෂ්පාදනය ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකි. ශ්‍රී ලංකාව, 2000 වර්ෂයේදී තේ කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 3.6 ක් මිශ්‍රණ කටයුතු සඳහා ආනයනය කරන ලද අතර මෙය 2000 වර්ෂයේ ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු තේ නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 1 ක් තරම් වන සුළු ප්‍රමාණයකි. 2000 වර්ෂයේදී රුසියාව (සියයට 16 ක කොටසක්) ශ්‍රී ලංකාවෙහි විශාලතම තේ ගැණුම්කරුවා බවට නැවත පත් විය. 1999 වර්ෂයේදී රුසියාවෙහි තත්ත්වය හිමි කර ගත් එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍ය (සියයට 14 ක කොටසක්) දෙවන විශාලතම ගැණුම්කරුවා වූ අතර 1999 වර්ෂයේදී තුර්කිය හිමි කරගෙන සිටි තෙවන ස්ථානය සිරියාව (සියයට 7.4 ක කොටසක්) හිමි කර ගත්තේය. තුර්කිය (සියයට 7 ක කොටසක්), සවුදි අරාබියාව හා ඉරානය (සියයට 4 බැගින්) අනෙකුත් ප්‍රධානතම ගැණුම්කරුවන් විය. කෙසේ නමුදු කණ්ඩායමක් වශයෙන් සැලකීමේදී 2000 වර්ෂය තුළදී මැද පෙරදිග රටවල් ප්‍රධාන තැන ගනිමින් සියයට 46 ක ප්‍රමාණයක් හිමි කර ගත් අතර ස්වාධීන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවල් (සියයට 20) දෙවන ස්ථානය හිමි කර ගන්නා ලදී. යුරෝපා සංගමය (සියයට 9) ඊළඟ ස්ථානයට පත් විය.

පොල් අපනයන ප්‍රමාණයෙහි ඇති වූ වර්ධනය සමහන් කරමින් පහත වැටුන මිල ගණන් හේතුකොට 2000 වර්ෂය තුළ ප්‍රධාන පොල් නිෂ්පාදන ත්‍රිත්වයේ ඉපයීම් සියයට 8 කින් පහත වැටුණි. කපාපු පොල්, කොප්පරා සහ පොල් තෙල්වල අපනයන ප්‍රමාණ පිළිවෙලින් සියයට 31, සියයට 30 හා සියයට 28 කින් වැඩි විය. ජාත්‍යන්තර මිල උපනතීන් අනුව යමින් 1999 නොවැම්බර් මස සිට මෙම නිෂ්පාදන වර්ග තුනෙහි මිල ගණන් පහත වැටෙමින් පැවතුණි. 1999 අවසන් කාර්තුවෙහි සිට පිලිපීනයෙහි හා ඉන්දුනීසියාවෙහි පොල් නිෂ්පාදනය යථා තත්ත්වයට පත් වීම මෙයට හේතු විය. 1999 වර්ෂයේ අවසාන කාර්තුවෙහි ලැබුණු වර්ෂාපතනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2000 වර්ෂයේදී පොල් ගෙඩි දශ ලක්ෂ 3,055 ක අස්වැන්නක් (සියයට 8 ක වර්ධනයක්) ලබා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි විය. අධි සැපයුමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දේශීය වෙළඳපොළෙහි මිල (සිල්ලර මිල) 1999 වර්ෂය වඩා සියයට 15 කින් අඩු විය (එ.ජ.ඩොලර් වලින් සියයට 21). පොල් අස්වැන්න ඉහළ යාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කපාපු පොල් හා පොල් තෙල් නිෂ්පාදනය වැඩි වීමෙන් ඒවායේ මිල ගණන්ද පහත වැටුණි. එළවළු තෙල් වැනි ආදේශකයන් විශාල වශයෙන් ආනයනය කිරීම දේශීය මිල ගණන් කෙරෙහි අයහපත් බලපෑමක් ඇති කළේය. මෙම ආදේශකයන් සඳහා පනවා ඇති සියයට 25 ක තීරු බද්ද මත සියයට 25 ක අධිහාරයක් 2000 ජූලි 21 සිට 2001 ජනවාරි මස 12 දින දක්වාද, ඉන් අනතුරුව කිලෝ ග්‍රෑම් එකක් සඳහා රු. 20 ක අධිහාරයක්ද රජය විසින් පනවන ලදී. මෙමගින් පොල් තෙල්වල දේශීය මිල මත ඇති පීඩනය ලිහිල් කිරීමට බලාපොරොත්තු

විය. පාම් තෙල්, සෝයා තෙල්, සන්ගල්වර් තෙල් වැනි ආදේශකයන්ගේ ලෝක වෙළඳපොළෙහි මිල ගණන් 1999 වර්ෂයට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතිණි.

වෙනත් පොල් නිෂ්පාදනයන්ගෙන් ලද ඉපයීම් 2000 වර්ෂයේදී නොවෙනස්ව පැවතිණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට හාණ්ඩ යැවීමේදී අය කරන නැව් ගාස්තු ඉහළ යාම හා අමු ද්‍රව්‍යවල පිරිවැය ඉහළ යාම නිසා කොහු නිෂ්පාදනවල තරඟකාරීත්වය පහත වැටීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙනත් පොල් නිෂ්පාදනයන්ට අමු ද්‍රව්‍ය සපයනු ලබන පොල් ගෙඩි නිෂ්පාදනයෙහි ඉහළ යෑමක් කිබියදීත් කොහු මෙට්ට අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 37 කින් අඩු විය. කෙසේ නමුදු අපනයනය කළ ප්‍රමාණය අඩු වීමෙන් ඇති වූ සෘණ බලපෑම යටපත් කරමින් මිල ගණන් සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි විය. පොල් ගෙඩි හා කොහු කෙඳි හැර වෙනත් කොහු නිෂ්පාදනවල මිල පෙර වර්ෂයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවැතිණි. පොල් කටු අඟුරු, කොහු කෙඳි, කොහු ලණු සහ පොල් ගෙඩි අපනයනයන්හි වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණි. කෙසේ නමුදු පොල් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදනයන්ගේ ඉපයීම් මුළු අපනයනයන්ගෙන් සියයට 2 ක් පමණ විය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි රබර් නිෂ්පාදනය 2000 වර්ෂයේදී කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 87.2 ක්ට අවසාන දශක පහ තුළ වාර්තා කළ අඩුම නිෂ්පාදනය ලෙස සටහන් වේ. මෙය 1999 වර්ෂයේ නිෂ්පාදනය වූ කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 96.6 ට වඩා සියයට 10 ක අඩු වීමකි. රබර් පදනම් කර ගත් නිෂ්පාදන අනු කාණ්ඩයෙහි වර්ධනය පිලිබිඹු කරමින් දේශීය රබර් පාරිභෝජනය කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 54 සිට කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 55 දක්වා වැඩි විය. අමු ද්‍රව්‍යවල ගුණාත්මක අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ අරමුණින් 2000 වර්ෂය තුළදී දේශීය රබර් කර්මාන්තය විසින් ස්වාභාවික රබර් කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 4.3 ක් ආනයනය කරන ලදී. 1999 දී මෙය කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 1.1 ක් විය.

ස්වාභාවික රබර් අපනයන මිල 1999 දෙසැම්බර් මස සිට නොකඩවා වැඩි වූ අතර 2000 වර්ෂයේදී එය සියයට 16 ක වර්ධනයක් පෙන්වීය. මෙයට ප්‍රතිවිරුද්ධව 2000 වර්ෂයේදී අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 24 කින් අඩු විය. මේ අනුව ස්වාභාවික රබර් අපනයනයෙන් ලත් ඉපයීම් සියයට 12 කින් අඩු විය. අයහපත් දේශගුණික තත්ත්වය හේතුකොට ප්‍රධාන රබර් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන රටවල නිෂ්පාදිත ප්‍රමාණය අඩු වීමත්, ලෝක වෙළඳපොළෙහි ස්වාභාවික රබර් සඳහා විශේෂයෙන්ම ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, කොරියානු සමූහාණ්ඩුව, ජපානය හා චීනය යන රටවලින් ඇති ඉල්ලුම වැඩි වීමත් රබර් මිල වැඩි වීමට දායක විය. සියළුම කාණ්ඩවල රබර් මිල වැඩි වීම හේතුකොට 1999 දී කිලෝ ග්‍රෑම් එකක් එ.ජ.ඩොලර් 0.77 ක් වූ රබර්වල සාමාන්‍ය මිල 2000 දී කිලෝ ග්‍රෑම් එකක් එ.ජ.ඩොලර් 0.89 දක්වා වැඩි විය. 2000 වර්ෂය තුළ සෝල් ක්‍රේස් රබර් හැරුණුකොට ලේටෙක්ස් සහ වෙනත් ක්‍රේස් රබර්වල සාමාන්‍ය අපනයන මිල සියයට 23 කින් වැඩි වූ අතර ෂීට් රබර්වල සාමාන්‍ය මිල සියයට 8 කින් වැඩි විය. රබර් වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් මුළු අපනයන ඉපයීම් වලින් සියයට 1 කට වඩා අඩු විය.

වෙනත් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන

ප්‍රධාන නිෂ්පාදනයන්ගේ අපනයන ප්‍රමාණය අඩු වීම හේතු කොටගෙන වෙනත් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයන්ගේ ඉපයීම් සියයට 6 කින් අඩු විය. ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් අඩු වීම හේතු කොටගෙන කුරුඳු නිෂ්පාදකයින් සිය අපනයන සීමා කළහ. 2000 වර්ෂය තුළ කුරුඳු නිෂ්පාදනය නොවෙනස්ව පැවතිණි. 2000 මුල් භාගය තුළ ගම්මිරිස් මිල ශක්තිමත්ව පැවතියද ජාත්‍යන්තර මිලෙහි උපතනිය අනුව යමින් දෙවන භාගය තුළ මිල සැලකිය යුතු අත්දමින් අඩු විය. ඉන්දියාව හැර ඉසීලය, මලයාසියාව, ඉන්දුනීසියාව සහ වියට්නාමය වැනි ප්‍රධාන ගම්මිරිස් නිෂ්පාදනය කරන රටවල නිෂ්පාදනය සැලකිය යුතු අයුරින් වර්ධනය වීම හේතුකොට ගම්මිරිස් මිල පහළ වැටුණි. ගම්මිරිස් සඳහා සුදුසු දේශගුණික තත්ත්වයක් පැවතීම හේතුකොට 2000 වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකාවෙහි ගම්මිරිස් අස්වැන්න සියයට 15 කින් වැඩි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ගම්මිරිස් වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් සියයට 13 කින් ඉහළ නංවමින් ගම්මිරිස් අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 29 කින් වැඩි විය. ඔස්ට්‍රියාව, බෙල්ජියම්, එක්සත් රාජධානිය, ස්පාඤ්ඤය යන රට වලින් ඇති වූ අධික ඉල්ලුම නිසා පහළ මිල ගණන් පවතිද්දීත් සකස් නොකළ දුම්කොළවල අපනයන ඉපයීම් සියයට 2 කින් වැඩි විය. මෙම නිෂ්පාදන තුන සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කළ වෙනත් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන කාණ්ඩයෙන් සියයට 67 ක් වේ. යහපත් මිල ගණන් හේතුකොට සාදික්කා හා වසාවාසි අපනයන ඉපයීම් සියයට 25 කින් වැඩි විය. සාදික්කා හා වසාවාසිවල දේශීය නිෂ්පාදනය මද වශයෙන් අඩු වුවද යහපත් මිල ගණන්වලට අනුකූලතාවයක් දක්වමින් අපනයන ප්‍රමාණය වැඩි විය. එළවළු, පළතුරු, කෝපි, කරාබුතැටි, පුවක්, කරදමුංගු, බුලත් හා කජු අපනයනයන්හි ප්‍රමාණය අඩු වීම පිළිබිඹු කරමින් 1999 වර්ෂයට වඩා අපනයන ඉපයීම් පහත වැටුණි.

බනිජ නිෂ්පාදන

මුළු අපනයන ඉපයීම් වලින් සියයට 2 කට දයක වෙමින් බනිජ නිෂ්පාදනයන්ගේ අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂය තුළදී සියයට 52 කින් වැඩි විය. මුළු බනිජ අපනයනයෙන් සියයට 96 ක් ආවරණය කරනු ලබන මැණික් අපනයනය සියයට 52 කින් වැඩි විය. නැගෙනහිර ආසියානු හා ජපන් වෙළඳපොළ යටා තත්ත්වයට පත් වීම මෙන්ම ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපීය රට වලින් ඇති වූ අධික ඉල්ලුම මෙම වර්ධනයට හේතු විය. ක්‍රමාංකිත නිල් ගල්, රෝස පාට හා කහ පාට මැණික් සඳහා වූ යුරෝපීය හා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද වෙළඳපොළ වලින් ඇති වූ ඉල්ලුම වර්ෂය පුරාම ස්ථාවර තත්ත්වයක පැවතිණි. ස්වාභාවික වර්ණයෙන් හා ඉහළ ගුණාත්මක බවින් යුතු නිල් මැණික් ලෝක වෙළඳපොළට සපයන විශාලතම සැපයුම්කරුවා ලෙස ශ්‍රී ලංකාව තවදුරටත් පැවතිණි. වර්ෂය පුරා මෙම නිෂ්පාදනයන්ගේ මිල ශක්තිමත්ව වර්ධනය විය. විසිතුරු කැටයම් වලින් සමන්විත වටිනාකමින් අඩු මැණික් සඳහා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයෙන් ඇති වූ ඉල්ලුම ස්ථාවරව පැවතිණි. හොංකොං, ආසියානු පැපීක්

කලාපයෙහි ඉස්තරම් මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ සඳහා වූ ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථානය බවට පත් විය. ජපානය හා තායිලන්තයද මැණික් සඳහා ප්‍රධාන වෙළඳපොළ ලෙස නොකඩවා පැවති අතර ස්විට්සර්ලන්තය, ප්‍රංශය, ඉතාලිය සහ ජර්මනිය යුරෝපා වෙළඳපොළෙහි ප්‍රධාන ගැනුම්කරුවන් අතර විය. මැඩගස්කරය, ශ්‍රී ලංකාවෙහි මතු වන සියළුම වර්ගයේ මැණික් වර්ග සපයන රටක් බවට පත් වීම ශ්‍රී ලංකාවට තියුණු තරඟකාරී තත්ත්වයක් ඇති වීමට හේතු විය. රජය හා වතු සන්නක ඉඩම් මැණික් කැනීම සඳහා වෙන්දේසි කිරීම තහනම් කරන ලද්දෙන් මැණික් කැනීම් අඩු වී මැණික් සැපයුමෙහි අඩු වීමක් 2000 වර්ෂය තුළ ඇති විය. ස්වාභාවික මිනිරන්, ලෝපස් හා යකඩ පයිරයිටස් වලින් ලත් ඉපයීම් ඉහළ යාම නිසා වෙනත් බනිජ අපනයනයන්ගේ ඉපයීම් සියයට 13 කින් වර්ධනය විය.

9.3 ආනයන

2000 වර්ෂය තුළ ආනයන වියදම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 7,320 ක්ව සියයට 22 කින් වර්ධනය විය. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගම මගින් සිය ප්‍රතිසම්පාදන වැඩපිළිවෙල යටතේ 2000 වර්ෂයේ ජනවාරි, මැයි හා ජූනි මස ආනයනය කරන ලද ගුවන්යානා තුනෙහි වටිනාකමද (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 298) මෙයට ඇතුළත් වේ. 1999 වර්ෂයේද ගුවන්යානා තුනක් ආනයනය කරන ලදී. වර්ෂයන් දෙකෙහිම ආනයනය කරන ලද ගුවන්යානාවල වටිනාකම අත්හල පසු ආනයනයන්හි වර්ධනය සියයට 24 ක් වේ. බනිජ නිෂ්පාදනයන්ගේ මිල ඉහළ යෑම, ආනයනය කළ අත්තර් භාණ්ඩ සඳහා ආනයනකරුවන්ගේ ඉල්ලුම වැඩි වීම හා ආරක්ෂක කටයුතු සම්බන්ධ ආනයනවල වියදම් ඉහළ යෑම මෙම වර්ධනයට බෙහෙවින් දයක විය. පාරිභෝගික, අත්තර් හා ආයෝජන භාණ්ඩ යන කාණ්ඩ ත්‍රිත්වයම 1999 වර්ෂයට වඩා වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරන ලදී. පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 12 කින් වැඩි වූ අතර අත්තර් භාණ්ඩ හා ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය පිළිවෙලින් සියයට 24 කින් හා සියයට 11 කින් වැඩි විය. ආයෝජන කටයුතුවල වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරමින් ආනයනය කළ ගුවන්යානා අත් හල පසු ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 14 කින් වැඩි විය.

ආනයන සාමාන්‍ය මිල සියයට 8 කින් හා ආනයන පරිමාව සියයට 13 කින් වැඩි වීම හේතුකොට ආනයන වියදමෙහි ඉහළ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. ප්‍රධාන කෘෂි හා කිරි නිෂ්පාදන (සීනි, කිරිඟු හා කිරි නිෂ්පාදන) හා ප්‍රධාන අමු ද්‍රව්‍යයන්හි (බනිජ තෙල්, පොහොර හා රෙදිපිළි) ජාත්‍යන්තර මිල ඉහළ යෑම ආනයන භාණ්ඩ මිල ඉහළ යෑමට හේතු කාරක විය. ආහාර හා කල් පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ (සීනි, කිරිඟු, කිරි නිෂ්පාදන, මෝටර් රථ, ගුවන් විදුලි යන්ත්‍ර හා රූපවාහිනී යන්ත්‍ර), අත්තර් භාණ්ඩ (බනිජ නිෂ්පාදන, රෙදිපිළි හා දියමන්ති) සහ ආයෝජන භාණ්ඩයන්හි (ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය හා යන්ත්‍රසූත්‍ර) ආනයනය කළ ප්‍රමාණ ඉහළ යාම සමස්ත ආනයන ප්‍රමාණය වර්ධනය වීම තුළ පිළිබිඹු වේ.

ආනයන ව්‍යුහය

1977 ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්කරණයෙන් පසුව ගත වූ වසර 23 ක කාලපරිච්ඡේදය තුළදී විශේෂයෙන්ම අන්තර් භාණ්ඩ හා ආයෝජන භාණ්ඩ වෙත යොමු වීමක් පිළිබිඹු කරමින් ආනයන ව්‍යුහයෙහි සැලකිය යුතු වෙනස් වීමක් සිදු වූ බව දක්නට ලැබේ. 1977 දී සියයට 42 ක් වූ අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනයන්හි දයකත්වය 2000 වර්ෂයේදී සියයට 52 දක්වා වැඩි විණි. කාර්මික අංශයෙහි වර්ධනයත් සමග අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය වැඩි වී ආනයනය තුළ අන්තර් භාණ්ඩයන්හි සාපේක්ෂ වැදගත්කමද ඉහළ ගියේය. 1977 දී සියයට 12 ක් වූ ආයෝජන භාණ්ඩයන්හි දයකත්වය 2000 වර්ෂයේදී සියයට 24 දක්වා වැඩි විය. යටිතල පහසුකම්, ඉදි කිරීම් හා ප්‍රවාහන පහසුකම් දියුණු කිරීමත් ඒ සමඟම දියුණු ශිල්පීය ක්‍රම භාවිතය වැඩි වීමත් නිසා ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය වැඩි විය. 1977 දී සියයට 45 ක් වූ පාරිභෝජන භාණ්ඩයන්හි දයකත්වය මෙම කාලය තුළ සියයට 19 දක්වා අඩු විය. 1999 වර්ෂය හා සැසඳීමේදී අන්තර් භාණ්ඩයන්හි වැදගත්කම සියයට 51 සිට 2000 වර්ෂයේදී සියයට 52 දක්වා වැඩි විය. පාරිභෝගික භාණ්ඩවල දයකත්වය 1999 සියයට 21 සිට 2000 වර්ෂයේදී සියයට 19 දක්වා අඩු වූ අතර ආයෝජන භාණ්ඩයන්හි දයකත්වය සියයට 26 සිට සියයට 24 දක්වා අඩු විය.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ

පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනයන්හි වැඩි වීම ආහාර හා කල් පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ යන කාණ්ඩයන් දෙකෙන්ම ප්‍රකට වේ. ප්‍රධාන ආහාර කාණ්ඩයන්හි ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් වැඩි වීම හේතුකොට ආහාර පාන කාණ්ඩයෙහි වියදම් ඉහළ නැගුණි. සීනි, කිරිඟු, කිරි ආහාර හා වෙනත් ආහාර වර්ග ආනයන වියදම් සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ යෑම නිසා ආහාර ආනයනය සියයට 5 කින් වැඩි විය. ආනයන ප්‍රමාණය හා මිල ඉහළ යෑම නිසා කිරිඟු ඇට ආනයන පිරිවැය සියයට 15 කින් වැඩි විය. 2000 පෙබරවාරි 29 දින සිට රජයේ තීරණයක් අනුව කිරිඟු ඇට සහ සීටි ආනයනය ලිහිල් කරන ලදුව 1999 මෙට්‍රික් ටොන් 24,427 ක් වූ කිරිඟු පිටි ආනයනය 2000 වර්ෂයේදී මෙට්‍රික් ටොන් 34,706 දක්වා සියයට 42 කින් වැඩි වූ නමුත් මෙය රටෙහි මුළු කිරිඟු පිටි අවශ්‍යතාවයෙන් සුළු ප්‍රමාණයක් පමණි. කිරිඟු ඇට ආනයනය මෙට්‍රික් ටොන් 921,653 දක්වා සියයට 7 කින් වැඩි විය. සීනි ආනයන වියදම් සියයට 33 කින් වැඩි විය. මහ කන්නයෙන් ලද ඉහළ අස්වැන්න හා පෙර වසරේ ගෙන්වන ලද කොග ඒකරාශී වීම නිසා 2000 ප්‍රථම භාගය තුළ සහල් ආනයනය අඩු විය. කෙසේ නමුත් දේශීය වී ගොවීන්ට සාධාරණ මිලක් ලබා දීම තහවුරු කරනු පිණිස 2000 ජූලි මස 21

9.4 සංඛ්‍යා සටහන
ආනයනයන්හි අවසන් උපයෝජනය අනුව වර්ගීකරණය

කාණ්ඩය	එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ					රුපියල් දශලක්ෂ				
	1996	1997	1998	1999(අ)	2000(ආ)	1996	1997	1998	1999(අ)	2000(ආ)
1. පාරිභෝගික භාණ්ඩ										
ආහාර හා පාන වර්ග	1,234	1,223	1,255	1,242	1,388	68,372	72,062	80,956	87,505	105,403
සහල්	801	781	723	661	693	44,377	45,996	46,543	46,562	52,584
සීනි	91	73	42	46	4	5,118	4,331	2,621	3,290	288
කිරිඟු	145	184	129	106	141	8,026	10,788	8,384	7,448	10,777
වෙනත්	204	139	127	111	127	11,267	8,128	8,133	7,792	9,625
වෙනත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ	361	385	425	398	421	19,966	22,749	27,405	28,032	31,894
වෙනත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ	433	442	532	581	696	23,995	26,066	34,413	40,943	52,819
2. අන්තර් භාණ්ඩ	2,767	3,096	2,982	3,057	3,789	153,117	182,754	192,494	215,658	287,196
බනිත කෙල්	479	539	345	500	901	26,525	31,828	22,275	35,344	68,381
පොහොර (ඇ)	76	66	62	66	80	4,189	3,916	3,989	4,690	6,059
රසායනික ද්‍රව්‍ය	134	136	143	136	147	7,402	8,024	9,241	9,590	11,152
රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්	1,168	1,386	1,397	1,320	1,471	64,601	81,816	90,099	93,105	111,386
වෙනත් අන්තර් භාණ්ඩ(ඇ)	910	969	1,035	1,035	1,190	50,400	57,170	66,890	72,929	90,218
3. ආයෝජන භාණ්ඩ	1,204	1,325	1,477	1,565	1,737	66,647	78,232	95,322	110,599	130,889
යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ	649	742	786	678	787	35,987	43,853	50,592	47,736	59,538
ගම්නාගමන උපකරණ (ඉ)	179	208	264	523	529	9,885	12,276	17,098	37,191	39,489
ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය	263	272	303	260	305	14,540	16,030	19,590	18,296	23,087
වෙනත් ආයෝජන භාණ්ඩ	113	103	124	104	116	6,235	6,073	8,042	7,376	8,776
4. වර්ග නොකළ ආනයන	234	220	176	115	406	12,940	12,978	11,367	8,126	30,802
මුළු ආනයන (ඊ)	5,439	5,864	5,890	5,980	7,320	301,076	346,026	380,138	421,888	554,290

(අ) සංශෝධිතයි
 (ආ) තාවකාලිකයි
 (ඇ) 1997 සිට පොහොර සඳහා වන දත්තයන් පොහොර සමාගම් හා වෙනත් පොහොර ආනයනකරුවන් වෙතුවට රේගු සංඛ්‍යා උපයෝගී කරගන්නා ලදී.
 (ඈ) ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් සපයන ලද දියමන්ති ආනයනය පිළිබඳ දත්තයන් 1999 හා 2000 වර්ෂයන්හිදී ප්‍රධාන දියමන්ති ආනයනකරුවන්ගෙන් ලබාගත් දත්ත හා ගලපන ලදී.
 (ඉ) 1999 සහ 2000 දී ශ්‍රී ලංකා රේගුව සමාගම් විසින් ආනයනය කරන ලද ගුවන්යානා තුනකද ඇතුළත්ය.
 (ඊ) ගලපන ලදී.
 මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 සමුපකාර තොග වෙළෙඳ සංස්ථාව
 ලංකා පොහොර සමාගම හා වෙනත් පොහොර ආනයනකරුවන්
 ලංකා බනිතකෙල් නීතිගත සංස්ථාව
 ප්‍රධාන දියමන්ති ආනයනකරුවන්
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

දින සිට සහල් ආනයන පාලනයට යටත් කරන ලදුව ආනයනය උසස් වර්ගයේ සහල් සඳහා පමණක් සීමා විය. මේ අනුව සහල් ආනයනය සියයට 35 ක ආනයන කීරු බද්දකට යටත් වේ. එබැවින් යල කන්නයේ දේශීය සහල් නිෂ්පාදනය (මෙට්‍රික් ටොන් 2,859,000) ආන්තිකව අඩු වුවද සහල් ආනයනය (මෙට්‍රික් ටොන් 14,855) සියයට 93 කින් අඩු විය. වෙනත් ආහාර භාණ්ඩ අතර කිරි නිෂ්පාදන, මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන, පරිප්පු, ලොකු එෂුණු, මිරිස්, ඉරිඟු, කඩල, මෑ, මෝල්ටි වර්ග, සුදු එෂුණු, මත්පැන්, වොකලට්, රසකැවිලි සහ දෙඩම්, ඇපල්, මිදි වැනි පළතුරු ආනයනයෙහි වැඩි වීමක් වාර්තා විය. කෙසේ නමුදු සියයට 35 ක ආනයන කීරු ගාස්තුවට අමතරව 2000 අගෝස්තු මස 30 දින සිට 2000 වසරේ දෙසැම්බර් 8 දක්වා පතවන ලද සියයට 35 ක අධිභාරයේ බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් අර්තාපල් ආනයනය අඩු විය. ඉන් අනතුරුව අර්තාපල් ආනයනය කිලෝ ග්‍රෑමයට රු. 20/- බැගින් වූ කීරුබදු අනුපාතයකට යටත් කෙරිණ.

කල් පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ කාණ්ඩයෙහි මෝටර් රථ හා යතුරු පැදි ආනයනය සියයට 17 කින් වැඩි විය. රජයේ සේවකයන් වෙත ප්‍රදානය කරන ලද අර්ධ වශයෙන් බදු අත් හැරීම මෙයට මද වශයෙන් හේතු විය. 2000 වර්ෂය තුළ කීරු බදු සහන යටතේ වාහන 11,767 ක් ආනයනය කරන ලද අතර 1999 වර්ෂයේදී මෙම ගණන 4,344 ක් විය. ගුවන් විදුලි යන්ත්‍ර හා රූපවාහිනී යන්ත්‍ර ආනයනය සියයට 12 ක වැඩි වීමක් පෙන්වීය. මාෂධ හා මාෂධ නිෂ්පාදන ආනයනය සියයට 25 කින් වැඩි විය. 2000 වර්ෂය තුළදී රබර් ටයර හා ටියුබ් ආනයනය සියයට 4 කින් වැඩි විය. ෆයිබර් ග්ලාස්, කඩදාසි හා සණ කඩදාසි, පාවහන්, පෙට්ටි හා ඇසුරුම්, සෙල්ලම් බඩු, ඉබ් යතුරු හා යතුරු තහඩු සහ පිහන් මැටියෙන් තැනූ සනීපාරක්ෂක බේසම් ආදී වෙනත් කල් පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනයන්ද වැඩි විය.

අන්තර් භාණ්ඩ

රෙදිපිළි, බොර තෙල්, පිරිපහදු ඛනිජ නිෂ්පාදන, පොහොර, දියමන්ති හා වෙනත් අන්තර් භාණ්ඩවල ආනයන ප්‍රමාණ හා මිල ඉහළ යෑම හේතුකොට 2000 වර්ෂය තුළ අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 24 කින් වර්ධනය විය. ඉහළ මිල හා ආනයන කරන ලද ප්‍රමාණයෙහි වැඩි වීම පිළිබිඹු කරමින් බොර තෙල් ආනයනයෙහි වටිනාකම දෙගුණයකට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් වැඩි විය. 1999 දී බොර තෙල් ආනයනය බැරල් දශ ලක්ෂ 13.5 සිට 2000 වර්ෂයේදී බැරල් දශ ලක්ෂ 17.3 දක්වා වැඩි වූ අතර මෙම දෙවර්ෂය තුළ බොර තෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය මිල එ.ජ.ඩොලර් 19.06 සිට එ.ජ.ඩොලර් 28.77 දක්වා (සියයට 51 කින්) වැඩි විය. වෙනත් ඛනිජ නිෂ්පාදන ආනයන ප්‍රමාණය සියයට 66 කින් වැඩි විය. කෙසේ නමුදු කාර්මික අපනයනයෙහි වර්ධනයට අනුරූපව ඛනිජ නිෂ්පාදන ආනයනය අත් හල පසු අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 13 කින් වැඩි විය. ඛනිජ නිෂ්පාදනයන්ගේ මිලට අනුරූපව ඉහළ ගිය ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළෙහි මිල උපතකිය පිළිබිඹු

කරමින් පොහොර ආනයන වියදමෙහි වැඩි වීමක් දක්නට ලැබිණි.

අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනයෙන් සියයට 39 ට දශක වන්නාවූ රෙදිපිළි ආනයනය සියයට 11 කින් වැඩි විය. දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ කර්මාන්තයෙහි යථා තත්ත්වයට පත් වීම පිළිබිඹු කරමින් දියමන්ති ආනයනය සියයට 9 කින් වැඩි විය. සිමෙන්ති සඳහා අමු ද්‍රව්‍ය, සබන් සඳහා යෙදවුම්, ඇඟළුම් හා රබර් පදනම් කර ගත් කර්මාන්ත සඳහා යෙදවුම් ආනයනයන්හි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් සනිටුහන් කරමින් වෙනත් අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 15 කින් වැඩි විය. කැමට සුදුසු තෙල් වර්ග ආනයන මත අධිභාරයක් පැනවීම හේතු කොට මෙම ආනයන වියදම සැලකිය යුතු අන්දමින් අඩු විය.

ආයෝජන භාණ්ඩ

2000 වර්ෂය තුළ ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 11 කින් වැඩි විය. ආනයනය කරන ලද ගුවන්යානා තුන අත් හල පසු 2000 වර්ෂය තුළ ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය සියයට 14 කින් වැඩි විය. ගුවන්යානා අත් හල පසු ප්‍රවාහන උපකරණ ආනයනය සියයට 3 කින් වැඩි විය. 2000 මැයි මස ආනයනය කරන ලද දුම්බරිය මැදිරි කට්ටල (එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25) මෙයට ඇතුළත් වේ. 2000 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මස පෞද්ගලික ආයතනයක් විසින් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 84 ක් වටිනා විදුලි උත්පාදන යන්ත්‍රයක් ආනයනය කිරීම, යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ ආනයනය සියයට 23 කින් වැඩි වීමට බෙහෙවින් හේතු විය. රෙදිපිළි කර්මාන්තයට අවශ්‍ය රෙදි සෝදන යන්ත්‍ර අමතර කොටස්, විදුලි සංදේශ උපකරණ, මුද්‍රාකරණ හා ඉදි කිරීම් කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය යන්ත්‍ර, අනෙකුත් ප්‍රධාන යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ ආනයනයන් වේ. ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ආනයනය සියයට 17 කින් වැඩි විය. වෛද්‍ය වෘත්තිකයන් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන උපකරණ, ගෑස් හා විදුලිය සැපයුම සඳහා භාවිතා කරන මනු හා වෙනත් උපකරණ, යකඩ හා වානේ, ඇලුමිනියම් වයර, ටියුබ් සහ පයිප්ප 2000 වර්ෂය තුළ ආනයනය කරන ලද වෙනත් ප්‍රධාන ආයෝජන භාණ්ඩ වේ.

වෙළඳ දියාට

2000 වර්ෂයේදී මුළු අපනයන ප්‍රමාණයෙන් සියයට 74 කට දශක වූ කාර්මික රටවල් ශ්‍රී ලංකාවෙහි අපනයනයන් සඳහා ප්‍රධාන වෙළඳපොළ සැපයීය. සංවර්ධනය වන රටවල් සියයට 20 ක දශකත්වයක් සැපයූ අතර නැගෙනහිර යුරෝපීය රටවල් සියයට 3 ක දශකත්වයක් දක්වීය. 2000 වර්ෂයේදී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වලින් ශ්‍රී ලංකාව වැඩි වශයෙන් භාණ්ඩ ආනයනය කළ අතර (සියයට 57 ක දශකත්වය) ඉන් අනතුරුව කාර්මික රට වලින් (සියයට 32 ක) ද ආනයනය කරන ලදී. නැගෙනහිර යුරෝපීය රටවල් වලින් ලද දශකත්වය සියයට 0.1 තරම් වූ ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකි. සාක් රටවල් සමඟ වෙළඳම සලකා බැලීමේදී මෙම රටවල් මුළු අපනයනයෙන් සියයට 3 කට දශක වූ

9.5 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රධාන ආනයනයන්හි ප්‍රමාණ (අ)

මෙලින් වෙන් දහස්

ශීර්ෂය	1996	1997	1998	1999	2000(ආ)
සහල්	341	306	168	214	15
1 වන කාර්තුව	1	104	136	24	7
2 වන කාර්තුව	23	9	12	12	7
3 වන කාර්තුව	117	12	2	31	...
4 වන කාර්තුව	201	181	18	146	1
තිරිඟු	913	789	880	859	922
1 වන කාර්තුව	201	302	340	207	266
2 වන කාර්තුව	303	172	155	263	210
3 වන කාර්තුව	157	168	126	189	247
4 වන කාර්තුව	252	147	259	200	199
සීනි	381	545	444	479	562
1 වන කාර්තුව	94	176	79	152	128
2 වන කාර්තුව	84	163	129	64	185
3 වන කාර්තුව	58	83	99	138	85
4 වන කාර්තුව	146	123	137	125	164
බනිජතෙල් (බොර තෙල්)	2,033	1,814	2,156	1,832	2,347
1 වන කාර්තුව	566	299	567	244	608
2 වන කාර්තුව	493	389	431	503	583
3 වන කාර්තුව	466	606	662	548	613
4 වන කාර්තුව	508	520	496	537	543
පොහොර	361	391	440	539	559
1 වන කාර්තුව	104	56	109	97	149
2 වන කාර්තුව	60	87	98	158	102
3 වන කාර්තුව	53	87	82	129	174
4 වන කාර්තුව	144	161	151	155	134

(අ) ගෙපන ලදී.
(ආ) කාවකාලිකයි

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා රේඛව
සමුපකාර කොහ වෙළෙඳ සංස්ථාව
ලංකා බනිජතෙල් හිඟිගත සංස්ථාව

අතර මුළු ආනයනයන්ගෙන් සියයට 10 කට දයකත්වය දක්වීය. සාක් කලාපය තුළ මාලදිවයින ප්‍රධාන අපනයන අන්තය (මුළු අපනයනයෙන් සියයට 1.6 දයකත්වය) ලෙස පැවැති අතර විශාල වශයෙන් භාණ්ඩ ආනයනය කරනු ලබන රට ලෙස ඉන්දියාව (මුළු ආනයනයෙන් සියයට 8.5 දයකත්වය) පැවැතිණි.

1999 වර්ෂයේදී මෙන්ම 2000 වර්ෂයේදීද ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය ශ්‍රී ලංකාවෙහි ප්‍රධාන විශාලතම ගැණුම්කරු ලෙස තවදුරටත් පැවැතිණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට හිමිව තිබූ වෙළෙඳපොළ කොටස (සියයට 40) 1999 වර්ෂයේ තත්ත්වයෙන්ම නොවෙනස්ව පැවැතිණි. කෙසේ නමුදු 2000 වර්ෂයේ ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට කරන ලද අපනයනය සියයට 22 කින් වැඩි විණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට අපනයනය කරන ලද මුළු අපනයනයෙන් සියයට 77 ක් වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයනය සියයට 26 ක වැඩි වීමක් වාර්තා කළේය. දෙවන විශාලතම ගැණුම්කරුවා වන එක්සත් රාජධානිය සියයට 13 ට දයක විය. සියයට 4 බැගින් වූ දයකත්වයක් ඇතිව ජර්මනිය හා ජපානය පිළිවෙලින් තුන් වන හා හතර වන ගැණුම්කරුවන් බවට පත් විය. එක්සත් රාජධානියට අපනයනය කරන ලද මුළු වටිනාකමින් සියයට 79 කට ඇඟළුම් දයක විය. කවචයෝ, මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන, යන්ත්‍රසූත්‍ර අමතර කොටස්, තේ හා

වටිනා ගල් වර්ග සඳහා ජපානය ශ්‍රී ලංකාවෙහි ප්‍රධාන වෙළෙඳපොළ විය. ජර්මනියට අපනයනය කරන ලද මුළු අපනයනයෙන් ඇඟළුම් හා තේ පිළිවෙලින් සියයට 43 ක් හා 5 ක් විය. රුසියාවට අපනයනය කරන ලද තේ ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම නිසා ස්වාධීන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවලට කරන ලද අපනයනය සියයට 32 කින් වැඩි විය. බටහිර කාර්මික රටවල් එක සමූහයක් ලෙස සලකා බැලීමේදී 2000 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකාවෙහි ප්‍රධාන වෙළෙඳ හවුල්කරු බවට පත් විය.

2000 වර්ෂය තුළ ජපානය ශ්‍රී ලංකාවට භාණ්ඩ අපනයනය කරන විශාලතම අපනයනකරු ලෙස පැවැති අතර ශ්‍රී ලංකාව කරනු ලැබූ මුළු ආනයනයෙන් සියයට 9 කට දයක විය. මෝටර් රථ හා වෙනත් වාහන, විදුලි උත්පාදන යන්ත්‍ර, අමතර කොටස්, වියන ලද රෙදිපිළි මෙරටට ජපානයෙන් ආනයනය කරන ලද ප්‍රධාන භාණ්ඩ වේ. ඉන්දියාව සියයට 8.5 ක වෙළෙඳ කොටසකට දයකව ශ්‍රී ලංකාවට භාණ්ඩ අපනයනය කරන දෙවන ප්‍රධාන රට වූ අතර හොංකොං, සිංගප්පූරුව, දකුණු කොරියාව, තායිවානය, එක්සත් රාජධානිය හා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය පිළිවෙලින් අනෙක් අපනයනකරුවන් වේ. විදුලි උත්පාදන යන්ත්‍ර 34 ක් හා ඉහළ ගිය මෝටර් රථ ආනයනයන් නිසා ජපානයෙන් කරනු ලැබූ ආනයන සියයට 15 කින් වැඩි විය. ඉන්දියාව

හා හොංකොං යන රට වලින් කරනු ලැබූ ආනයනයන් පිළිවෙලින් සියයට 17 කින් හා 12 කින් වැඩි විය. මාෂධ වරග, පරිපසු, මිරිස්, ලොකු එෂුන් වැනි ආහාර වරග, ත්‍රී රෝද රථ හා රෙදිපිළි ඉන්දියාවෙන් ආනයනය කරනු ලබන භාණ්ඩ අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනු ලබයි. හොංකොං වලින් ආනයනය කරන ලද ප්‍රධාන භාණ්ඩ අතර ඇඟළුම් කර්මාන්තය සඳහා ආනයනය කරනු ලබන රෙදිපිළි හා උපාංග ප්‍රධාන තැනක් ගනී. බනිජ කෙල් වලින් නිපදවන ගෑස්, මහන මැෂින්, දුරකථන උපකරණ, තිරිඟු, දත්ත සැකසුම් යන්ත්‍ර හා අමතර කොටස් සිංගප්පූරුවෙන් ආනයනය කරන ලද ප්‍රධාන භාණ්ඩ අතර වේ.

සංවර්ධනය වන රටවල් අතර මැද පෙරදිග රටවල වෙළඳපොළ දියකත්වය 1999 දී සියයට 6.2 සිට 2000 දී සියයට 8.6 දක්වා වැඩි විය. ආසියානු රටවල සිය වෙළඳපොළ දියකත්වය 1999 දී සියයට 52 සිට 2000 වර්ෂයේදී සියයට 48 දක්වා අඩු විය. කෙසේ නමුදු ඉන්දියාව හා නැගෙනහිර ආසියානු රට වලින් කරන ලද ආනයනය ඉහළ යෑම නිසා ආසියානු රට වලින් කරනු ලැබූ ආනයනය සියයට 14 කින් වැඩි විය. ඉරානයෙන් කරනු ලැබූ බනිජ කෙල් ආනයනයෙහි පිරිවැය ඉහළ යෑම නිසා මැද පෙරදිග රට වලින් කරනු ලැබූ ආනයනය සියයට 72 කින් වැඩි විය.

9.4 සේවා සහ ආදායම්

වසර 2000 තුළ ප්‍රවාහන සහ සංචාරක වියදම් ඉහළයාම නිසා සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. 1999 වසර තුළ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 147 ලෙස පැවති සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය 2000 වසර තුළදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 38 දක්වා පහත වැටුණි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ශුද්ධ ප්‍රවාහන ආදායම් සහ ශුද්ධ සංචාරක ඉපයීම් පහළ යාමයි. සේවා ලැබීම් ඉතා සුළු වශයෙන් සියයට 1 කින් අඩු වීමට හේතු වූයේ, වසර තුළ සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම සියයට 8.3 කින් අඩු වීමනිසා සංචාරක ආදායම් ඒ හා සමාන ලෙස අඩුවීමත්, ඉහළ යාමෙන් වරාය ආශ්‍රිත සේවාවන්ගේ ඉපයීම් නැව් කුලී සහ රක්ෂණ සේවා ආදායම් සියයට 2.3 කින් අඩු වීම යන ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලය නිසාය. වසර තුළදී ප්‍රවාහන වියදම් සියයට 19 කින් සහ සංචාරක වියදම් සියයට 11 කින් ඉහළ යාම පිළිබිඹු කරමින් සේවා ගෙවීම් සියයට 12 කින් ඉහළ ගියේය. මගී ගාස්තු, නැව්කුලී සහ වෙනත් වරාය ආශ්‍රිත වියදම් ඉහළයාම, ප්‍රවාහන වියදම් තුළ විද්‍යමාන වේ. මේ අතර වෙනත් ව්‍යාපාරික සේවා වලින් රටින් පිටතට ඇදී ගිය ශුද්ධ වියදම් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 47 සිට එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 51 දක්වා ඉහළ ගියේය.

වසර 2000 තුළදී විදේශ වත්කම් කොගය අඩු වීම නිසා ඒ මත ලැබූ පොලී ආදායම් අඩුවීමත්, ඉහළ පොලී අනුපාතයක් යටතේ පොලී ගෙවීම් වැඩිවීමත් හේතුවෙන් ආදායම් ගිණුමේ හිඟය සියයට 20 කින් තවදුරටත් පුළුල් වී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 304 ක් විය. විමර්ශිත කාලසීමාව තුළ විදේශ විනිමය සංචිත මත වූ ආයෝජන ආදායම් ලැබීම් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 137 දක්වා සියයට 10 කින් අඩු වූ

9.6 සංඛ්‍යා සටහන
ශුද්ධ සේවා. ආදායම් සහ සංක්‍රාම(අ)

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩො.දශලක්ෂ		රුපියල් දශලක්ෂ	
	1999	2000(අ)	1999	2000(අ)
1. ප්‍රවාහනය	122	69	8,569	5,237
2. සංචාරක	55	8	3,888	553
3. රක්ෂණ සේවා	17	19	1,206	1,438
4. වෙනත් ව්‍යාපාරික සේවා	-47	-51	-3,282	-3,841
5. රජයේ වියදම් (අන් තැනක සඳහන් නොවන)	...	-6	-38	-479
මුළු සේවා	147	38	10,342	2,907
1. සේවක ගෙවීම්	-2	-2	-112	-159
2. සෘජු ආයෝජන ආදායම්	-109	-108	-7,693	-8,188
3. පොලී සහ අනෙකුත් ගෙවීම්(ඇ)	-143	-194	-10,025	-14,620
මුළු ආදායම්	-254	-304	-17,831	-22,967
1. පෞද්ගලික (ඇ)	887	974	62,472	73,620
2. මහ ආණ්ඩුව	26	25	1,816	1,855
මුළු ජංගම සංක්‍රාම	913	999	64,288	75,475

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- (අ) මෙම ඉදිරිපත් කිරීම් ගෙවුම් තුළත අත්පොතෙහි 5 වන සංස්කරණයට (1993) අනුරූපව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් ජාත්‍යන්තරව අනුමතය කරන ආකාරයට සැසඳෙන ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇත.
- (ආ) තාවකාලිකයි.
- (ඇ) 1994 සිට, ගෙවුම් ගේෂ දත්තයන් සකස් කිරීමේදී වාණිජ බැංකු සතු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දේශීය බැංකු ක්‍රමයේ කොටසක් ලෙස සලකන ලදී. ඒ අනුව අන්තරාසිකයින් සතු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක සමඟින් ගෙවුම් තුළත දත්ත සැකසීමේදී දෙස කට ගනු ලබන අතර, අන්තරාසිකයින් සතු විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දෙස කර ගනු නොලැබේ.
- (ඈ) 1990 ගල් සුද්ධය නිසා ක්වේට්ටයේ රැකියා අභිමුඛ වූ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට වන්දි වශයෙන් එක් අයෙකුට එ.ජ.ඩොලර් 2,500 බැගින් 1999 හා 2000 වසර වලදී පිළිවෙලින් 37,343 දෙනෙක්, සහ 29,323 දෙනෙක් සඳහා ලැබුණු එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 80 හා එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 45 ක්ද මෙහි අඩංගුය. ඊට අමතරව 1999 දෙවන වටයේ වන්දි වශයෙන් එක් අයෙකුට එ.ජ.ඩොලර් 1,500 බැගින් 18,244 දෙනෙකු සඳහා ලැබුණු එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 27 ක්ද මෙහි අඩංගුය.

අතර, විදේශ වගකීම් මත වූ පොලී ගෙවීම් සියයට 12 කින් වැඩි විය. මේ අතර, ලාභ හා ලාභාංශ ගෙවීම් වශයෙන් වූ පිටතට ගලායාම එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 108 ක් දක්වා ඉතා සුළු වශයෙන් අඩු විය.

9.5 ජංගම සංක්‍රාම

ජංගම සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 ක් දක්වා සියයට 5 ක අඩුවීමක් තිබියදීත් වර්ෂය තුළදී පෞද්ගලික සංක්‍රාම ලැබීම් සියයට 10 කින් ඉහළ යාම හේතුවෙන් ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 999 ක් දක්වා සියයට 9 කින් වැඩි විය. ගල් සුද්ධය හේතුවෙන්, අවතැන් වූ ශ්‍රී ලාංකික සේවකයින් හට වන්දි ලෙස ලැබුණු එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 45 ක් වූ මුදල් ප්‍රමාණය ප්‍රධාන වශයෙන්ම ගල් සේවය කරන ශ්‍රී ලාංකිකයන් විසින් එවනු ලබන ප්‍රේෂණවලින් සමන්විත පෞද්ගලික සංක්‍රාම ඉහළ නැංවීමට හේතු විය. මෙම වන්දි මුදල් අත්හැර ගන්නා කළ විට පෞද්ගලික සංක්‍රාම ලැබීම් 1999 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 944 සිට 2000 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,115 දක්වා සියයට 18 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරයි. ආකර්ෂණීය විනිමය අනුපාතිකය, තෙල් මිල ඉහළ යාම හේතුවෙන් ගල් රටවල ඇති වූ ඉහළ ආදායම් මට්ටම හා විදේශීය මුදල් තැන්පතු වල දේශීය පොලී අනුපාතය ඉහල මට්ටමක පැවතීම

රට තුළට ගලා ආ පෞද්ගලික ප්‍රේෂණ ඉහල මට්ටමක පැවතීමට හේතු විය. 1999 වසරේදී භාණ්ඩ හා සේවා සහ ආදායම් ගිණුම්වල හිඟයෙන් සියයට 60 ක් මූල්‍යනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් වූ ශුද්ධ පෞද්ගලික සංක්‍රාම 2000 වසරේදී සියයට 47 දක්වා පහත වැටුණි. කෙසේ වෙතත්, ආහාර සහ ද්‍රව්‍ය ආධාර අත්කරගත වූ නිල ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම ලැබීම්, පෙර වසරේ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 26 සිට 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 25 දක්වා පහත වැටුණි.

9.6 ප්‍රාග්ධන සංවලන

ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදයෙන් පසු වෙළෙඳපොළ ස්ථායීතාව සහ ආයෝජක විශ්වාසනීයත්වය යළි තහවුරු වීමත් සමඟ නැගී එමින් පවතින වෙළෙඳපොළාගිමුඛ ආර්ථිකයන් වෙතට ප්‍රාග්ධන ගලාප්ති වැඩිවන ප්‍රවණතාවයන් දක්නට ලැබුණි. කෙසේවෙතත්, වර්ෂය තුළදී රටට ලැබුණු විදේශ පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනයේ අඩුවීම පෙන්නුම් කරනුයේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළේ පැවැති යහපත් තත්ත්වය වාසිදායක කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාව අපොහොසත් වූ බව ය. ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන සහ මූල්‍ය ගලාප්ති 1999 දී පැවැති එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 373 සිට 2000 වසරේ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 568 දක්වා වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. ශුද්ධ කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධනය 1999 වර්ෂයේ දක්නට ලැබුණු එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 142 ක රටින් පිටතට යෑමක සිට 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 88 ක රටට ලැබීමක් ලෙස කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වූ අතර, රජයට ලැබුණු ශුද්ධ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය වැඩි විය. කෙසේ වෙතත්, වෙළෙඳ ශේෂයේ පුළුල් හිඟය හේතුවෙන් ජංගම ගිණුමේ ඇති වූ විශාල හිඟය පියවීමට ප්‍රාග්ධන ලැබීම්වල වැඩිවීම ප්‍රමාණවත් නොවීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ගෙවුම් තුලනයේ සමස්ථ ශේෂය පසුගිය වසරේදී පැවැති එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 263 ක හිඟයක (දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 1.7 ක) සිට 2000 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 516 ක (ද.දේ. නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 3.1 ක) හිඟයක් දක්වා තවදුරටත් පිරිහුණි.

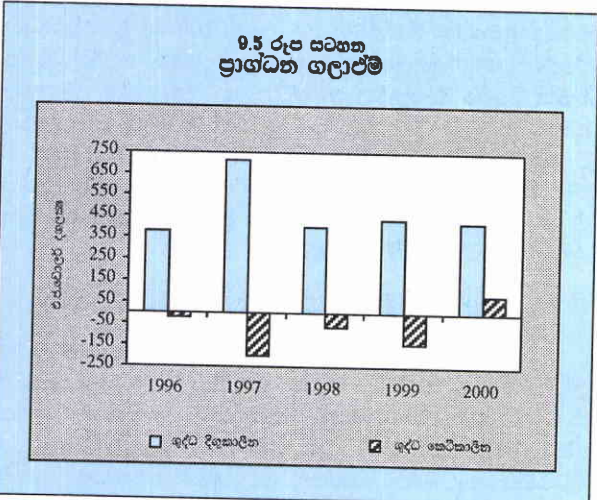
ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම

වර්ෂය තුළදී ලැබුණු නිල ව්‍යාපෘති ප්‍රදානයන් සියයට 41 කින් අඩු වීම හේතුවෙන් ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 51 ක් දක්වා සියයට 36 කින් පහළ වැටුණි. වසර තුළදී ලැබුණු නිල ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 46 ක් වූ අතර, පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 12 ක් ව පැවතුණි. පෙර පරිදිම වසර තුළ ලැබුණු මුළු ප්‍රදාන වලින් සියයට 55 කට දායක වෙමින්, ජපානය තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකාවට ආධාර ලබාදෙන ප්‍රධාන රට වශයෙන් පැවතුණි.

දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය

ජාත්‍යන්තර ආර්ථික සහ මූල්‍ය වාතාවරණය යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් සහ නැගී එන වෙළෙඳපොළාගිමුඛ ආර්ථිකයන් වෙත ලැබුණු ප්‍රාග්ධනයේ ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කළද, ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණු පෞද්ගලික දිගුකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධනය 1999 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 373 සිට 2000 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 257 දක්වා පහත වැටුණි. මෙයට හේතුවූයේ, පෞද්ගලික අංශයේ දිගුකාලීන ණය ගැනීම් අඩුවීමය. මේ අතර, විදේශීය සෘජු ආයෝජන 1999 එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 201 සිට 2000 එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 175 දක්වා පහත වැටුණි.

පෞද්ගලික අංශය වෙත ලැබුණු දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන්ම ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවයේ මධ්‍යකාලීන ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිලිවෙල යටතේ ගුවන්යානා 3 ක් මිලට ගැනීම සඳහා ලැබුණු එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 257 ක් වූ ණය ප්‍රාග්ධනය සහ, ලංකා සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථා බැංකුවට සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායක යෝජනා ක්‍රමය සඳහා ලැබුණු එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 4.5 ත් සමන්විත විය. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය මෙම වසර තුළදී අතිරේක ගුවන් යානා 3 ක් මිලට ගැනීමත් සමඟ එහි වර්තමාන ගුවන්යානා පද්ධතිය නවීකරණ කිරීමේ වැඩ පිලිවෙල සම්පූර්ණ කරන ලදී. වසර තුළදී පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන ගෙවීම් වලින් වැඩි කොටසක්, සමන්විත වන්නේ ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය විසින් කරන ලද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 129 කින් සමන්විත ණය ආපසු ගෙවීමය. වසර 2000 දී විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 175 ක් දක්වා සියයට 13 කින් පහළ වැටුණි. වසර තුළදී විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් වලින් වැඩි කොටසක් බලකෝති (සියයට 78), ඇඟළුම් (සියයට 11), වරාය ආශ්‍රිත සේවා (සියයට 5), විදුලි සංදේශ සේවා (සියයට 2), සහ පෞඛ්‍ය කටයුතු (සියයට 2) යන අංශයන් වෙත ලැබී තිබුණි. මේ අතර, විදේශීය සෘජු ආයෝජන පිටතට ගලායාම් වලින් පිළිබිඹු වූයේ දේශීය ව්‍යවසායකයකු විසින් මාලදිවයිනෙහි ඇඟළුම් නිෂ්පාදන කම්හලක් සඳහා යොදවන ලද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2 ක සෘජු ආයෝජනයයි. පැවැති අස්ථාවර දේශපාලන හා ආර්ථික වාතාවරණයන්, අයහපත් ජාත්‍යන්තර වාතාවරණයන් හේතුවෙන්, 2000 වසරේදී විදුලි සංදේශ අංශයේ කිරීමට නියමිතව තිබූ පෞද්ගලිකරණ වැඩ පිලිවෙල 2001 දක්වා කල්දමීමට සිදුවිය. ඒ අනුව වර්ෂය තුළදී

සටහන : ගෙවුම් තුලන අත්පොතේ 4 වැනි සංස්කරණයේ සිට 5 වන සංස්කරණයට වෙනස්වීමත් සමඟ මීට ඉහතදී ජංගම ගිණුමේ ඇතුළත් කරන ලද පෞද්ගලික සහ රජයේ ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලාප්ති ලෙසත්, මීට ඉහතදී මූල්‍ය අංශයේ ඇතුළත් කරන ලද වාණිජ බැංකුවල වත්කම් සහ වගකීම්වල වෙනස්වීම් කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලාප්ති ලෙසත් වර්ගීකරණය කර ඇත. 1994 සිට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඊකක (වී.ව්‍ය.මු.බැ.ඊ.) දේශීය බැංකු ක්‍රමයේ කොටසක් ලෙස සලකන ලදී.

පෞද්ගලිකරණය තුළින් ලැබුණු විදේශීය ප්‍රාග්ධනය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 3 කට සීමා විය.

රජයට ලැබුණු දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 479 ක් දක්වා සියයට 26 කින් වැඩි විය. මෙයට ආරක්ෂක ආනයන මත සැපයුම්කරුවන්ගේ දිගුකාලීන ණය ලැබීම් ඇතුළත්ය. මෙම සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය ඉවත් කළ පසු, 2000 දී රජයට ලැබූ දිගුකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය සියයට 1 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පැවති තාවකාලික ප්‍රමාදයන්, මැතිවරණ වසරේ පැවති අස්ථාවර වාතාවරණය සහ පොදුවේ නිල සංවර්ධන ආධාරවල දක්නට ලැබුණු අඩුවීම, ව්‍යාපෘති හා සම්බන්ධ ණය ප්‍රාග්ධන ලැබීම්වල මන්දගාමී ස්වභාවයට හේතු විය. වසර තුළ ලැබුණු සහනදායී ණය වලින් බහුතරය යෙදවුමේ, බලශක්ති උත්පාදනය, විදුලි සංදේශ, වැවිලි, වාරිමාර්ග, අධ්‍යාපන සහ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා ය. වසර තුළ බහුපාර්ශවීය ආයතන විසින් මූල්‍යනය කළ ප්‍රධාන යෝජනා ක්‍රම අතර ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් මූල්‍යනය කළ දෙවන බලශක්ති ක්‍රම පුළුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 18), වැවිලි කර්මාන්ත ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාරය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 11), බනිජනේ සැපයුම් හදිසි ප්‍රතිස්ථාපන යෝජනා ක්‍රමය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9), ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය විසින් මූල්‍යනය කළ ගුරු අධ්‍යාපනය සහ ගුරු සේවය නංවාලීමේ ව්‍යාපෘතිය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 8), සහ වසර 2000 (Y2K) හදිසි ආධාර යෝජනා ක්‍රමය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 5) ඇතුළත් විය. මේ අතර ද්විපාර්ශවීය ආධාර ලබාදෙන රටවල් අතර ප්‍රමුඛ තැනක් ගන්නා ජපානය මූල්‍යනය කළ ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන් අතර ප්‍රාදේශීය විදුලි සංදේශ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 22), කැලණිනිස්ස ඒකාබද්ධ වක්‍රීය බලශක්ති ව්‍යාපෘතිය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 21), මහ කොළඹ ටෙලිකොම් ජාලය පුළුල් කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 20), සහ මහවැලි " සී " කලාපය වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 11) ඇතුළත් විය. ප්‍රාග්ධන ණය ආපසු ගෙවීම් 1999 පැවැති එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 319 සිට 2000 වසරේදී ද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 308 දක්වා පහත වැටුණි. මෙම වසරේ වූ ණය ගෙවීම්වල 1997 වසරේ නිකුත් කළ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 50 පාවෙන අනුපාත තෝට්ටුවල ගෙවීමට ඉතිරිව තිබූ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 16 ක ආපසු ගෙවීම්ද ඇතුළත් ය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් රජයේ දිගුකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ලැබීම් 1999 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 62 සිට 2000 දී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 171 දක්වා ඉහල නැඟුණි.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය 2000 වසරේදී ආධාර ලබාදුන් ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ආයතන ලෙස තවදුරටත් පැවති අතර, එම ආයතන මගින් ලබා දුන් සහනදායී යෝජනා ක්‍රම ආධාර ප්‍රමාණය පිලිවෙලින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 74 සහ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 47 ක් විය. මේ අතර ජපානය පෙර පරිදිම ද්වි පාර්ශවික ආධාර ලබාදෙන ප්‍රධාන රට ලෙස තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක වූ අතර වර්ෂය තුළදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 182 ක ව්‍යාපෘති ණය ප්‍රමාණයකට දායක විය.

වර්ෂය තුළදී ජපානය මුළු සහනදායී ආධාර ප්‍රමාණයෙන් සියයට 52 කට දායක වූ අතර, ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය පිලිවෙලින් සියයට 21 කට සහ සියයට 13 කට දායක විය.

කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධනය

1999 වර්ෂයේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 142 ක් වූ කෙටිකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ගලායාම 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්ෂ 88 ක ශුද්ධ ගලාඒමක් දක්වා සැලකියයුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරිණ. වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වගකීම් වැඩි වීම සහ පෞද්ගලික කෙටිකාලීන වෙළඳ ණය ප්‍රමාණය වැඩි වීම ප්‍රධාන වශයෙන් මේ සඳහා හේතුවිණ.

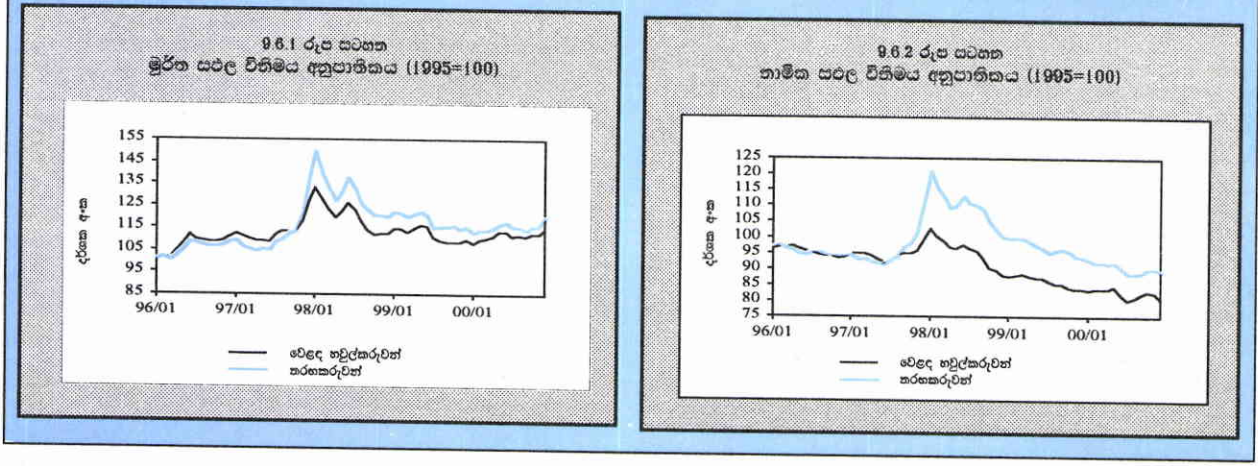
දේශීය ආර්ථිකයේ පැවති අවිනිශ්චිත භාවය හා ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතයන් ඉහළයාම හේතුවෙන් කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළෙහි විදේශිකයන් සතු කොටස් විකිණීම අඛණ්ඩව පැවතිණි. 1999 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 72 ක්ව පැවති විවිධ ආයෝජන ලැබීම් 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 19 දක්වා අඩු වූ අතර, 1999 දී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 85 ක් වූ මුළු ආයෝජන ගලායාම් ප්‍රමාණය 2000 වසරේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 64 ක් දක්වා අඩු මට්ටමක පැවතිණ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්ෂය තුළ කොටස් වෙළඳපොළ තුළින් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 45 ක ශුද්ධ ගලායාමක් සිදුවිය. ප්‍රධාන වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා බනිජනේල් නීතිගත සංස්ථාව සහ ආයෝජන මණ්ඩල නොවන ව්‍යාපාර මගින් ලබාගත් වෙළඳ ණය ප්‍රමාණය ඉහළයාම හේතුවෙන්, 1999 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 10 ක් වූ ශුද්ධ කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලායාම, 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්ෂ 100 ක ශුද්ධ ගලාඒමක් බවට පත්විය.

ප්‍රධාන වශයෙන්ම විදේශීය වාණිජ බැංකු වෙතින් ලබාගත් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක ණය හේතුවෙන් වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වගකීම් ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 174 කින් වැඩි විය. මේ සඳහා රජය ලංකා බැංකුව හරහා ලබාගත් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 100 ක් වූ ඒකාබද්ධ විදේශීය ණය මුදලද හේතු විය. මේ අතර, දේශීය බැංකු ඒකක විදේශ බැංකු වල පවත්වාගෙන යනු ලබන තැන්පතු ප්‍රමාණය වැඩි වීම පිළිබිඹු කරමින් වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණයද එ.ජ. ඩො. දශ ලක්ෂ 141 කින් වැඩි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2000 වර්ෂය තුළදී වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 33 කින් පහත වැටුණි.

9.7 විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වර්ධනයන්

වර්ෂය තුළදී ඇතැම් ප්‍රධාන විනිමය අනුපාතයන්හි උච්චාවචන පැවතියද, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවයන්ගේ වර්ධනය හේතුවෙන් බොහෝ ආර්ථිකයන්හි විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ සාපේක්ෂ වශයෙන් වර්ෂය පුරා ස්ථාවර මට්ටමක පැවතීමත්, එක්සත් ජනපදයේ අඛණ්ඩව පැවති ඉහළ වර්ධනය හේතුවෙන් සියළුම ප්‍රධාන විනිමය අනුපාතයන්ට එරෙහිව ඩොලරය 2000 වර්ෂය තුළ ශක්තිමත් විය. ජපන් ආර්ථිකයේ යථා තත්ත්වයට පත්වීම පිළිබඳ අගහවාදී බව පිළිබිඹු කරමින් එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව

9.6 රුප සටහන සඵල විනිමය අනුපාතික

ජපාන යෙන් මුදල සියයට 11 කින් අවප්‍රමාණය විය. වර්ෂයේ වැඩි කාලයක් තුළ යුරෝ මුදල දුර්වල වූ අතර, වර්ෂය තුළදී සියයට 7.7 කින් අවප්‍රමාණය වී, වර්ෂය අවසානයේදී යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් පෙන්නුම් කෙරිණ. මෙම වර්ෂය තුළ එක්සත් රාජධානියේ ස්ටර්ලින් පවුම් සියයට 7.9 කින් අවප්‍රමාණය වූ අතර, ඉන්දියානු රුපියල සියයට 6.8 කින් දුර්වල විය. වර්ෂය පුරා සිංගප්පූරු ඩොලරය සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථායී මට්ටමක පැවති අතර සියයට 3.9 කින් අවප්‍රමාණය විය. වර්ෂයේ අවසන් කාලය තුළ වැඩි වේගයකින් අවප්‍රමාණය වීමක් පෙන්නුම් කරමින් කොරියන් වොන් සහ තායිලන්ත බාක් මුදල් පිළිවෙලින් සියයට 10 කින් සහ සියයට 13.5 කින් අවප්‍රමාණය විය. මේ අතර පවතින ආර්ථික හා දේශපාලන අස්ථාවරතාවයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉන්දුනීසියාවේ රුපියා සහ පිලිපීනයේ පේසෝ මුදල් පිළිවෙලින් සියයට 26.1 කින් සහ සියයට

19.6 කින් අවප්‍රමාණය විය. මැලේසියාව තම ස්ථාවර විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය වර්ෂය පුරාම පවත්වා ගත්තා ලදී.

මෙම වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ තවදුරටත් පිරිහුණු ගෙවුම් ශේෂ හිඟය සහ විදේශ වත්කම්හි අඩු වීම ශ්‍රී ලංකා රුපියල කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කෙරිණ. එම බලපෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විනිමය අනුපාත පරාසය නිරන්තරව සංශෝධනයන්ට ලක් කෙරිණ. විශේෂයෙන්ම වර්ෂයේ අවසාන කාලපරිච්ඡේදය තුළ විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ කෙරෙහි පැවති දැඩි බලපෑම ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ලිහිල් කරමින් වෙළඳපොළ බලවේගයන්ට අනුව විනිමය අනුපාතිකය හැසිරවීමට අවකාශ සලස්වන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විනිමය මලදී ගැනීමේ සහ විකිණීමේ අනුපාත අතර පැවති සියයට 2 ක් වූ පරාසය 2000 ජූනි මස 30 දින සියයට 5 දක්වා පුළුල් කරමින් එහි

9.7 සංඛ්‍යා සටහන විනිමය අනුපාතික වෙනස්වීම

මුදල් වර්ගය	විදේශීය මුදල් ඒකකයට රුපියල් අගය						පෙර වර්ෂයට වඩා ප්‍රතිශත වෙනස්වීම (අ)			
	වර්ෂය අග අනුපාතිකය			වාර්ෂික සාමාන්‍යය			ලක්ෂමය		වාර්ෂික සාමාන්‍යය	
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1999/1998	2000/1999	1999/1998	2000/1999
ජර්මන් මාර්ක්	40.36	37.09	38.00	36.80	38.39	35.76	8.8	-2.4	-4.1	7.4
ප්‍රංශ ෆ්‍රැන්ක්	12.03	11.06	11.33	10.98	11.45	10.66	8.8	-2.4	-4.1	7.4
ඉන්දියානු රුපියල්	1.59	1.66	1.71	1.57	1.64	1.68	-4.3	-3.3	-3.7	-2.6
ජපන් යෙන්	0.59	0.71	0.70	0.50	0.62	0.70	-16.1	1.2	-20.1	-11.7
බ්‍රිතාන්‍ය පවුම්	112.62	116.72	119.37	107.05	113.91	114.78	-3.5	-2.2	-6.0	-0.8
එ.ජ.ඩොලර්	67.78	72.12	80.06	64.59	70.39	75.78	-6.0	-9.9	-8.2	-7.1
විශේෂ ගැණුම් හිමිකම්	95.44	98.87	99.90	87.66	96.25	99.90	-3.5	-1.0	-8.9	-3.7

(අ) වෙනස්වීම ගණන් බලා ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා රුපියලට අදාළ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකම පදනම් කර ගෙනය. සංඛ්‍යා ලකුණින් ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය අඩුවීම පෙන්නුම් කරයි.

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මැදි අගය සියයට 4 කින් අවප්‍රමාණය කරන ලදී. (විස්තර සඳහා විශේෂ සටහන් බලන්න) පුළුල් පරාසයක් පවත්වාගෙන යාම තුළින් විනිමය අනුපාත නිර්ණය කිරීමේදී වෙළඳපොළ තුළ වැඩි තමායිලී වාතාවරණයක් ඇති කිරීමට, බලාපොරොත්තු වූ අතර, නව ක්‍රමය හඳුන්වා දීමෙන් පසු මුල් කාලය තුළ, තිරස් පරාසයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් විනිමය වෙළඳපොළ ස්ථාවර මට්ටමකට ගෙන ඒම අපේක්ෂා කෙරිණ. මෙම තිරස් පරාස අනුපාතය 2000 නොවැම්බර් මස 3 වන දින දක්වා සියයට 5 ක් ව පැවති අතර, එදින සිට මෙය තවදුරටත් සියයට එකකින් එනම් සියයට 6 දක්වා පුළුල් කරමින් විචල්‍ය පරාසයක් නැවත හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. රුපියල මත වූ පීඩනය වැඩිවීමේ හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දෙසැම්බර් මස 11 වෙනි දින පරාසය සියයට 6 ක සිට සියයට 8 දක්වා තවදුරටත් පුළුල් කරනු ලැබිණ.

පරාසය පුළුල් කල සෑම අවස්ථාවකම රුපියල අවප්‍රමාණය විය. පරාසය පුළුල් කර දින කීපයක් ඇතුළත වෙළඳපොළෙහි විනිමය අනුපාතය, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විකුණුම් මිල දක්වා ඉහළ නැගුණි. මෙවැනි තත්ත්වයන් යටතේ පරාසය තුළ විනිමය අනුපාත පවත්වාගෙන යාම සඳහා සීඝ්‍රයෙන් පහත වැටෙමින් තිබූ මහ බැංකුවේ විදේශ සම්පත් භාවිතා කිරීමට පෙළඹවීය. ගෙවුම් ශේෂයේ සමස්ත හිඟය විශාල වශයෙන් පුළුල් වීම සහ රුපියල අඛණ්ඩව අවප්‍රමාණය වෙතැයි පැවති අපේක්ෂාවක් නිසා පවතින පාලිත පාවෙන විනිමය ප්‍රතිපත්තිය දිගුකාලීනව පවත්වාගෙන යාමට ඇති අපහසුතාවය පෙන්නුම් කෙරිණ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් වාණිජ බැංකුවලට අලෙවි කරනු ලබන විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය පෙර වර්ෂය හා සසඳන විට එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 58.2 සිට එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 303.6 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. මෙම ප්‍රමාණයෙන් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 195.1 ක්ම විකුණනු ලැබුවේ 2000 වර්ෂයේ දෙවන භාගයේදීය. මෙම වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකුවලින් මිලදී ගත් විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය 1999 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 0.4 ක සිට 2000 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 2 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩිවිය. 1999 වර්ෂයේදී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 1933.2 ක්ව පැවති අන්තර් බැංකු විනිමය වෙළඳපොළ මුළු ගනුදෙනු ප්‍රමාණය හා සසඳන කල, 2000 වර්ෂයේදී එය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 2259.4 වී පැවතිණි.

1999 දී වූ සියයට 6.3 ක සමස්තයක් ලෙස එ.ජ.ඩොලරය අවප්‍රමාණය වීමට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මැදි විනිමය අනුපාතයෙන් මනින ලද ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ අගය, සියයට 9.9 කින් (අන්තර් බැංකු සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතයෙන් මනින ලද රුපියලේ අගය අවප්‍රමාණය වීම සියයට 12.1 ක් විය) 1999 වර්ෂයේදී ඉන්දියන් රුපියලට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල (සියයට 3.3) කින්ද, යුරෝවලට එරෙහිව (සියයට 2.4) කින් සහ ස්විට්සර්ලන්ත ෆ්ලෑන්ට් එරෙහිව (සියයට 2.2) කින්ද අවප්‍රමාණය විය. කෙසේ වුවද, එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ජපාන යෙන් මුදල අවප්‍රමාණ වීමේ හේතුවෙන් ජපාන යෙන්වලට එරෙහිව රුපියල සියයට 1.2 කින් අධිප්‍රමාණය

විය. සමුච්චිත වටිනාකම් ඒකකයක් වූ විගැහි වලට එරෙහිව 2000 වර්ෂය තුළදී රුපියල සියයට එකකින් අවප්‍රමාණය විය. මේ අතර, 2000 වර්ෂය තුළ වාණිජ බැංකු හා ඒවායේ ගනුදෙනුකරුවන් අතර එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව පැවති මිලදී ගැනීමේ අනුපාතය සියයට 7.3 කින් අවප්‍රමාණය වූ අතර, විකිණීමේ අනුපාතය සියයට 12.4 කින් අවප්‍රමාණය විය.

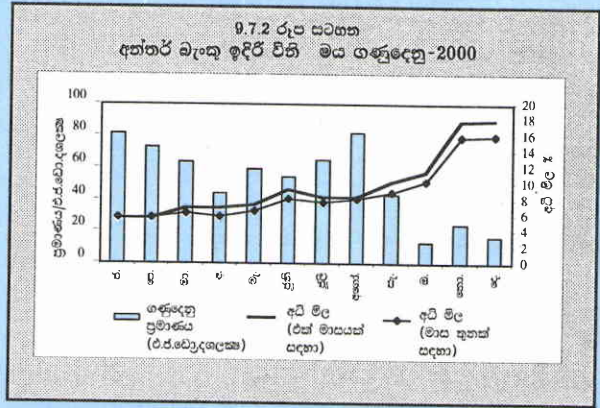
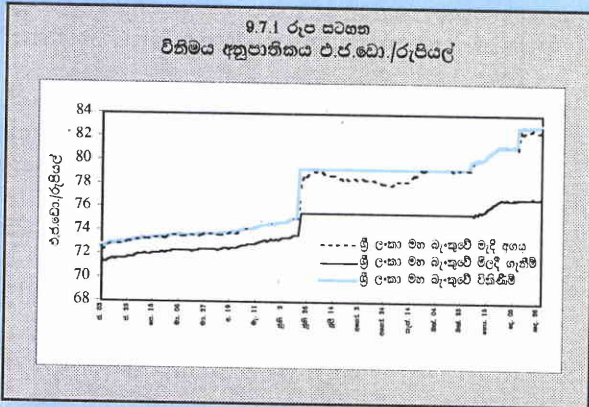
විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි පැවති අවිනිශ්චිත භාවය, ඉදිරි විනිමය ගනුදෙනු වලද පෙන්නුම් කෙරිණ. පෙර වර්ෂය හා සසඳන කල එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 458 ක් වූ ඉදිරි විනිමය ගනුදෙනු ප්‍රමාණය 2000 දී එ.ජ. ඩො. දශ ලක්ෂ 620.4 ක් දක්වා වැඩි විය. එසේ වුවත්, වර්ෂයේ දෙවන භාගය තුළ ඉදිරි විනිමය ගනුදෙනු සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් පහත වැටුණි. එම ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 244.6 ක් වූ අතර, 1999 දී එය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 283.1 ක් විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ, වර්ෂයේ දෙවන භාගය තුළ, ඉදිරි විනිමය සඳහා වූ අධි මිල ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාමයි. දේශීය පොලී අනුපාතය ඉහළයාම සහ රුපියල විශාල ලෙස අවප්‍රමාණය වේ යැයි වෙළඳපොළ තුළ තිබූ අපේක්ෂාවත්, මෙම ඉදිරි විනිමය අධිමිල ප්‍රමාණය ඉහළ නංවනු ලැබිණ. එක් මසක ඉදිරි විනිමය අනුපාතයේ අධිමිල 1999 දී තැන් විනිමය අනුපාතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 4.52 ක් වූ අතර, එය 2000 ජුනි අවසානයේදී සියයට 9.3 ක්ද, 2000 වර්ෂය අවසානයේදී එය සියයට 17.97 දක්වාද වැඩි විය. ඒ හා සමානවම මාස තුනක විනිමය අනුපාත සඳහා වූ අධි මිල ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් සියයට 7.17 සිට සියයට 8.05 ක් සහ සියයට 15.94 ක් දක්වා වැඩි විය.

විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග 24 ක වටිනාකම් එකතුවෙන් සැදුම් ලත් නාමික සඵල විනිමය අනුපාතය සියයට 6.7 කින් අවප්‍රමාණය විය. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහල උද්ධමන අනුපාතය නිසා වර්ෂය තුළ මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතය සුළු වශයෙන් (සියයට 0.6 කින්) අධිප්‍රමාණය වීමෙන් පෙන්නුම් කරනුයේ ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර තරඟකාරිත්වය පවත්වාගෙන ගිය බවයි.

9.8 විදේශ චන්කම්

ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළෙහි තෙල් මිල ඉහළයාම, තාප විදුලි බලාගාර උපයෝජනය වැඩි වීම, අභ්‍යන්තර ආරක්ෂක සම්බන්ධව ඇති වූ අයහපත් වාතාවරණය, 2000 වසර තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ චන්කම් කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කළේය. බොරතෙල් මිල සියයට 50 කින් ඉහළයාම සහ තාපවිදුලි බලාගාර සඳහා ඉන්ධන පාවිච්චිය ඉහළයාම හේතුවෙන් මෙම වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 400 ක අමතර වියදමක් දරීමට සිදුවූ අතර, ආරක්ෂාව සම්බන්ධව ආනයන සඳහා වැය කළ අතිරේක වියදම එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 280 ක් විය. රුපියලෙහි අගය විශාල ලෙස පහළයාමේ පැවති අපේක්ෂාවන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අපනයන ආදායම රටතුළට ගෙන ඒම ප්‍රමාද විය. විනිමය වෙළඳපොළෙහි ඇති වූ මෙම උෂ්ණත්වය නිසා රාජ්‍ය සංස්ථාවල, විශේෂයෙන් ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව හා සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවන්හි ඉහළ වටිනාකමක් ඇති ආනයන බිල්පත් පියවීමට අවශ්‍ය විනිමය මිලදී ගැනීම සඳහා වාණිජ බැංකුවලට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත පැමිණීමට සිදුවිය.

9.7 රුප සටහන
විනිමය අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම - 2000

මෙම අයහපත් පසුබිම යටතේ, 2000 වසර අවසාන වන විට ශ්‍රී ලංකාව සතු දළ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 456 කින් (සියයට 18) අඩු වී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2,126 මට්ටමක පැවතිණි. මෙය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජය සතු දළ නිල වත්කම් එ.ජ.ඩොලර් දශ

ලක්ෂ 1,043 දක්වා සියයට 36 කින් එනම්, එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 597 කින් පහළ වැටීමෙන්, වාණිජ බැංකුවල විදේශ වත්කම්, එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,083 දක්වා එනම්, එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 141 කින් (සියයට 15) වැඩිවීමෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලය වේ. මහ බැංකුව සතු විදේශ වත්කම්

9.8 සංඛ්‍යා සටහන
ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය වත්කම්

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩො.දශලක්ෂ (අ)					රුපියල් දශලක්ෂ				
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
1. රජය (ආ)	23	19	20	20	17	1,295	1,192	1,372	1,441	1,322
2. රාජ්‍ය නියෝජ්‍යකර්ම	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. මහ බැංකුව (ආ)	1,915	2,009	1,964	1,619	1,026	108,506	123,093	132,900	116,571	81,819
4. මුළු නිල වත්කම්	1,937	2,029	1,984	1,639	1,043	109,800	124,286	134,272	118,013	83,141
5. වෙළඳ බැංකු	780	1,103	923	942	1,083	44,211	67,596	62,561	67,946	86,682
6. මුළු විදේශීය වත්කම්	2,717	3,132	2,907	2,582	2,126	154,011	191,881	196,833	185,958	169,823
7. දළ නිල වත්කම් මගින් කළහැකි ආනයන මාස ගණන										
7.1 වෙළඳ භාණ්ඩ	4.3	4.2	4.0	3.3	1.7					
7.2 භාණ්ඩ හා සේවා	3.8	3.7	3.6	2.9	1.5					
8. මුළු වත්කම් මගින් කළහැකි ආනයන මාස ගණන										
8.1 වෙළඳ භාණ්ඩ	6.0	6.4	5.9	5.2	3.5					
8.2 භාණ්ඩ හා සේවා	5.3	5.7	5.2	4.6	3.1					

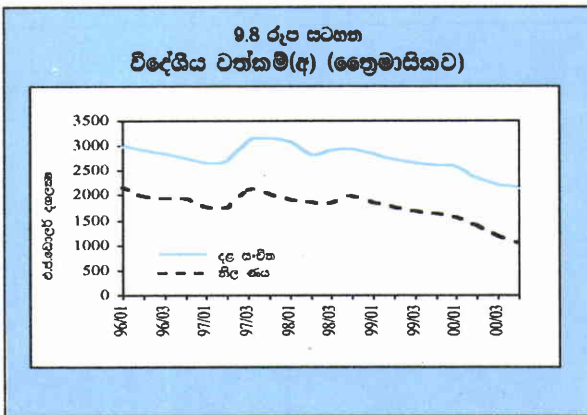
(අ) සාමාන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග එකඟ වන ලද නියෝජන අනුපාතිකයට අනුව පරිවර්තය කරන ලද මහ බැංකුවේ සාමාන්තර සංචිතයේ සමහර ශීර්ෂයන් හැර ඉතිරිය පහත සඳහන් කාලපරිච්ඡේද අවසානයේ වූ විනිමය අනුපාතිකයින්ට අනුව පරිවර්තය කර ඇත. මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වර්ෂය	1996	1997	1998	1999	2000
එ.ජ.ඩොලර් එකකට රුපියල්	56.71	61.29	67.78	72.12	80.06

- (ආ) භාණ්ඩාගාරයේ නියෝජ්‍ය ලේකම් තමන් ඇති ගිණුමේ හර ගේෂයන් ඇතුළත් කිරීම සඳහා 1985 සිට සංඛ්‍යා සංශෝධනය කර ඇත.
- (ඇ) වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ තැන්පත් කර ඇති විදේශ මුදල් ගිණුම්වලට අදාළ මුදල් සංචිත ඇතුළත් කිරීම සඳහා 1993 සිට සංඛ්‍යා සංශෝධනය කර ඇත.
- (ඈ) 1994 සිට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දේශීය වාණිජ බැංකු ව්‍යුහයේ කොටසක් ලෙස සලකනු ලැබිය. ඒ අනුව, අන්වාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක ගිණුම් කුලනයේදී යොදා ගනු ලැබූ අතර, නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක සැලකිල්ලට ගනු නොලැබීය.

පහළයාම එහි ද්‍රවශීලතා ශේෂයෙහි අඩු වීම තුළින් පිළිබිඹු වූ අතර, වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් ඉහළයාම ඒවායේ දේශීය බැංකු ඒකකයන්හි විදේශීය තැන්පතු ඉහළයාම තුළින් විද්‍යමාන විය. ලංකා බැංකුව ලබාගත් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 100 ක් වූ ඒකාබද්ධ ණය මුදල, වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් ඉහළයාම කෙරෙහි තරමක් දුරට බලපාන ලදී. වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වගකීම් සියයට 23 කින් එනම්, එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 938 දක්වා ඉහළයාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 33 කින් පහළ ගියේය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 97 ක ණය මුදලක් ආපසු ගෙවීම නිසා මහ බැංකුවෙහි දළ විදේශ වගකීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 80 කින් පහළ ගියේය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහ රජය සතු විදේශ වත්කම් වලින් සමන්විත වූ දළ නිල වත්කම්හි ශුද්ධ වටිනාකම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 516 කින් පහළ ගිය අතර, එය ගෙවුම් ශේෂ තුලනයෙහි සමස්ත හිඟය තුළ පෙන්නුම් කෙරේ. මේ අතර ශ්‍රී ලංකාව සතු දළ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය 2000 වසර අවසාන වන විට එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2,126 දක්වා එනම්, එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 456 කින් පහළ වැටුණි. විදේශ විනිමය සංචිතය සීඝ්‍රයෙන් පහළයාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1999 මාස 5.2 ක ආනයන මූල්‍යයනය කිරීමට සමත් වූ ශ්‍රී ලංකාව සතු වූ විදේශ විනිමය සංචිතය 2000 වසර අවසාන වන විට මාස 3.5 ක ආනයන ආවරණයක් දක්වා පහත වැටුණි. මේ අතර දළ නිල විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය මාස 1.7 ක ආනයනයන් මූල්‍යයනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විය.

(අ) 1994 සිට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක (වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ) දේශීය බැංකු ප්‍රමිතියේ කොටසක් ලෙස සලකන ලදී.

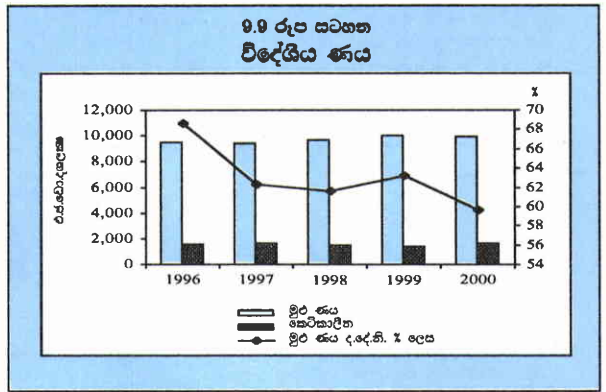
9.9 විදේශ ණය

ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත විදේශ ණය 1999 දී පැවති එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9,088 සිට 2000 වසරේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 8,859 දක්වා සියයට 2.5 කින් පහත වැටුණි. එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් වල හරස් විනිමය අනුපාතික වෙනස්වීම මෙම විදේශ ණය ප්‍රමාණය පහත වැටීමට මූලික හේතුව විය. වසර තුළ එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ජපන් යෙන් මුදලේ අගය සියයට 11 කින් අවප්‍රමාණය විය. විදේශ ණය ප්‍රමාණයන් සියයට 32 ක්, ජපන් යෙන් මුදලින් සමන්විත

නිසා එම අවප්‍රමාණය සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණයේ වටිනාකම 3.5ක ප්‍රතිශතයකින් අඩුවීමට හේතු විය.

2000 වර්ෂයේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව, ජපානය හා ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය විසින් සපයන ලද සහනදායී ආධාරවලින් සමන්විත මැදි හා දිගුකාලීන ණය, සමස්ත ණය තොගයෙන් සියයට 76 කට දායක විය. එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 6,818 ක් වූ රජයේ විදේශ ණය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 4 කින් පහත වැටෙන අතර, එය සමස්ත ණය තොගයෙන් සියයට 77 කට දායක විය. ප්‍රධාන වශයෙන් ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගම සිය ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගුවන් ගමන් නවීකරණ කිරීම මූල්‍යයනය කිරීම සඳහා ගත් විදේශ ණය පිළිබිඹු කරමින්, රජය විසින් සහතික කරන ලද රාජ්‍ය සංස්ථා හා පෞද්ගලික අංශය ලබාගත් ණය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 1,028 දක්වා එනම්, සියයට 9 කින් ඉහළ නැගුණි. රජය විසින් සහතික නොකරන ලද රාජ්‍ය සංස්ථා හා පෞද්ගලික අංශයේ විදේශීය ණය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 278 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය. ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් පහසුකම් හා විස්තීර්ණ ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් පහසුකම් යටතේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට ඇති වගකීම්, එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 97 ක ණය ආපසු ගෙවීම හේතුවෙන්, එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 258 සිට එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 161 දක්වා පහත වැටුණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1999 වර්ෂයේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 57.8 වූ විදේශීය ණය ප්‍රමාණය 2000 දී සියයට 53.5 දක්වා පහත වැටුණි.

මුළු කෙටිකාලීන ණය සියයට 21 කින් වැඩිවී 2000 අවසානයේදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 575 ක මට්ටමක පැවතුණි. සැපයුම් කරුවන්ගේ ණය වශයෙන් ලංකා බැංකුකර් නීතිගත සංස්ථාව හා පෞද්ගලික ආයතන විසින් ණය ගැනීම් වැඩි වීම මෙයට මූලිකව හේතුවිය. 1999 වර්ෂයේදී සමස්ත ණය තොගයෙන් සියයට 5 ක් වූ මුළු කෙටිකාලීන ණය 2000 දී සියයට 6 දක්වා වැඩි විය. කෙටිකාලීන ණය වැඩි වීම සහ විදේශ වත්කම් අඩුවීම හේතුවෙන් කෙටිකාලීන ණය විදේශ වත්කම්හි අනුපාතයක් ලෙස ගත් කල ඉහළ ගිය අතර, මෙය නිවැරදි කිරීමේ පියවරවල අවශ්‍යතාවය පෙන්නුම් කෙරිණි.

සටහන : 1994 සිට විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක (වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ) දේශීය බැංකු ප්‍රමිතියේ කොටසක් ලෙස සලකන ලදී.

9.9 සංඛ්‍යා සටහන
නොපියවූ ඉතිරිව ඇතිවිදේශීය ණය බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම්

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ					රුපියල් දශලක්ෂ				
	1996	1997	1998	1999	2000(අ)	1996	1997	1998	1999	2000(ආ)
1. මුද් හා දිගුකාලීන ණය	7,988	7,719	8,264	8,613	8,284	452,944	473,043	557,530	620,274	662,315
1.1 රජයේ (ඇ)	6,554	6,346	6,902	7,125	6,818	371,648	388,925	467,798	513,785	545,814
1.2 රජය විසින් සහතික කරන ලද රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය(ඇ)	637	670	718	944	1,028	36,098	41,061	48,673	68,105	82,302
1.3 රජය විසින් සහතික නොකරන ලද රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය (ඇ)	267	270	277	286	278	15,144	16,521	18,789	20,618	22,257
1.4 ජා.මු.අ. ත් කළ ගැනුම්	530	433	367	258	161	30,054	26,536	22,271	17,766	11,943
2. කෙටිකාලීන ණය	498	478	484	475	575	28,262	29,323	32,833	34,240	46,034
2.1 රජය	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2 අනෙකුත් (ඇ), (ඈ)	498	478	484	475	575	28,262	29,323	32,833	34,240	46,034
3. බැංකු අංශය විදේශ වගකීම් (ඉ)	1,047	1,202	958	885	1,076	59,356	73,638	64,926	63,838	86,132
3.1 මහ බැංකුව	1	1	43	65	24	7	33
3.2 වාණිජ බැංකු	964	1,094	865	765	938	54,678	67,030	58,656	55,142	75,101
3.3 ආ.නි.සංගමයේ වගකීම්	82	107	92	121	137	4,634	6,543	6,247	8,689	10,998
4. මුළු විදේශ ණය (1+2)	8,486	8,197	8,749	9,088	8,859	481,206	502,366	590,363	654,514	708,348
5. මුළු විදේශ ණය සහ වගකීම් (1+2+3)	9,533	9,399	9,707	9,973	9,935	540,562	576,004	655,289	718,352	794,481
විශේෂිත අයිතමයන්										
මුද් හා දිගු කාලීන ණය										
1. ව්‍යාපෘති ණය	4,654	4,530	5,150	5,517	5,346	263,918	277,637	349,043	397,882	427,965
2. ව්‍යාපෘති නොවන ණය	1,724	1,612	1,656	1,612	1,551	97,745	98,788	112,237	116,247	124,174
3. සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය	239	343	251	182	167	13,537	21,015	17,020	13,146	13,344
4. ජා.මු.අ.ණය	530	433	367	258	161	30,054	26,536	22,271	17,766	11,943
5. අනෙකුත් ණය (ඊ)	841	801	840	1,043	1,060	47,690	49,067	56,960	75,233	84,890
කෙටිකාලීන ණය සහ බැංකු අංශයේ වගකීම්	1,545	1,680	1,442	1,360	1,651	87,618	102,961	97,759	98,078	132,166
මුළු විදේශ ණය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් බැංකු අංශයේ මුළු විදේශීය වගකීම් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	61.1	54.3	55.5	57.8	53.5	62.6	56.4	58.0	59.2	56.4
මුළු විදේශීය ණය සහ බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	68.6	62.3	61.6	63.5	60.0	70.4	64.7	64.4	65.0	63.2
කෙටිකාලීන ණය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	3.6	3.2	3.1	3.0	3.5	3.7	3.3	3.2	3.1	3.7
කෙටිකාලීන ණය සහ බැංකු අංශයේ විදේශ වගකීම් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	11.1	11.1	9.2	8.7	10.0	11.4	11.6	9.6	8.9	10.5
කෙටිකාලීන ණය මුළු ණයවල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	5.2	5.1	5.0	4.8	5.8	5.2	5.1	5.0	4.8	5.8
කෙටිකාලීන වගකීම් මුළු ණයවල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	11.0	12.8	9.9	8.9	10.8	11.0	12.8	9.9	8.9	10.8

(අ) 1994 සිට අනෙව්‍යාධිකයින්ගේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක හැර, නෙව්‍යාධිකයින් සතු විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දේශීය බැංකු කටයුතු ව්‍යුහයේ කොටසක් සේ සලකනු ලැබේ. ඒ අනුව දේශීය ආයතනවලට දී ඇති විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක ණය දේශීය ගනුදෙනු සේ සලකා, නොපියවූ ඉතිරි වූ විදේශ ණය දත්තයන්ගෙන් ඉවත්කර ඇත.

(ආ) නාවකාලීන

(ඇ) වැඩිමහත් තොරතුරු ඇතුළත් කිරීම සඳහා 1994 සිට දත්ත සංශෝධනය කර ඇත.

(ඈ) ලංකා බැංකු කෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ ප්‍රතිලාභ ණය සහ වෙළෙඳ ණය ඇතුළත් කොට ඇත.

(ඉ) ආසියානු නිෂ්පාදන සංගමයේ ණය සහ වි.වා.මු.බැ.ඒ. ඇතුළත් වාණිජ බැංකුවල විදේශ වගකීම්ද ඇතුළත් වේ.

(ඊ) රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය මගින් ගත් ණය ඇතුළුව දිගුකාලීන ණය

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව

බැංකු අංශයේ මුළු විදේශීය වගකීම් ඇතුළුව රටෙහි මුළු විදේශ වගකීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9,935 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. මෙය, වසරේදී විදේශ ණය ප්‍රමාණය පහළයාම හා බැංකු අංශයේ විදේශ වගකීම් ඉහළයාමේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලය විය. බැංකු අංශයේ බාහිර වගකීම් ඉහළ යෑමට මූලික හේතුව වූයේ, ලංකා බැංකුව විසින් ගන්නා ලද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 100 ක කෙටිකාලීන සමූහ ණයක් ලබාගැනීමයි.

9.10 විදේශ ණය යේවා ගෙවීම්

විදේශ ණය යේවා ආපසු ගෙවීම සහ පොලී ගෙවීම ඉහළ යාම නිසා දිගු හා මධ්‍යකාලීන ණය ගෙවීම් සහ

සියළුම ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් යන කොටස දෙකෙන්ම සමන්විත වූ සමස්ත ණය යේවා ගෙවීම් වසර තුළදී එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 953 ක් දක්වා සියයට 12.6 කින් ඉහළ නැගුණි. මෙයට විශේෂයෙන්ම හේතුවූයේ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 331 ක පොලී ගෙවීම් සියයට 12 කින් වැඩි වීම සහ එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 622 දක්වා ණය ආපසු ගෙවීම් සියයට 13 කින් වැඩි වීමෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයයි. විදේශ ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 326 දක්වා සියයට 12 කින් වැඩි වූ අතර, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට පොලී ගෙවීම් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 5 ක් විය. 2000 වර්ෂයේ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ පැවති ඉහළ පොලී අනුපාත, ණය සඳහා පොලී ඉහළ යාමට හේතු විය.

9.10 සංඛ්‍යා සටහන
ණය සේවා ගෙවීම් (අ)

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ					රුපියල් දශලක්ෂ				
	1996	1997	1998	1999	2000(ආ)	1996	1997	1998	1999	2000(ආ)
1. ණය සේවා ගෙවීම්	746	733	759	846	953	40,953	42,645	48,773	59,321	74,666
1.1 ණය ආපසු ගෙවීම්	439	430	469	550	622	24,007	24,764	30,076	38,472	49,559
(i) ජා.මු.අරමුදලට	47	66	83	100	97	2,314	3,290	5,100	6,813	9,700
(ii) අනෙකුත් (ඇ)	392	364	387	451	524	21,693	21,475	24,975	31,658	39,859
1.2 පොලී ගෙවීම්	307	303	289	296	331	16,946	17,881	18,697	20,850	25,108
(i) ජා.මු.අරමුදලට	7	6	7	5	5	409	361	443	376	410
(ii) අනෙකුත් (ඇ)	300	297	282	291	326	16,537	17,520	18,254	20,474	24,698
2. වෙළෙඳ භාණ්ඩ අපනයනය හා සේවාවන් ගේ ඉපැයීම්	4,861	5,514	5,712	5,578	6,476	269,159	325,885	369,484	393,303	492,301
3. වෙළෙඳ භාණ්ඩ අපනයනය, සේවා, ආදායම් හා පෞද්ගලික සංක්‍රාම	5,878	6,670	6,925	6,801	7,787	325,420	394,122	447,951	479,469	591,567
4. ණය සේවා අනුපාතිකය (ඇ)										
4.1 2 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්										
(i) සමස්ත අනුපාතිකය	15.3	13.3	13.3	15.2	14.7	15.2	13.1	13.2	15.1	15.2
(ii) ජා.මු.අරමුදලේ ගනුදෙනු හැර	14.2	12.0	11.7	13.3	13.1	14.2	12.0	11.7	13.3	13.1
4.2 3 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්										
(i) සමස්ත අනුපාතිකය	12.7	11.0	11.0	12.4	12.2	12.6	10.8	10.9	12.4	12.6
(ii) ජා.මු.අරමුදලේ ගනුදෙනු හැර	11.8	9.9	9.7	10.9	10.9	11.7	9.9	9.7	10.9	10.9
5. රජයේ ණය සේවා ගෙවීම්										
5.1 රජයේ ණය සේවා ගෙවීම් (ආ)	378.5	393.4	419.5	449.0	435.7	20,947	24,060	27,126	31,613	33,004
5.2 1 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	50.7	53.7	55.3	53.1	45.7	51.1	56.4	55.6	53.3	44.2

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- (අ) තව අර්ථ දැක්වීම් අනුව, 1994 සිට අන්තර්ජාතිකයන්ගේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක හැර අන්තර්ජාතිකයන්ගේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක දේශීය බැංකු ක්‍රමයේ කොටසක් සේ සලකන ලදී. ඒ අනුව දේශීය ආයතන විසින් කරන ලද විදේශ ණය සේවා ගෙවීම්, දේශීය බැංකු ගනුදෙනු සේ සලකා, විදේශීය ණය සේවා ගෙවීම් වලින් ඉවත් කොට ඇත.
- (ආ) තාවකාලික
- (ඇ) වැඩිමහත් තොරතුරු ඇතුළත් කිරීම සඳහා 1994 සිට දත්ත සංශෝධනය කර ඇත.
- (ඈ) වර්ෂය තුළ විනිමය අනුපාතිකයන්හි සිදුවූ වෙනස්වීම් හේතුවෙන් රුපියල් වටිනාකම් හා ඇ.එ.ජ.ඩොලර් වටිනාකම් අනුව වෙන් වෙන් වශයෙන් ගත් කල ණය සේවා අනුපාතිකයන් වෙනස් වේ.
- (ඉ) ජා.මු.අරමුදලෙහි ගනුදෙනු හැර

කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 77 ක් සහනදායී ණය වලින් සමන්විත වීම සහ එහි පොලී අනුපාත වෙළෙඳපොල මත තීරණය නොවීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි ඉහළ පොලී අනුපාත ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් කෙරෙහි වැඩි බලපෑමක් ඇති නොකරයි. සහනදායී ණය ආධාරවලින් මූලිකව සමන්විත වූ ණය ආපසු ගෙවීම් සියයට 16 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 524 දක්වා වැඩි වූ අතර, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට වූ ණය ආපසු ගෙවීම් සියයට 2 කින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 97 දක්වා අඩු විය. 2000 වර්ෂයේ ණය ආපසු ගෙවීම් වල එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 50 ක පාවෙන අනුපාත තෝට්ටුවල ගෙවීමට ඉතිරිව තිබූ එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 16 ක්ද ඇතුළත් වී ඇත. වසර තුළ විදේශ ණය සේවා ගෙවීම්, වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය අපනයන සහ සේවාවන්හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් කල සියයට 15.2 සිට සියයට 14.7 දක්වා පහත වැටුණි. එය භාණ්ඩ සේවා, ආදායම් සහ පෞද්ගලික සංක්‍රාම වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් කල 1999 දී සියයට 12.4 සිට 2000 දී සියයට 12.2 දක්වා අඩු විය. රජයේ මුළු ණය සේවා ගෙවීම් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 436 ක් වූ අතර එය, සමස්ත විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් අතුරින් සියයට 46 ක් විය.

9.11 විදේශීය වෙළෙඳ වාතාවරණය සහ ප්‍රතිපත්තිය

ආනයන හා අපනයන පාලනය

2000 වර්ෂය තුළදී තීරු බදු ප්‍රතිපත්තිය සරල කරන ලදී. බාහිර වෙළෙඳ හා තීරු බදු ප්‍රතිපත්තිය වඩාත් නිදහස් හා අඩු ආරක්ෂණ පිළිවෙතින් යුතු යුගයක් කරා යොමු වීම තවදුරටත් සිදු විය. බදු ව්‍යුහය සරල කර ප්‍රමාණාත්මක සීමාවන්ද තවදුරටත් ලිහිල් කරන ලදී. තීරු බදු සහ තීරු බදු නොවන ප්‍රතිපත්තීන්හි පවතින ව්‍යාකූලතාවන්ද ඉවත් වෙමින් පවතී. 2000 වර්ෂයේ අග භාගයේදී දේශීය කෘෂි කර්මාන්තය හා ඇතැම් කර්මාන්ත ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ අක්‍රමවත් ප්‍රතිපත්ති තීරණ මගින් මෙම ලක්සාහයන්ට බාධා පැමිණිණි.

2000 පෙබරවාරි 29 දින සිට බලපවත්වන පරිදි තිරිඟු ඇට, ධාන්‍ය, තිරිඟු පිටි, ධාන්‍ය පිටි, ඉරිඟු, තිරිඟු වලින් සෑදූ ආහාර වර්ග සහ සතුන්ගේ පෝෂණයට අවශ්‍ය සමහර ද්‍රව්‍ය ආනයනයේදී බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවය ඉවත් කොට සීමා කිරීම් ලිහිල් කරන ලදී. එසේ නමුදු මෝටර් රථවල වෙන් කරන ලද කොටස්, සතුන්ගේ පෝෂණය සඳහා අදාළ වන්නාවූ ඇතැම් ද බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවයට යටත් කරන ලදී.

පිළිවෙලින් සියයට 1 හා සියයට 14 වශයෙන් සංශෝධනය කරන ලදී. කෙසේ නමුදු 2000 පෙබරවාරි මස 15 දින සිට මෝටර් රථ සඳහා තිබූ තීරු ගාස්තුව සියයට 30 සිට 25 දක්වා අඩු කළ බැවින් මෙම වාහන සඳහා බලපවත්වන ලද සඵල තීරු බදු අනුපාතය ඩීසල් වාහන සඳහා සියයට 24 ක්ද, පෙට්‍රල් වාහන සඳහා සියයට 11 ක්ද වශයෙන් නොවෙනස්ව පැවතිණි. මෙම කාණ්ඩයන් යටතේ වාහන 11,767 ක් ආනයනය කරන ලද අතර ඒ හේතුවෙන් අහිමි වූ බදු ආදායම රුපියල් ෫෧ ලක්ෂ 747 ක් වේ.

කොප්පරා හා කෑමට ගන්නා තෙල් සඳහා පිළිවෙලින් 1998 ජනවාරි මස 13 දින හා 1998 ජූනි මස 18 දින සිට බලපවත්වන ලද අර්ධ බදු අත් හැරීම ඉවත් කොට එම භාණ්ඩ 2000 පෙබරවාරි 15 වන දින සිට සියයට 25 ක තීරු ගාස්තුවකට යටත් කරන ලදී. දේශීය පොල් තෙල් කර්මාන්තය ආරක්ෂා කරනු පිණිස සඵල තීරු බද්ද සියයට 50 දක්වා වැඩි කරමින් 2000 ජූලි මස 17 දින සිට කෑමට ගන්නා තෙල් වර්ග මක සියයට 25 ක අධිභාරයක් පනවන ලදී. දේශීය අර්තාපල් ගොවියා ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, 2000 අගෝස්තු 30 දින සිට 2000 දෙසැම්බර් 8 දින දක්වා අර්තාපල් ආනයනය මත සියයට 35 ක අධිභාරයක් පනවන ලදී.

තීරු බදු අනුපාතයෙහි හා තීරු බදුවලට යටත් වූ ආනයනයන්ගේ අඩු වීම පිළිබිඹු කරමින්, සාමාන්‍ය බදු අනුපාතය, එනම් ආනයන බදු හා ගලපන ලද මුළු ආනයනය අතර අනුපාතය 1999 පැවති සියයට 7.0 සිට 2000 දී සියයට 4.5 දක්වා පහත වැටුණි. තීරු බදුවලට යටත් නොවන්නාවූ ආරක්ෂක කටයුතු සඳහා භාවිතා කරනු ලබන භාණ්ඩ ආනයනය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීම හා බදුවලට යටත්වන අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය පහත වැටීම පිළිබිඹු කරමින් තීරු බද්දට යටත් වන ආනයන මුළු ආනයනයන්ගෙන් 1999 සියයට 34.0 සිට 2000 දී සියයට 29.3 දක්වා පහත වැටුණි. අන්තර් භාණ්ඩ කාණ්ඩයෙහි තීරු බදුවලට යටත් වූ ආනයනය සියයට 24 සිට සියයට 18.8 දක්වා පහත වැටුණි. එසේ වුවද ආයෝජන භාණ්ඩ කාණ්ඩයෙහි තීරු බදුවලට යටත් වන ආනයන වටිනාකම සියයට 38.5 සිට සියයට 39.7 දක්වා ඉහළ නැගුණි. 2000 පෙබරවාරි මස 15 දින සිට බොර තෙල් සඳහා වන තීරු බදු ඉවත් කිරීමෙන් ඇති වූ බලපෑම අර්ධ වශයෙන් පිළිබිඹු කරමින් අන්තර් භාණ්ඩ සඳහා වන සාමාන්‍ය තීරු බදු අනුපාතය 1999 සියයට 3.9 සිට 2000 දී සියයට 2.9 දක්වා අඩු විය. තීරු බදුවලට යටත් වූ ආනයනයන් ආන්තික වශයෙන් වැඩි වුවද තීරු බදු රහිතව ආනයනය කරන ලද යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ සංඛ්‍යාව ඉහළ යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආයෝජන භාණ්ඩ සඳහා වූ සාමාන්‍ය තීරු බදු අනුපාතය 1999 සියයට 4.4 සිට 2000 දී සියයට 4.0 දක්වා අඩු විය.

තීරු බදු රහිත භාණ්ඩ වන ඖෂධ නිෂ්පාදන හා ළදරු කිරි ආහාර ආනයන සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ යෑම නිසා පාරිභෝගික භාණ්ඩයන්හි තීරු බදුවලට යටත් වූ ආනයන ප්‍රමාණය සියයට 56.9 සිට සියයට 56 දක්වා අඩු විය. ආහාරපාන හා ආහාර නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනයන්හි සාමාන්‍ය තීරු බදු අනුපාත කවදුරටත් පහත

වැටුණි. අර්ධ වශයෙන් තීරු බදු අත් හරින ලද මෝටර් රථ ආනයනය, ආහාර නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩවල සාමාන්‍ය තීරු ගාස්තු අඩු වීමට ප්‍රධාන හේතුකාරකය විය.

රෙදිපිළි සහ ඇඟළුම් පංගු ප්‍රමාණයන් වෙන් කිරීම

පේෂකර්ම අමාත්‍යාංශය මගින් රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා පංගු වෙන් කිරීම 1978 දී ආරම්භ කරන ලදී. 1992 ජූලි මස 1 දින සිට රෙදිපිළි පංගු ක්‍රමයෙහි පරිපාලනය රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලය යටතට පත් විය. මෙම මණ්ඩලය ආයතන අතර අක්‍රමවත් කමිටුවක් (inter-agency adhoc committee) ලෙස මුල් කාලයෙහි ආරම්භ වූ අතර 1996 අංක 33 දරණ රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩල පනත යටතේ රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලය ව්‍යවස්ථානුකූලව සංස්ථාපිත කරන ලදී. කෙසේ නමුදු රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා වන උරුමවෙහි වට සාකච්ඡා ගිවිසුමට (බහු කෙඳි ගිවිසුම) අනුව 2005 වසරේදී පංගු සීමා කිරීම් මුළුමණින්ම ඉවත් කරනු ඇත. බහු කෙඳි ගිවිසුමෙහි පළමු වන හා දෙවන අදියර යටතේ සීමාවන් ඉවත් කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකාවේ යෝජිත ලැයිස්තු ලෝක වෙළඳ සංවිධානය වෙත පිළිවෙලින් 1996 දී හා 1998 දී ඉදිරිපත් කරන ලදී.

තම රටට වෙන් කර දෙන පංගු ප්‍රමාණය මුළුමණින්ම හා කාර්යක්ෂම අයුරෙන් ප්‍රයෝජනයට ගත්තේදැයි සහතික කිරීම රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලයෙහි පරමාර්ථය වේ. මෙම කාර්යය සාර්ථක කර ගනු පිණිස පෙර වර්ෂයෙහි අපනයන ක්‍රියාකාරීත්වය පදනම් කරගෙන ඇඟළුම් නිෂ්පාදකයින් වෙත සෑම වර්ෂයක් පාසාම රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලය විසින් රෙදිපිළි පංගු වෙන් කරනු ලබයි. අතීත ක්‍රියාකාරීත්වය මත පංගු වෙන් කිරීම “ ප්‍රධාන පංගු ” හෝ “ ක්‍රියාකාරී පංගු ” වෙන් කිරීම යනුවෙන් හඳුන්වයි. කර්මාන්තයෙහි තමාතාවය ඇති කරනු වස් ක්‍රියාකාරී පංගු හිමි අපනයනකරුවන් ප්‍රයෝජනයට නොගන්නා ලද පංගු රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලය හරහා වෙනත් අපනයනකරුවෙකුට ස්ථිර වශයෙන් හෝ තාවකාලික වශයෙන් පැවරීමට අවසර දෙනු ලැබේ. එනමුත් පංගු විකිණීමට හෝ මිලදී ගැනීමට අවසර දෙනු නොලැබේ. අදාළ සේවා නියෝජිතයින්ටද (ආයෝජන මණ්ඩලය හා කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයෙහි රෙදිපිළි අංශය) අවම වශයෙන් වැඩ කරන දින දෙකක කාලයක් තුළ තාවකාලික පැවරීම් සඳහා අවසර ලබා ඇත. ක්‍රියාකාරී පංගු හිමියන්ගේ ප්‍රයෝජනයට නොගත් පංගු රෙදිපිළි පංගු මණ්ඩලය වෙත පැවරීම සඳහා අනුබල දෙනු ලබන අතර එසේ පංගු නැවත පවරන කාල පරිච්ඡේදය අනුව අදියර තුනකින් මෙම පැවරුම් සඳහා යම් පංගු ප්‍රමාණයක් නැවත බැර කරනු ලැබේ. අවසන් පංගු වෙන් කිරීම භාර ගැනීමට පෙරාතුව ප්‍රයෝජනයට නොගත් පංගු පවරන්නේ තම් පවරන ප්‍රමාණයෙන් සියයට 100 කට සමාන පංගු ප්‍රමාණයක් ඊළඟ වර්ෂය සඳහා බැර කරනු ඇත. පැවරීම මුල් අධියර අවසානය හා සිට පස් වන මස අවසානය අතර කාලය (දෙවන අධියර) හා හය වන මාසය හා අට වන මාසය අතර කාලය (තුන්වන අධියර) තුළ පවරනු ලැබුවේ තම් පවරන ලද පංගු වලින් සියයට 75 ක් හා සියයට 50 ක ප්‍රමාණයක් පසු වර්ෂය සඳහා පිළිවෙලින් බැර කරනු ලැබේ. කෙසේ නමුදු ක්‍රියාකාරී පංගු

වලින් සියයට 40 ට වැඩි ප්‍රමාණයක් අපනයනකරුවෙකු පවරනු ලැබුවේද ඊට පසු වසර තුළ සිය පංගු ප්‍රමාණය අඩු වීමට ඉඩ කඩ ඇත. 2000 වර්ෂයේදී ක්‍රියාකාරී පංගු සඳහා වූ මෙම සීමාව සියයට 40 සිට 60 දක්වා වැඩි වූ අතර 2001 දී සියයට 100 දක්වා වැඩි කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

සියළුම කාණ්ඩ වලින් දුසිම් 4,000 කට වඩා අඩු පංගු ප්‍රමාණයක් අපනයනය කරන කුඩා පංගු හිමියන්ට සියයට 3 ක පංගු ප්‍රමාණයක් ප්‍රමාණාත්මකව බෙදා වෙන් කර ඇත. නමුත් කොන්දේසි යටතේ ලැබූ අළුත් පංගු වලින් සියයට 50 ක් පමණ වෙන් කිරීමේදී අළුත් ආයෝජකයින්ට හා අළුත් යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ උපයෝගී කර සිය ධාරිතාව පුළුල් කරනු ලබන දනට කර්මාන්තයෙහි නියැලුණු අපනයනකරුවන් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන ලදී. ක්‍රියාකාරිත්වය මත පදනම් කර ගත් පංගු වෙන් කිරීමෙන් අනතුරුව ඉතිරි පංගු ප්‍රමාණය වෙන් කිරීම ප්‍රධාන සංචිත පංගු ක්‍රමය යටතේ සේවක සංඛ්‍යාව පදනම් කරගෙන සිදු කරන ලදී. පංගු ප්‍රමාණය අදාළ නොවන රටවලට හෝ පංගු ප්‍රමාණය යටතට නොගැනෙන ඇඟළුම් වර්ග පංගු ප්‍රමාණ අදාළ වන රටවලට අපනයනය කරන්නාවූවන්ට ප්‍රමුඛතාවය ලබා දුනි. පසුගිය වසරේ අඩු උපයෝජනයක් ඇති කාණ්ඩ “අක්‍රිය” කාණ්ඩ ලෙස නම් කර ඇති අතර ඒවා වෙන් කිරීම සිදු කරන ලද්දේ නැවත කිරීම වැඩ කරන දින හතක් තුළ සිදු කළ යුතු යන කොන්දේසිය මතය.

රෙදිපිළි පංගු සඳහා අපනයන බලපත්‍රය (Export-Visa) නිකුත් කිරීම ආයෝජන මණ්ඩලය හා කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයෙහි රෙදිපිළි අංශය විසින් සිදු කරනු ලැබේ. පුද්ගලයන්ට සංචාරක කටයුතු සඳහා නිකුත් කරනු ලබන වීසා බලපත්‍ර මෙන් පංගු ක්‍රමය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවෙන් අපනයනය කරනු ලබන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහාද වීසා බලපත්‍රයක් හෙවත් ප්‍රවේශ වීම සඳහා නීත්‍යානුකූල බලපත්‍රයක් ලබා ගත යුතුව ඇත. අපනයනකරුවන් රෙදිපිළි පංගු ක්‍රමය යටතේ අපනයන භාණ්ඩ නැවත කිරීමෙන් අනතුරුව එම සමාගම ආයෝජන මණ්ඩලයට අයත් සමාගමක්ද එයට අයත් නොවන සමාගමක්ද යන තත්ත්වය අනුව අපනයනකරුවන් ආයෝජන මණ්ඩලයෙන් හෝ අමාත්‍යාංශයෙන් වීසා ලබා ගත යුතුව ඇත. නැවත කිරීමේ ලියකියවිලි අදාළ බලධාරීන් වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුව වීසා බලපත්‍රය නිකුත් කරන අතර එතෙර මීලදී ගන්නාවූවන්ට සිය අපනයන භාණ්ඩ රේගුවෙන් නිදහස් කිරීම සඳහා මෙම බලපත්‍රය අවශ්‍ය වනු ඇත. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල හා සේවක භාරකාර අරමුදල සඳහා දයක මුදල් ගෙවන ලද බව සහතික කිරීමෙන් අනතුරුව ක්‍රියාකාරී පංගු වෙන් කිරීම යටතේ නිෂ්පාදන නැවත කිරීම අනුමත කරනු ලබයි.

2000 වර්ෂය තුළ ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට පංගු කාණ්ඩ 33 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් විවෘතව පැවති අතර කැනඩාව හා යුරෝපා සංගමය වෙත පිළිවෙලින් කාණ්ඩ 15 ක හා කාණ්ඩ 4 ක් විවෘතව පැවතිණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, යුරෝපා සංගමය සහ කැනඩාවට හිමිව තිබූ මූලික පංගු ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් සියයට 11 කින්, 16 කින් හා සියයට 20 කින් වැඩි විය. මේ අනුව 2000 වර්ෂය

තුළ සමස්ත පංගු ප්‍රමාණය සියයට 12 කින් වැඩි විය. නමුත් නවය පදනම් කරගෙන අතිරේක ඒකක දශ ලක්ෂ 4.1 ක ප්‍රමාණයක් 2000 වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකාවට හිමි විය. කෙසේ නමුදු පෙර වසරේ මෙන්ම සමස්ත පංගු උපයෝජනය සියයට 80 තත්ත්වයෙන්ම පැවතිණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සඳහා උපයෝජනය 1999 සියයට 85 සිට 2000 වර්ෂයේ සියයට 85.4 දක්වා වැඩි විය. විවිධ රටවල් හා නිෂ්පාදන අනුව පංගු උපයෝජනයෙහි පුළුල් වෙනස්කම් පෙන්වීය. ඇතැම් භාණ්ඩ සඳහා ප්‍රමාණවත් ඉල්ලුමක් නොමැති වීමත්, දේශීය නිෂ්පාදකයන් වෙතත් පංගු කාණ්ඩ යටතේ හෝ පංගු යටතට නොගැනෙන ඉහළ එකතු කළ වටිනාකමක් ඇති භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා ස්වකීය ධාරිතාව යොදා ගැනීම පංගු උපයෝජනය අඩු වීමට හේතු විය. පංගු යටතට නොගැනෙන අපනයනයන් වැඩි වීම හා සමහර ජනප්‍රිය කාණ්ඩවල ඇඟළුම්වල උපයෝජනය වෙන් කල පංගු ප්‍රමාණය ඉක්මවා යාම තුළින් මේ බව සනාථ වේ. කාන්තා ඇඳුම්, කම්ප හා හැට්ට, ගැහැණුන්ගේ හා ගැහැණු ළමයින්ගේ ඇඳුම්, පිරිමින්ගේ හා පිරිමි ළමයින්ගේ කම්ප, පිරිමින්ගේ හා ගැහැණුන්ගේ කලිසම්, පිරිමින්ගේ කොට කලිසම් හා සරුවාල, වැඩ කරන විට උඩින් අදින කබා සහ කොට කලිසම් යන භාණ්ඩ සඳහා එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපා සංගමයට අයත් රටවල් වෙන් කරන ලද පංගු ප්‍රමාණය මුළුමණින්ම ප්‍රයෝජනයට ගත්තේය.

යුරෝපා සංගමය හා කැනඩාවට වෙන් කරන ලද පංගු ප්‍රමාණය ඉහළ ගියද පංගු උපයෝජන අනුපාතය එක්සත් ජනපද වෙළඳපොළට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතිණි. යුරෝපා සංගමයෙහි රටවල සමස්ත උපයෝජන අනුපාතය 1999 සියයට 58 සිට 2000 දී සියයට 54 දක්වා අඩු වූ අතර කැනඩාවෙහි උපයෝජන අනුපාතය සියයට 41 සිට 49 දක්වා වැඩි විය. යුරෝපා සංගමයට යවන ලද 6 වන කාණ්ඩය (මිනිසුන්ගේ හා ගැහැණුන්ගේ කලිසම්, මිනිසුන්ගේ කොට කලිසම් සහ සරුවාල), 7 වන කාණ්ඩය (ගැහැණුන්ගේ හා ගැහැණු ළමයින්ගේ ගොතන ලද හැට්ට) හා කැනඩාවට යවන ලද 5 වන කාණ්ඩය (කලිසම්, වැඩ කරන විට උඩින් අදින කබා හා කොට කලිසම්, ගැහැණුන්ගේ කම්ප) සහ 2 වන කාණ්ඩය (ශීත සාකුටෙහි අදින කබා) මෙම ජනප්‍රිය කාණ්ඩවලට අයත් වන අතර මෙම භාණ්ඩවල උපයෝජන අනුපාතය අඩු ජනප්‍රියතාවයෙන් යුතු භාණ්ඩවල උපයෝජන අනුපාතයට වඩා සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. ඇඟළුම්වල ඉහළ අනුපාතයක්ද සමගින් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට අපනයනය කරන ලද රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් ප්‍රමාණය 2000 වර්ෂයේදී සියයට 26 කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවද, යුරෝපා සංගමයෙහි පංගු වලින් තොර වෙළඳපොළ වෙත ළඟා වීමේ හැකියාව සනිටුහන් කරමින් අඩු පංගු උපයෝජනයක් තිබුණද යුරෝපා සංගමය වෙත කරන ලද අපනයනය සියයට 16 කින් ඉහළ ගියේය. කැනඩාවට කරන ලද රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයනය සියයට 44 කින් වැඩි විය. පංගු ක්‍රමයෙහි සිට පංගු නොවන ක්‍රමයකට මාරු වීමේ සලකුණු දක්වමින් පංගු ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක නොවන රට වලින් ලත් අපනයන ඉපයීම් 2000 වර්ෂය තුළ සියයට 36 කින් වැඩි විය.

2000 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකාව යුරෝපා සංගමය සමග අවබෝධ පත්‍රිකාවකට (Memorandum of Understanding) අත්සන් තබන ලද අතර එමගින් යුරෝපා සංගමය වෙත අපනයනය කරනු ලබන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා පංගු සීමා කිරීම් ඉවත් කිරීමට යුරෝපා සංගමය එකඟ විය. එයට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාව තීරු බදු අනුපාතය, සීමා බැඳුම්කර අනුපාත සියයට 0, 5, 10 සහ සියයට 17.5 මට්ටමින් පවත්වා ගැනීමට එකඟ විය. (වර්තමානයෙහි පවතින අනුපාතය, සියයට 0, 0, 25 හා සියයට 10 වේ). කෙසේ නමුදු යුරෝපා සංගමය වෙත යවන අපනයනය නිරීක්ෂණය සඳහා මෙන්ම එම භාණ්ඩ ශ්‍රී ලංකාවෙහි නිෂ්පාදනය කල බව තහවුරු කිරීම පිණිස යුරෝපා සංගමය වෙත අපනයනය කරන භාණ්ඩ සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලය හෝ කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයෙහි රෙදිපිළි අංශය වෙතින් අපනයන වීසා බලපත්‍රයක් ලබා ගත යුතුය. පංගු කාණ්ඩ ක්‍රමය යටතේ පවත්නා කාණ්ඩ 4 ට අමතරව අළුත් කාණ්ඩ 3 ක් 2000 වර්ෂයේදී වීසා අවශ්‍යතාවයන්ට යටත් කරන ලදී.

රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයන කිරීම සම්බන්ධයෙන් වන මූලික තොරතුරු විද්‍යුත් මාධ්‍යයන් හරහා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයෙහි රේගුව වෙත සම්ප්‍රේෂණය කරනු පිණිස 1999 දෙසැම්බර් මාසයේදී හඳුන්වා දෙන ලද විද්‍යුත් වීසා තොරතුරු දත්තමය ක්‍රමය (Electronic Visa Information System) 2000 දී ක්‍රියාත්මක විය. පෙර පැවැති ක්‍රමය යටතේ අපනයනකරුවන් ඒ ඒ රටවල ආනයනකරුවන් වෙත භාණ්ඩ නිදහස් කර ගනු සඳහා ලිපි ලේඛන යැවිය යුතුව තිබුණි. ව්‍යාජ ලියකියවිලි ඉදිරිපත් කිරීම, වැරදි සහගත අත්සන් යෙදීම, නීත්‍යානුකූල නොවන මාර්ග අනුගමනය කිරීමට මෙම ක්‍රමය මගින් අවකාශ සැලසුණි. රෙදිපිළි හා පංගු මණ්ඩලය, මෙම ව්‍යාජ වීසා ක්‍රමයන් මෑත අවුරුදුවලදී බෙහෙවින් වර්ධනය වූ බව අවබෝධ කර ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මෙම දුෂ්කරතාවයන් මග හැරවීම පිණිස ශ්‍රී ලංකාව මෙම විද්‍යුත් වීසා තොරතුරු දත්තමය ක්‍රමයට අවකීර්ණ විය.

අපනයනකරුවන් සඳහා දිරි ගැන්වීම්

අපනයනකරුවන්ගේ හා කර්මාන්තකරුවන්ගේ තරඟකාරිත්වය හා ලාභ ලැබීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් 2000 අයවැය යෝජනා මගින් ඉදිරිපත් කරන ලද විවිධ දිරි ගැන්වීම් රජය මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ව්‍යවසායික ප්‍රාග්ධන සමාගම් වලට (venture capital companies) ලබා දී තිබූ දස අවුරුදු බදු විරාම කාලය අත්හැර තම අභිමතය පරිදි ප්‍රමුඛස්ථ අංශයන්හි සහ මෘදුකාංග කර්මාන්තයන්හි ආයෝජනය කිරීමට අවසර දෙන ලදී. මෙම සමාගම් වලට ආයෝජනය කළ හැකි අවදනම සහිත ව්‍යවසායන් පිළිබඳ පතවා තිබූ නීති රීති මාලාවන් මගින් ආයෝජනය කළ හැකි ව්‍යාපාර සීමාවී තිබූ බැවින් මෙම සමාගම් සතුව ආයෝජනය කළ හැකි අරමුදල් ඒකරාශී විය. මෙම දිරි ගැන්වීම් මගින්, ගොඩ නගන ලද අරමුදල් විවිධාංගීකරණය වූ ආයෝජන කටයුතු සඳහා ආයෝජනය කිරීමට අවස්ථාව සලසනු ලබයි. ඉදිරි වසර දෙක තුළ සියළුම ප්‍රධාන ජනගහන කලාප ආවරණය වන පරිදි තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන 50 ක් පිහිටුවීම

සඳහා විශේෂිත දිරි ගැන්වීම් ඇති කරන ලදී. මෙවැනි පහසුකම් ඇති මධ්‍යස්ථාන ඇති කරනු වස් පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීම, පරිශ්‍රය අළුත්වැඩියා කිරීම, සහ නැවත සකස් කිරීම, යටිතල පහසුකම් ලබා ගැනීම ආදිය සඳහා මූලික වියදම් ආයෝජන මණ්ඩලය දරනු ලබයි. මේවා කොළඹින් පිට පළාත්වල පිහිටුවනු ලබන්නේ නම් වසර 5 ක කාලයක් සඳහා බදු විරාමයක් ද හිමි වේ. මෙම වරප්‍රසාදය ලැබීමට නම් අවම වශයෙන් වසරකට සියුන් 300 වත් පුහුණු කළ යුතු වේ. 1998 අයවැය යෝජනා මගින් ප්‍රදානය කරන ලද මෘදුකාංග කර්මාන්ත සඳහා ලද සහන තවදුරටත් පවතිනු ඇත.

1996 අයවැය මගින් දියුණු ශිල්පී ක්‍රමයන්හි සහ ඵලදායීතාව වැඩි දියුණු කිරීම, සඳහා කරනු ලබන ආයෝජනයන් සඳහා හඳුන්වා දෙන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය සහනයන්, 2000 අයවැය යෝජනා මගින් වසර 2 ක කාලයක් සඳහා තවදුරටත් දීර්ඝ කරන ලදී. පවතින හා අළුත් සමාගම්වල දියුණු කාක්ෂණයන්හි ආයෝජනය කරනු පිණිස මෙම ව්‍යාපෘති යටතේ තීරු බදු රහිත ආනයනයන් සඳහා අනුමැතිය ලද අතර සුළු කර්මාන්තවල සුභසිද්ධිය සඳහා 1999 අයවැය ලේඛනය මගින් ආයෝජකයින්ගේ අවම ආයෝජන සීමාව ඉවත් කරන ලදී.

අපනයනකරුවන් සඳහා ආයතනික පහසුකම්

වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය, අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය, ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව, අනෙකුත් අදාළ අමාත්‍යාංශ සහ රාජ්‍ය ආයතන මගින් අපනයනකරුවන් ආයතනික පහසුකම් ලබා ගන්නා ලදී. සම්ප්‍රදායික අපනයන සංවර්ධනය කරනු වස් වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය විසින් පහසුකම් සපයන ලද අතර සම්ප්‍රදායික නොවන අපනයනයන් වර්ධනය හා දිරිගැන්වීම සඳහා අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව ණය රක්ෂණ හා ඇපකර සේවා සලසනු ලබයි. අනෙකුත් අදාළ ආයතන විශේෂයෙන්ම, විදේශීය කටයුතු අමාත්‍යාංශය, අභ්‍යන්තර හා ජාත්‍යන්තර වෙළඳම හා වාණිජ කටයුතු අමාත්‍යාංශය මගින් ද්විපාර්ශවික, කලාපීය හා බහු පාර්ශවීය සංවිධාන යටතේ ලබා ගත හැකි පහසුකම් පිළිබඳව අපනයනකරුවන් දැනුවත් කිරීම සිදු කරනු ලැබූ අතර, ශ්‍රී ලාංකික ව්‍යවසායකයන් සහ විදේශීය ගැණුම්කරුවන් අතර සම්බන්ධතා ගොඩ නංවා ගැනීමට උපකාරී විය. වාණිජ මණ්ඩලය වැනි පුද්ගලික අංශයෙහි සංවිධානද අපනයන-කරුවන් සඳහා ආයතනික පහසුකම් සපයන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි අපනයනයන්ගේ වර්ධනය උදෙසා අපනයනකරුවන් වෙත රක්ෂණ සහතික නිකුත් කිරීම, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතන වෙත ඇපකර නිකුත් කිරීම ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාවෙහි අරමුණ වේ. 1999 වසරෙහි බලපැවැත්වූ රක්ෂණ සහතික 244 හා සැප්ටැම්බර් 2000 වසර තුළ බලපවත්වන ලද රක්ෂණ ඔප්පු හා ඇපකර ප්‍රමාණය 296 වන අතර ඒවායේ වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,032 ක් වේ. 1999 නිකුත් කරන ලද රක්ෂණ ඔප්පු 37 වෙනුවට 2000 වර්ෂයේ දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 561 වටිනා රක්ෂණ ඔප්පු 47 ක් නිකුත් කළහ. 2000 වර්ෂයේ

විශේෂ සටහන 8

ගෝලීය සංදර්භය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකාරීත්වය

සීමිත පාරිසරික සම්පත් බෙදාහැරීමේදී ජනගහනය විසින් වඩා ශ්‍රේෂ්ඨත්වයට හෝ අතිශ්‍රේෂ්ඨත්වයට පත්වීම සඳහා දරනු ලබන පරිශ්‍රමය තරඟය වශයෙන් හැඳින්විය හැක. එම ශ්‍රේෂ්ඨත්වය හෝ අතිශ්‍රේෂ්ඨත්වය පවත්වා ගැනීමට ඇති හැකියාව තරඟකාරීත්වයයි. ජාත්‍යන්තර ආර්ථික විද්‍යාවේදී ජාතියක් සතු තරඟකාරීත්වය විස්තර කෙරෙනුයේ ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළට ප්‍රවේශවීමේ හා ප්‍රාග්ධනය ආකර්ෂණය කරගැනීමේදීලා අනෙකුත් රටවල් අභිබවා ශ්‍රේෂ්ඨත්වය හෝ අතිශ්‍රේෂ්ඨත්වය පවත්වා ගැනීමට එම ජාතියට ඇති හැකියාව වශයෙනි.

පසුගිය දශක කිහිපය තුළ, ගෝලීය තරඟකාරීත්වය වඩා වේගවත් කරමින්, තාක්ෂණික සංවර්ධනයේ වේගවත් වීමක් ලෝකය විසින් අත්දකිනු ලැබීණි. විදේශ වෙළඳපොළ තුළ ඇතිවන නව ප්‍රවණතාවයන් පිළිබඳව ක්ෂණිකව අධ්‍යයනය කිරීමට, තොරතුරු තාක්ෂණයේ සීග්‍ර දියුණුව මගින් ඉඩ සැලසී ඇත. නව තාක්ෂණික ක්‍රම මෙන්ම ප්‍රවාහන ක්‍ෂේත්‍රයේ දියුණුව හේතුකොටගෙන, ප්‍රවාහන වියදම් පහත වැටී ඇත. එක් සංවර්ධනයන් හේතුවෙන් ඕනෑම කුඩා රටකට භෞතික දුරස්ථතාවය නිසා ඇතිවන බාධක මගහරවා ගනිමින් වඩාත් අඩු පිරිවැයකින් තම නිෂ්පාදනයන් ලොව පුරා ප්‍රචාරය කිරීමට, විදේශීය වෙළඳපොළ ග්‍රහණය කර ගැනීමට හා විදේශීය ආයෝජනයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමටත් හැකිවී තිබේ. මෙසේ ජාතීන් අතර සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමේදී දුරස්ථතාවයේ වැදගත්කම සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවීම නිසා සියලුම ජාතීන් විවිධ වේගයන්ගෙන් මුත් එකම විශ්ව ගම්මානයක් ලෙස එකකේන්ද්‍රාභිමුඛ වෙමින් පවතී.

ජාතියක් තරඟකාරී වන්නේ එහි සාර්ව ආර්ථිකය මෙන්ම, ඒ තුළ ඇති ආයතනද තරඟකාරී වීමෙනි. තරඟකාරී ආයතනයක් වීමට නම් රජයේ අනුග්‍රාහකත්වයෙන් ඉවත් වී ස්වයංක්‍රීයව උපයෝගීකර ගනිමින් උසස් තත්ත්වයේ නිෂ්පාදන සාධක මත ආක්‍රමණශීලීව රඳ පැවතෙමින් තම තරඟකරුවන් මෙන්ම ලෝක ව්‍යාප්ත පාරිභෝගිකයන් පිළිබඳ දැනුම වැඩිදියුණු කරගන්නා අතරම උපාය මාර්ගික සහයෝගීතාවයන් සහ වෙනත් ආයතන සහ කර්මාන්ත සමග මිත්‍ර සන්ධානයන් ඇති කරගත යුතුව ඇත. නිෂ්පාදන සාධක හා නිෂ්පාදන වෙළඳපොළ නිදහස්කරණය කිරීම, සෙසු ලෝකයට ඇති විවෘතභාවය වැඩිකිරීම, රජයේ කාර්යභාරය නැවත අර්ථ දැක්වීම, රජයේ වියදම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයන් විධිමත් කිරීම, කායභීක්ෂම වූ මූල්‍ය

හා භෞතික යටිතල පහසුකම් පද්ධති ජාලයක් පවත්වාගැනීම, තාක්ෂණය අත්පත් කරගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම, පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් වැඩිදියුණු කිරීම සහ උපකාරක නීතිමය රාමුව ස්ථාපනය කිරීම මගින් සාර්ව ආර්ථිකය කායභීක්ෂම විය යුතුය.

නොකඩවා වේගවත්වන තරඟකාරීත්වය, විවිධ ජාතීන්ට තමන්ට විශ්ව තරඟකාරීත්ව අනුපිළිවෙලෙහි (Global Competitiveness Ranking) ඉහළ මට්ටමකට ලඟාවීම සඳහා, නිසි ප්‍රයත්නයන් දරීමට පොළඹවනු ලබයි. අන්තර්ජාතික සංවිධාන සාර්ව ආර්ථික තරඟකාරීත්වය පිළිබඳ සමීක්ෂණ සිදුකරමින් විවිධ රටවල තරඟකාරීත්ව අනුපිළිවෙල ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලබති. එම සාර්ව ආර්ථික තරඟකාරීත්වය ඇගයීම පිණිස සාර්ව ආර්ථිකයන්හි ලක්ෂණ යොදාගනු ලබති. පළමුවන සටහනෙහි දක්වා ඇති පරිදි ඒ සඳහා අදාළ ප්‍රධාන නිර්ණායකයන් වන්නේ විවෘතභාවය, රජය, මූල්‍ය, යටිතල පහසුකම්, තාක්ෂණය, කළමනාකාරීත්වය, ආයතන, ශ්‍රමය සහ මානව ප්‍රාග්ධනයයි. 2000 වසර තුළදී කළමනාකරණ සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනය (International Institute for Management Development-IMD) සහ ලෝක ආර්ථික සංසඳය (World Economic Forum-WEF)¹ යන ආයතන දෙකම ජාතීන් පිළිබඳ ඔවුන්ගේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුපිළිවෙලට ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත. කළමනාකරණ සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනය මගින් ප්‍රකාශිත ලැයිස්තුවෙහි පළමුවන ස්ථානය එක්සත් ජනපදයට හිමිවී ඇති අතර සිංගප්පූරුව, පින්ලන්තය සහ නෙදර්ලන්තයට ඊළඟ ස්ථාන පිළිවෙලින් හිමිවී තිබිණි. ලෝක ආර්ථික සංසඳයට අනුව, පළමු ස්ථානය සිංගප්පූරුවට හිමිවී ඇති අතර හොංකොං, ලක්සම්බර්ග් හා එක්සත් ජනපදයට ඊළඟ ස්ථාන පිළිවෙලින් හිමි වී ඇත. මූල්‍යමය අනුපිළිවෙල වෙනස් වුවද, අනුපිළිවෙලින් ඉහළින්ම පවත්නා ජාතීන් 7, එම මූල්‍ය දෙකෙහිම එක සමාන වේ. ප්‍රධාන තරඟකාරී ජාතීන් 2 වන සටහනෙහි දක්වා ඇත.

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බොහෝ රටවලට තරඟකාරී ජාතීන්හි ශ්‍රේණිගත අනුපිළිවෙලෙහි පහළ ස්ථානයක් හිමිවී ඇත. මෙයට හේතුවී ඇත්තේ පුළුල් පරාසයක පැතිර පවතිනා නොසර්ගික ගැටළු වේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බොහෝ රටවලට කායභීක්ෂම සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය සම්පත් හෝ උසස් තත්ත්වයේ යටිතල පහසුකම් නොමැත. අහිතකර තේරීම

1 www.imd.ch and www.weforum.org

(adverse selection) සහ සද්චාරාත්මක අගතිය (moral hazard) හේතුවෙන් පැන නගින ගැටළු මැඩපැවැත්වීමට ක්‍රමෝපායයන් තොරතුරු විමර්ශන නිසා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සාර්ව ආර්ථික කායසීක්ෂමතාවය තවදුරටත් දුර්වල වී ඇත. සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල රාජ්‍ය අංශයේ විශාලත්වය නිසා පොදු භාණ්ඩ සහ සේවා කායසීක්ෂමව සැපයීම සඳහා පත්කරන ලද නියෝජිතයන් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට රජයට සිදුවී තිබේ. බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල පැවතෙන දිරිගැන්වීමේ ක්‍රියාවලීන්හි දුර්වලතා හේතුකොට රාජ්‍ය අංශය අනවශ්‍ය ලෙස විශාලව, වගකීම් විරහිතව, නිලධාරිවාදයට තකුව විනිවිදභාවයෙන් තොරව පැවතීමට ඉඩ සැලසී ඇත. මෙම ලක්ෂණ හේතුවෙන් අයථා ක්‍රියාවලියන් සඳහා නැඹුරුවන්නන් රාජ්‍ය අංශය වෙත ඇදීයාමක් සිදුවන අතර, හැකියාවන් සහිත මානව ප්‍රාග්ධනය සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් තුළින් පලායනු ඇත. මෙසේ මානව ප්‍රාග්ධනය නික්මයාම නිසා බුද්ධිමත්ව සැලසුම්කිරීම සහ නවතාවයන් ඇති කිරීමේදී විශාල ගැටළුවකට මුහුණදීමට සංවර්ධනය වන රටවලට සිදුවේ. මේ මගින් නිෂ්පාදකාරී ආකල්පය හා ඉන් විෂම වක්‍රයක් වූ ක්‍රම ක්‍රමයෙන් අඩුවන නිෂ්පාදන සාධක ඵලදායීතාවය සහ ඉන් නිපැයෙන අඩු සම්පත් ප්‍රමාණයද, අඩු මානව සහ භෞතික ප්‍රාග්ධනයද, යළිත් තවත් මද වූ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් සහ අවම වූ මානව සහ භෞතික ප්‍රාග්ධනයන් ජනිත කරයි.

සංවර්ධනය වන රටවල් මෙම විෂම වක්‍රය බිඳීමට උත්සාහ කළයුතු වේ. මෙම ක්‍රියාව දිශානති දෙකකින් සිදුකළ හැකි වේ. එනම් ව්‍යාපාරික ආයතන වඩා වැඩි ඵලදායීතාවයක් ලබාගැනීමට උත්සාහ කළයුතු අතර රජය ඒ සඳහා උචිත සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් සම්පාදනය කළ යුතුය. ව්‍යාපාර ආයතනවල අවසාන අරමුණ විය යුත්තේ ධනය ඉපදවීම සහ එකතු කළ වටිනාකම වැඩිකිරීමයි. උපාය මාර්ගයන් පිළියෙල කිරීම, නිෂ්පාදන වැඩිදියුණුව සහ ඵලදායීතාවය තැවීමෙන් මෙය සිදුකළ හැකිය. රජයේ අවසාන අරමුණ විය යුත්තේ මධ්‍යස්ථ පහසුකම් සම්පාදකයා ලෙස ක්‍රියාකරන අතර, කායසීක්ෂම ලෙස පොදු පහසුකම් සැපයුම්කරුවකු ලෙස කටයුතු කිරීමයි. මෙය සිදුකළ හැක්කේ විවෘත ආර්ථික වෙළඳ ක්‍රමය දිරිගන්වන අතර, ස්ථාවර සහ සුදුසු සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් පවත්වා ගනිමින්ද අහිතකර තේරීමට සහ සද්චාරාත්මක අගති ගැටළුවලට පිළියම් සපයමින් සහ රාජ්‍ය අංශය වගකීම් සහිත, නිලධාරිවාදයෙන් තොර, විනිවිද භාවයකින් යුත් තත්ත්වයක් ඇතිකර ගැනීමට උපකාරී වීමෙනි.

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට සාර්ථක ආර්ථිකයන්ගේ අත්දැකීම් තුළින් දැනුවත් වියහැක. උදාහරණයක් ලෙස, සිංගප්පූරුව ඉදිරි දශකය සඳහා තම ආර්ථිකයේ තරඟකාරී හැකියාව පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීම 1996 වසරේදී ආරම්භ කරන ලදී. ඉහළ සුදුසුකම් ඇති කම්බුවක් මගින් ආර්ථිකයේ ප්‍රගතිය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කර, ඉදිරි වසර කිහිපය සඳහා ආර්ථිකය හැසිරවීමට යෙදිය යුතු උපාය මාර්ගයන් යෝජනා කෙරේ. 1996 වසර තුළදී සිංගප්පූරුව පහත සඳහන් උපාය මාර්ගයන් අනුගමනය කරන ලදී. එනම්; නිෂ්පාදන හා සේවා අංශ සංවර්ධනයේ ද්වි-යාන්ත්‍රණ ලෙස සැලකීම, විදේශීය වෙළඳපොළට ප්‍රවේශවීම ශක්තිමත් කිරීම, ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සමාගම් ස්ථාපනය කිරීම, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ දේශීය ව්‍යවසායයන් ශක්තිමත් කිරීම, මානව සහ බුද්ධි විෂයක ප්‍රාග්ධනය අත්පත්කර ගැනීම, විද්‍යාව තාක්ෂණය සහ නව ශිල්පීය ක්‍රම ඉහළ තැවීම, සම්පත් කළමනාකරණය ප්‍රශස්ථ තත්ත්වයක පවත්වාගෙන යාම සහ ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා පහසුකම් සපයන්නෙකු ලෙස රජයේ කාර්යය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීමයි. මෙම කම්බුව මගින් සිංගප්පූරුව තරඟකාරී අනුපිළිවෙල ඉහළ තලයක පවත්නා බව හා ජාත්‍යන්තර සංවිධාන මගින් එය නිවැරදිව වාර්තා කරනු ලැබීමද තහවුරු කරගන්නා ලදී.

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට, ඔවුන්ගේ සංවර්ධනයේ සහායකයින්ගේ උපදෙස් සහ අරමුදල්වලින්ද වාසි ලබාගත හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකාරිත්වයට මුල පිරීම වර්ධනය කිරීම සඳහා අන්තර්ජාතික සංවර්ධනය පිළිබඳ එක්සත් ජනපද නියෝජිත ආයතනය (United States Agency for International Development-USAID) මගින් අරමුදල් සැපයේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් අතර තරඟකාරිත්වය දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය ලේකම් කාර්යාලය මගින් පවත්වනු ලැබේ.

වේගයෙන් ගෝලීයකරණයට ලක්වෙමින් පවතින, ලෝක ආර්ථික පරිසරයක් තුළ, උසස් සහ ප්‍රවර්ධනාත්මක ආර්ථික සංවර්ධනයක් ලබා ගැනීම උදෙසා, තරඟකාරී හැකියාව ශක්තිමත් කරගැනීම, දඩ් ලෙස වෙළඳම මත පදනම් වූ ශ්‍රී ලංකාව වැනි කුඩා ආර්ථිකයකට ඉතා අසීරු කාර්යයකි. ලෝකයේ සංවර්ධනයක් සමගම, නිදහසින් පසු පිළිවෙලින් බලයට පත් වූ රජයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකාරී හැකියාව ඉදිරියට ගෙන යාමට කටයුතු කරන ලදී. විශේෂයෙන්, 1977 දී ආර්ථිකය නිදහස් කිරීමත් සමගම, ශ්‍රී ලංකාව ලෝක ආර්ථිකයට නිරාවරණය වීම පුළුල් විය. මෙම පරිසරය තුළ තරඟකාරිත්වය තුළින් අත්කරගත හැකි කිරිසාර ආර්ථික වර්ධනය, ආරක්ෂාකාරී පිළිවෙත් තුළින්

ලබාගන්නා කිරසාර නොවන ආර්ථික වර්ධනයට වඩා හොඳ ශක්‍යතාවයකින් යුතු කාර්යයක් බවට පත්විය. තාක්ෂණික දියුණුවත් සමග නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉතා සීග්‍ර ලෙස පහත වැටෙන ලෝක ආර්ථික පරිසරය තුළ, කර්මාන්තවල දිගුකාලීන පැවැත්මට ආරක්ෂණවාදී ආර්ථික පිළිවෙත් මගින් පිටුවහලක් නොලැබෙන බව ආර්ථික විද්‍යාත්මක යථාර්තය සමග අනුරූපී වේ. ආයතනික මට්ටමින් ඵලදායීතාව ඉහළ නංවා ගැනීමේ උත්සාහයන් ඇති වූ අතර, ආයතනවල කර්මාකාරී භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය ඉහළ නංවා ගැනීමට ආයතනවලට උපකාරී වන විවිධ වැඩපිළිවෙලවල් ඇතිවිය. අභ්‍යන්තර වෙළඳපොළ යන්ත්‍රණය ක්‍රමානුකූලව එමෙන්ම ආංශිකව නිදහස් කිරීම, විදේශීය වෙළඳම සඳහා ආර්ථිකය විවෘත කිරීම, විදේශ විනිමය ගෙවීම් ව්‍යුහය නිදහස්ව තැබීම, විනිමය අනුපාතයන් නිදහස් කිරීම සමඟ වීමට ඉඩ සැලසීම, යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, ආර්ථික ක්‍රමෝපායයන් සරල කිරීම සහ ආයෝජනයන් හා ආනයනයන් සඳහා හිතකර පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම මගින් සාර්ව ආර්ථිකයේ කායඝීෂ්මතාවය වැඩිදියුණු කරන ලදී. කෙසේ වෙතත් සමස්ත කායඝීෂ්ම-තාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා තවදුරටත් පියවර ගතයුතුව ඇත. විශේෂයෙන්ම, සාක්ෂරතාවය ඉහළ මට්ටමක පැවතියද, වෙළඳපොළ අවශ්‍යතාවයන්ට හැලපෙන ලෙස, තෘතීය අධ්‍යාපනයේද සැලකිය යුතු වර්ධනයක් සිදුකළ යුතුව ඇත. කර්මාන්ත හිමියන් දඩි කම්කරු නීති ගැන මැසිවිලි නගන අතර වර්තමානයේ පවතින යුද්ධය මූල්‍ය කළමනාකරණ කටයුතුවලට මෙන්ම, සාර්ව ආර්ථික කායඝීෂ්මතාවයට හා ආයෝජනයන් තුළ විශ්වාසය ගොඩ නැගීමටද විශාල බාධාවක්ව පවතී.

ශ්‍රී ලංකාව මෙතෙක් සමස්ත ලෝක ශ්‍රේණිගත ක්‍රමයට ඇතුළු වී නැත. අන්තර් ජාතික සංවර්ධනය පිළිබඳව එක්සත් ජාතික නියෝජිත ආයතනය (USAID) අනුග්‍රහයෙන් පැවැත්වෙන 'තරඟකාරීත්වයට මුල් පිරීම' (Competitiveness Initiative) නම් ව්‍යාපෘතිය ශ්‍රී ලංකාවට අන්තර් ජාතික ශ්‍රේණිගත කිරීමක් ලබා ගැනීමට උපකාරී වන අතර ශ්‍රී ලංකා කර්මාන්තයන්ට අන්තර් ජාතික තරඟකාරීත්වය ඔප් නැංවීමටද උපකාරී වේ. 2000 වසරේ මෙහෙයවනු ලැබූ

අන්තර් බැලීමේ සමීක්ෂණයකට අනුව රටවල් 60 ක් අතරින් ශ්‍රී ලංකාව 44 වන ස්ථානයට ශ්‍රේණිගත කර ඇත. මෙය 2 වෙනි සටහනෙහි දක්වේ.² ලෝක ආර්ථික සංසඳය විසින් මෙම සමීක්ෂණය සඳහා පදනම් කරගනු ලැබූ සාධක අංක 1 වෙනි සටහනෙහි දක්වේ. මෙම සමීක්ෂණය මගින් පිලිපීනය, පීරු, තුර්කිය, එල්සැල්වදෝරය, පෝලන්තය, ආර්ජන්ටිනාව, කොලොම්බියාව, බ්‍රසීලය, යුක්රේනය, ඉන්දියාව, බොලීවියාව, රුසියාව, චෙකියාව, බල්ගේරියාව, ඉක්ව-දෝරය සහ සිම්බාබ්වේ යන රටවලට වඩා ඉදිරියෙන් ශ්‍රී ලංකාව ශ්‍රේණිගත කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, තවදුරටත් සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය වැඩිදියුණු කිරීම, ආර්ථික ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් ශක්තිමත් කිරීම, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය වැඩි දියුණු කිරීම යන කරුණු හෝලියා සංදර්භය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ තරඟකාරී හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වැදගත් වේ.

'තරඟකාරීත්වයට මුල් පිරීම' ව්‍යාපෘතිය ශ්‍රී ලංකාවේ කර්මාන්ත වෙනුවෙන් ඉදිරි දක්මක්, දිගුකාලීන දිශානතියක් හා ක්‍රමෝපායක් සකස් කිරීමට උපකාරී වේ. එය ශ්‍රී ලංකාවේ පොකුරු කර්මාන්ත ඇති කිරීමටත්, එම කර්මාන්තකරුවන් අතර සාකච්ඡා ඇති කිරීමටත් ලෝකයේ හඳුනාගත් කුඩා වෙළඳපොළවල්වලට ලඟාවීම සඳහා තියුම් ව්‍යාපෘති මෙහෙයවීමටත් තවදුරටත් උපකාරී වේ. අඩු වැටුප් ගෙවීම, මුදල් අවප්‍රමාණය කිරීම සහ නොකඩවා සිදු කරනු ලබන ස්වාභාවික සම්පත් පිරිහීම මගින් තරඟකාරීත්වය පවත්වාගත නොහැකි බවත්, එය පවත්වාගත හැක්කේ ඔවුන් තුළම පවතින දක්ෂතාවන් වඩාත් හොඳින් තමාගේම දියුණුවට යොදා ගැනීම, දැනුම සහ මානව ප්‍රාග්ධනය වැඩිදියුණු කිරීමේ සියලුම නිෂ්පාදන හැකියාවන්ගේ නවතාවයන් ඇති කිරීමට තුඩු දෙන්නාවූ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධනයක් තුළින් මෙන්ම, සාධක නිමැවුම ඉහළ නැංවීම පිණිස වූ වෙළඳපොළ වටිනාකම් ජාලයක් යන කරුණු මත බව ශ්‍රී ලංකාවේ කර්මාන්ත-කරුවන් විසින් වටහාගත යුතුව ඇත.

2 Global Competitiveness Report Trial Survey, Sri Lanka 2000, J. E. Austin Associates, Inc., Sri Lanka.

I සටහන - තරගකාරීත්වය සඳහා කළමනාකරණ සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනය සහ ලෝක ආර්ථික සංසඳය සැලකිල්ලට ගන්නා ලද යෙදවුම් සාධක

අ. ලෝක ආර්ථික සංසඳය මගින් සැලකිල්ලට ගත් සාධක

සාධක	විස්තරය	රටවල් 60 ක් අතරින් ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර් බැලීමේදී අනුපිළිවෙල (අ)
1. විවෘතභාවය	මෙම සාධකය මගින් විදේශීය වෙළඳමට සහ ආයෝජනයට ඇති විවෘතභාවය, සෘජු විදේශීය ආයෝජනයට හා මූල්‍ය ගලායාම්වලට විවෘත බව, විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය සහ අපනයනයට පහසු බව මනිනු ලැබේ.	50
2. රජය	ආර්ථිකයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා රජයේ කාර්යභාරය මනිනු ලැබේ. රජයේ වියදම්වල සමස්ත බර, රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය, රජයේ ඉතිරි කිරීම් අනුපාත, ආන්තික බදු අනුපාත සහ සමස්ත පිටිල් සේවයේ හැකියාව මෙයට අඩංගු වේ.	35
3. මූල්‍ය	මූල්‍ය අතරමැදියන් විසින් ඵලදායී ආයෝජනයන් සඳහා ඉතිරි කිරීම් යෙදවීම කොපමණ කායඝීක්ෂමතාවයකින් සිදුවේද, මූල්‍ය වෙළඳපොළේ තරගකාරීත්වයේ මට්ටමට ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතනවල ස්ථායී බව සහ නුබුන්වත් භාවය, ජාතික ඉතිරි කිරීම් සහ ආයෝජන මට්ටම් සහ බාහිර නිරීක්ෂකයන් විසින් ශ්‍රේණිගත කරන ලද ණය දරීමේ හැකියාව ආදිය මූල්‍ය මගින් මනිනු ලැබේ.	39
4. යටිතල පහසුකම්	මෙම සාධකය මගින් මංගාවන්, දුම්රිය මාර්ග, වරාය, විදුලි සංදේශවල තත්ත්වය, ගුවන් ප්‍රවාහනයේ වියදම සහ සමස්ත යටිතල පහසුකම් සඳහා ආයෝජනය මනිනු ලැබේ.	50
5. තාක්ෂණය	මෙම සාධකය මගින් පරිගණක භාවිතය, අළුත් තාක්ෂණික දැනුම පැතිරීම, ආර්ථිකයට නව තාක්ෂණික දැනුම ලබාගැනීමේ හැකියාව, පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතුවල තත්ත්වය සහ මට්ටම මනිනු ලැබේ.	30
6. කළමනාකාරීත්වය	සමස්ත කළමනාකාරීත්වයේ ගුණාත්මක භාවය, අලෙවිය, කාර්ය මණ්ඩල පුහුණු කටයුතු සහ දිරිගැන්වීමේ කටයුතු, වන්දි ගෙවීමේ ක්‍රමවල කායඝීක්ෂමතාව සහ අභ්‍යන්තර මූල්‍ය පාලන ක්‍රමවල ගුණාත්මක භාවය ආදිය කළමනාකාරීත්වයෙන් මනිනු ලැබේ.	50
7. ශ්‍රමය	මෙම සාධකය මගින් දේශීය ශ්‍රම වෙළඳපොළෙහි කායඝීක්ෂමතාව සහ තරගකාරීත්වය මනිනු ලැබේ. එමගින් ජාත්‍යන්තර සම්මතයට සාපේක්ෂව රටෙහි ශ්‍රම වියදමේ මට්ටම, ශ්‍රම වෙළඳපොළෙහි කායඝීක්ෂමතාවයේ මිණුමක් (ශ්‍රමිකයන්ට රැකියාවක් ලබාදීම හා තෙරපීම සඳහා ඇති බාධක) සමග තත්ත්ව මූලික අධ්‍යයන මට්ටම සහ ශිල්පීය දැනුම සහ ව්‍යාකූල ශ්‍රම බදු සමගද සම්බන්ධ කෙරේ.	24
8. ආයතන	මෙම සාධකය මගින් ව්‍යාපාර කටයුතුවල තරගකාරීත්වයේ මට්ටම, නීතිමය ආයතන සහ ක්‍රියාපටිපාටිවල ගුණාත්මක භාවය, දුෂිත භාවයෙන් හා සංවිධානාත්මක අපරාධ වලින් කොතරම් දුරට පීඩා විඳින්නේද යන බව මනිනු ලැබේ.	41

ආ. කළමනාකරණ සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ආයතනය මගින් සැලකිල්ලට ගත් සාධක

සාධක	විස්තරය
දේශීය ආර්ථිකය	දේශීය ආර්ථිකය පිළිබඳ සාර්ව ආර්ථික ඇගයීම
ජාත්‍යන්තරීකරණය	ජාත්‍යන්තර වෙළඳමට සහ ආයෝජනය සඳහා රටෙහි සහභාගිත්වයේ ප්‍රමාණය
රජය	රජයේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටීන් තරගකාරීත්වයට කොතරම් දුරට හිතකර ලෙස බලපාන්නේ ද යන වග
මූල්‍ය	ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ මූල්‍ය සේවාවල ගුණාත්මක බව
යටිතල පහසුකම්	ස්ථානාච්ඡික, තාක්ෂණික සහ සන්නිවේදන ව්‍යාපාරවල මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීමට කොතෙක් දුරට ප්‍රමාණවත්ද යන වග
කළමනාකාරීත්වය	ව්‍යාපාර කොතරම් දුරට නව නිපැයුම් ලභාකර ගැනීමට ලාභදායී සහ වගකිවයුතු ආකාරයෙන් පවත්වා ගන්නේද යන වග
විද්‍යාව හා තාක්ෂණය	විද්‍යාත්මක සහ තාක්ෂණික විභවතාවය
ජනතාව	මානව සම්පත් ප්‍රමාණවත්ව පැවතීම සහ මානව සම්පත්වල සුදුසුකම්

(අ) මූලය - Global Competitiveness Report Trial Survey, Sri Lanka 2000, J. E. Austin Associates, Inc., Sri Lanka.

2 සටහන - 1999 සහ 2000 වසර තුළ තරගකාරීත්වයේ අනුපිළිවෙල

රට	ලෝක ආර්ථික සංසදය මගින් සැකසූ අනුපිළිවෙල		සංවර්ධන කළමනාකරණ ආයතනය මගින් සැකසූ අනුපිළිවෙල		රට	ලෝක ආර්ථික සංසදය මගින් සැකසූ අනුපිළිවෙල		සංවර්ධන කළමනාකරණ ආයතනය මගින් සැකසූ අනුපිළිවෙල	
	2000	1999	2000	1999		2000	1999	2000	1999
සිංගප්පූරුව	1	1	2	2	මුරිසියා	31	29		
හොංකොං	2	3	14	7	භංගේරියාව	32	38	27	26
ලක්ෂම්බර්ග්	3	7	6	4	චෙක් ජනරජය	33	39	37	41
එක්සත් ජනපදය	4	2	1	1	ඉතාලිය	34	35	30	30
නෙදර්ලන්තය	5	9	4	5	දකුණු අප්‍රිකාව	35	47	38	42
ස්විට්සර්ලන්තය	6	6	5	6	ශ්‍රීසිය	36	41	32	31
අයර්ලන්තය	7	10	7	11	කොස්ටාරිකා	37	34		
ජින්ලන්තය	8	11	3	3	ඉන්දුනීසියාව	38	37	45	46
මිස්ට්‍රේලියාව	9	12	13	12	ජෝර්දනය	39	40		
කැනඩාව	10	5	11	10	මෙක්සිකෝව	40	31	36	36
තායිවානය	11	4	22	18	රීජීස්තුව	41	49		
එක්සත් රාජධානිය	12	8	15	15	වියට්නාමය	42	48		
නවසීලන්තය	13	13	21	20	ස්ලොවැක් ජනරජය	43	45	35	40
නෝර්වේ	14	15	16	13	ශ්‍රී ලංකාව (අ)	44	-		
ඩෙන්මාර්කය	15	17	12	8	පිලිපීනය	45	33	39	32
මිසට්‍රියාව	16	20	18	19	ජෙරු	46	36		
ජපානය	17	14	17	16	තුර්කිය	47	44	42	37
ස්වීඩනය	18	19	9	14	එල්සැල්වදෝරය	48	46		
අයිස්ලන්තය	19	18	10	17	පොලන්තය	49	43	40	44
ජර්මනිය	20	25	8	9	ආර්ජන්ටිනාව	50	42	41	33
පාකුතාලය	21	27	29	28	කොලොම්බියාව	51	54	44	43
බෙල්ජියම්	22	24	20	22	බ්‍රසීලය	52	51	34	35
කොරියාව	23	22	28	38	යුක්රේනය	53	58		
මලයාසියාව	24	16	25	27	ඉන්දියාව	54	52	43	39
රුරුයාලය	25	28	23	24	බොලීවියාව	55	55		
චීලී	26	21	26	25	රුසියාව	56	59	47	47
ස්පාඤ්ඤය	27	26	24	23	වෙනිසියුලාව	57	50	46	45
ප්‍රංශය	28	23	19	21	බල්ගේරියාව	58	56		
තායිලන්තය	29	30	33	34	ඉක්වදෝරය	59	53		
චීනය	30	32	31	29	සිම්බාබ්වේ	60	57		

(අ) මූලය - Global Competitiveness Report Trial Survey, Sri Lanka 2000, J. E. Austin Associates, Inc., Sri Lanka.

අවසානයේ දී බලපැවැත්වූ නව ඇපකර සංඛ්‍යාව 249 ක් වන අතර ඒවායේ වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 471 ක් වේ. අළුත් හා කුඩා ප්‍රමාණයෙහි අපනයනකරුවන් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 11 ක් වටිනා රක්ෂණ සහතික තිකුත් කර ඇත. ඉරානයට අපනයනය කරන තේ සඳහා 2000 වර්ෂයේදී විශේෂ රක්ෂණ ආවරණයක් ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව දියත් කරන ලදී. එක්සත් ජාතීන්ගේ තෙල් සඳහා ආහාර වැඩපිළිවෙලෙහි 6 වන අධියර යටතේ ශ්‍රී ලංකාවෙහි පෞද්ගලික අංශයෙහි තේ අපනයනකරුවන් සඳහා කල් පසුව ගිය ගෙවීම් සඳහා ණය පහසුකම් අනුමත කළේය.

අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය ශිල්පීය ක්‍රම හා නිපුණතා සංවර්ධන වැඩපිළිවෙල යටතේ වැඩසටහන් 93 ක් පවත්වනු ලැබීය. මෙයට අමතරව ශ්‍රී ලාංකික අපනයනකරුවෝ නිපදවන විශේෂිත භාණ්ඩ 36 ක් සඳහා ජාත්‍යන්තර වෙළඳ සල්පිල්වලට සහභාගී වීමට කටයුතු පිළියෙල කළේය. මෙම සල්පිල් වලින් ලද අපනයන ඇණවුම්වල වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 385 ක් වේ. අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය අපනයනකරුවන් සඳහා නැව් මගින්, ගුවන් මගින් භාණ්ඩ අපනයනය කිරීමේදී හා අන්තරාල වෙළඳම සම්බන්ධව ක්‍රියාත්මක වීමේදී ඇති වන විවිධ ගැටළු සම්බන්ධයෙන් නොකඩවා උපදෙස් සපයන ලදී. රේගුව සහ අභ්‍යන්තර හා අන්තර්ජාතික වෙළඳම හා වාණිජ්‍ය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය සමඟ සහයෝගීතාවය ඇතිව අන්තරාල වෙළඳම පිළිබඳව ඇතිවන ගැටළු සඳහා විසඳුම් ද අන්තරාල වෙළඳම පිළිබඳව අත් පොතක් තිකුත් කිරීම සඳහාද සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. කුඩා හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයෙහි ව්‍යාපාර සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හා සාකච්ඡා සමුළු පවත්වන ලදී. මෙබඳු ව්‍යාපාර සඳහා තොරතුරු ලබා දීමෙන් හා උපදෙශාත්මක සේවාවන් ලබාදීමෙන් ආධාර කරන ලදී. අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය සිය සම්පත් තුළින් අපනයනකරුවන් වෙත පරිඝණක කරන ලද දත්ත මූලයන් පිළිබඳ පහසුකම්, මාණ්ඩලික සේවාවන් සැපයීම, උපදෙශාත්මක සේවාවන්, පුස්තකාල සේවාවන් සැපයීම කරගෙන යනු ලබයි.

වාණිජ මණ්ඩලය මගින් 2000 වර්ෂය තුළ විවිධ කරුණු පදනම් කරගෙන සාකච්ඡා වට කීපයක් පවත්වන ලදී. වාණිජ මණ්ඩලය මගින් භාණ්ඩාගාරය, අපනයන-කරුවන් හා රේගුව සමඟ මාසික සාකච්ඡා කීපයක් පවත්වා ඔවුන්ගේ සාමාජිකත්වය මුහුණපානු ලබන ඇතැම් ගැටළු නිරාකරණය කරනු ලැබුවේය.

නැව් ගාස්තු

ලෝක ඉල්ලුම හා සැපයුමක් නැව් සමාගම් අතර තරඟයක් නැව් ගාස්තු තීරණය කිරීමේදී අර්ධ වශයෙන් හේතු විය. බොහෝ දුරට විදේශයන්හි ක්‍රියාත්මක සිය ප්‍රධාන නැව් සමාගම් විසින් ශ්‍රී ලංකාවෙහි දේශීය නැව් නියෝජිතයන් වෙත දෙන ලද නැව් ගාස්තු ශ්‍රී ලංකාවෙහිදී ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. ආසියාවෙහි ගමනාන්තය කරා ඇති නැව් ගමන් ආවරණය කරන නැව් සමාගම් සියළුම මාදිලියෙහි නැව් ගාස්තු (Freight of all kind) භාවිත කළ

අතර එක්සත් රාජධානිය, උතුරු මහද්වීපය (ජර්මනිය, බෙල්ජියම, ස්විට්සර්ලන්තය හා නෙදර්ලන්තය), මධ්‍යධරණී රටවල්, ප්‍රංශය, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, කැනඩාව යන රටවල් භාණ්ඩ පදනම් කර ගත් නැව් ගාස්තු ක්‍රමයක් 2000 වර්ෂයේදී අනුගමනය කළේය.

2000 වර්ෂයේදී බොහෝ අන්තයන් කරා දිවෙන සාමාන්‍ය නැව් ගාස්තුවල මිශ්‍ර වෙනස් වීමක් දක්නට ලැබේ. සමස්ථ සාමාන්‍ය නැව් ගාස්තුව 1999 වර්ෂයට වඩා ඉහළ යාමක් වාර්තා කළේය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, සෞදි අරාබිය හා ඩුබායි යන රටවල සාමාන්‍ය නැව් ගාස්තු ඉහළ ගිය අතර එක්සත් රාජධානිය, කුවේට්, මිස්ට්‍රියාව, ජපානය, සිංගප්පූරුව යන රටවල නැව් ගාස්තු පහළ මට්ටමක පැවතිණි. එක්සත් රාජධානිය, උතුරු මහද්වීපය යන රටවල රබර් සඳහා වන සාමාන්‍ය නැව් ගාස්තු ඉහළ ගිය අතර, තේ, රබර් ටයර්, කපාපු පොල්, සක්‍රීය කාබන්, රබර් අත්වැසුම් සඳහා නැව් ගාස්තු අඩු විය. ඇඟළුම් සඳහා වන නැව් ගාස්තු 2000 වර්ෂයේදී නොවෙනස්ව පැවතිණි. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට තේ, කොහු කෙඳි, සක්‍රීය කාබන් සඳහා වන නැව් ගාස්තු 2000 වර්ෂයේදී වැඩි විය. කෙඳි වැනි අඩු නැ.වි.ස. වටිනාකමක් ඇති භාණ්ඩ අපනයන කිරීමේදී මෙම නැව් ගාස්තු අහිතකර බලපෑමක් ඇති කළේය. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ කෙඳි මිල ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ප්‍රධාන කෙඳි වෙළෙඳපොලවල පවත්නා මිල ගණන් ඉක්මවා යාමට හේතුවිය.

1999 වර්ෂයේ මුල් කාර්තුවේදී නැව් සමාගම් විසින් පර්යන්ත මෙහෙයුම් ගාස්තුව (Terminal Handling Charge) සියයට 41 කින් වැඩි කළේය. මෙම ගාස්තු 2001 ජනවාරි 01 දින සිට නැවත සියයට 33 කින් වැඩි කිරීමට බලාපොරොත්තු විය. කෙසේ නමුදු පර්යන්ත මෙහෙයුම් ගාස්තුව වැඩි කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ තීරණය නාවික අමාත්‍යවරයාගේ ඉල්ලීම පරිදි තවත් මාස 6 ක කාලයක් සඳහා ක්‍රියාත්මක නොකිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

9.12 වෙළෙඳ සබඳතා වෙළඳ හා නිශ්කාපණ වැඩපිළිවෙලටල්

ශ්‍රී ලංකාව යුරෝපා වෙළඳ සංගමය සමඟ ගිවිසුමකට එළැඹීම හා පකිස්ථානය සමඟ නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම මගින් නිදහස් වෙළඳ ක්‍රමය පෝෂණය කිරීමෙහි ලා ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති කැපවීම පෙන්නුම් කළේය. ඉන්දීය රජය සමඟ 1998 දෙසැම්බර් මස අත්සන් තබන ලද ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම 2000 පෙබරවාරි මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව විසින් ප්‍රදානය කරන තීරු බදු සහන 2000 පෙබරවාරි මස 15 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වූ අතර ඉන්දියාව විසින් ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම මාරු 01 වෙනිද සිදු කරන ලදී. ගිවිසුම යටතේ තේ සහ ඇඟළුම් අපනයනයන් 2000 අප්‍රේල් මස සිට ක්‍රියාත්මක විය. මෙම ගිවිසුම යටතේ 2000 වර්ෂය තුළදී තේ සඳහා වන පංගුව කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 11.25 කට සීමා වූ අතර රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා පංගු ප්‍රමාණය දශ ලක්ෂ 6.67 කි. මෙම රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් පංගුවෙන් අවම වශයෙන් කැබලි දශ ලක්ෂ 5 ක් ඉන්දියානු රෙදි උපයෝගී කරගෙන

ශ්‍රී ලංකාවෙහි නිෂ්පාදනය කළ යුතුය. එක් වර්ගයක නිෂ්පාදන කාණ්ඩයක් කැබලි දශ ලක්ෂ 1.5 ක් නොඉක්මවිය යුතුය.

2000 වර්ෂය සඳහා වෙන් කර ඇති කේ පංගුවෙහි උපයෝජනය පහළ මට්ටමක පැවතිණි. නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ ශ්‍රී ලංකාව තේ මෙට්‍රික් ටොන් 459.2 ක් ඉන්දියාවට අපනයනය කළහ. මෙය කේ සඳහා හිමි පංගුවෙන් සියයට 4 කි. නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ ඉන්දියාවට කේ පිවිසෙන මාර්ග කොචින් හා කල්කටා වරායන් සඳහා සීමා වීම, ඉන්දියානු කේ හා සැසඳීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ තේවල ඉහළ මිල, වෙනත් පිළිගත් සත්නම් නාම සහිත කේ වර්ග වලින් ඇති වන තරඟකාරීත්වය සහ ප්‍රභවස්ථාන නීති ක්‍රියාදාමය මගින් මෙම ගිවිසුම යටතේ මිශ්‍ර කළ කේ අපනයනය වලක්වා තිබීම කේ අපනයනය පහත මට්ටමක පැවතීමට බලපෑ ප්‍රධාන කරුණු වේ. නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ ඇඟළුම් අපනයනයන්හිදී සතුටුදායක තත්ත්වයක් පෙන්නුම් නොකළහ. මෙය ඇඟළුම් සිය ගණනකට සීමා වූ සාම්පල කිහිපයකට පමණක් සීමා විය. ඇඟළුම් සඳහා පනවා ඇති විශේෂ බදු, පිවිසුම් මාර්ග වරායන් දෙකකට සීමා වීම, ප්‍රභවස්ථාන නීති මගින් සීමා ඇතිවීම, ශ්‍රී ලංකා අපනයනයන් ඉන්දියාව තුළ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රමෝපායන් පහළ මට්ටමක පැවතීම යන කරුණු හේතුකොටගෙන ඇඟළුම් අපනයනයන් පහළ මට්ටමක පැවතිණි.

9.12 වැනි සංඛ්‍යා සටහන

ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනය මාරු-දෙසැම්බර් 2000

නිෂ්පාදන	එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ	ප්‍රතිශත කොටස (%)	
		ගිවිසුම යටතේ	එකතුව
මුළු අපනයනය	52.0		100
නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ අපනයන	9.21	100	17.7
ඉන් - කඩදාසි හා ඉවතලන කඩදාසි	4.28	46.5	8.2
සුන්බුන් (වානේ/තබා/ඇලුමිනියම්/මිණි/තේ)	1.65	17.9	3.2
තේ	1.13	12.3	2.2
පරිඝණක උපාංග	0.62	6.7	1.2
මේදය ඉවත් කළ කොප්පරා	0.44	4.8	0.8
අයිස් ක්‍රීම් නිපදවන යන්ත්‍ර	0.26	2.8	0.5
ගොරකා	0.22	2.4	0.4
කිරිගරුඩ කුට්ටි හා පිහන් මැටි නිෂ්පාදන	0.16	1.7	0.3
මෘෂධ නිෂ්පාදන	0.11	1.2	0.2

මූලය : වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව

නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ ඉන්දියාවට එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 9.2 ක් වටිනා භාණ්ඩ අපනයනය කෙරිණි. මෙය 2000 මාර්තු සිට දෙසැම්බර් දක්වා කාලසීමාව තුළ ඉන්දියාවට කළ මුළු අපනයනයන්ගෙන් සියයට 17.7 කි. මේවා අතර ඉවතලන කඩදාසි හා තඹ සුන්බුන් පිළිවෙලින් සියයට 46.5 ක් හා සියයට 18 ක් ලෙස වාර්තා වී ඇති අතර කේ සියයට 12 ක් විය. ගිවිසුම යටතේ අපනයනය කළ අළුත් භාණ්ඩ වර්ග අතර පරිඝණක උපාංග, කිරිගරුඩ පාෂාණ, රබර් සෙරෙප්පු, මෘෂධීය නිෂ්පාදන, සැකසූ ආහාර ද්‍රව්‍ය, අයිස් ක්‍රීම් නිෂ්පාදනය කරන යන්ත්‍ර, ජලාස්ථික් හා මෙට්ට විය.

ඉන්දියාවෙන් ආනයනය කළ භාණ්ඩ 2000 වර්ෂය තුළදී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 600 ක් වූ අතර එය සියයට 17 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ශ්‍රී ලංකාවේ නිශ්චල ලැයිස්තුවෙහි (එනම් කිසිදු තීරු බදු සහනයන් නොදුන්) ආනයන එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 183 ක්ව සියයට 28 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර නිශ්චල ලැයිස්තුවෙහි ඇතුළත් නොවූ භාණ්ඩ සියයට 11 ක වර්ධනයක් සහිතව එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 331 ක් ලෙස 2000 මාර්තු - දෙසැම්බර් කාලය තුළ සටහන් විය.

ආයෝජන මණ්ඩලය විසින් නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම යටතේ විදේශ ආයෝජන ව්‍යාපෘති 7 ක් අනුමත කළ අතර, තව ව්‍යාපෘති 3 ක් අනුමත කිරීමට ඉදිරියේදී බලාපොරොත්තු වේ. දතට ක්‍රියාකාරීව පවතින විදේශ ආයෝජන ව්‍යාපෘති දෙකක් විසින් ඉන්දියානු වෙළඳපළ අරමුණු කොටගෙන නිෂ්පාදනය පුළුල් කිරීමට තීරණය කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතීන් මගින් ජනනය වූ මුළු ආයෝජන ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 86 කි.

ශ්‍රී ලංකාව, යුරෝපා සංගමය සමඟ 2000 දෙසැම්බර් මස 5 වැනි දින රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් වෙළඳම සඳහා අවබෝධ පත්‍රිකාවක් අත්සන් කළේය. මෙමගින් යුරෝපා සංගමයට අපනයනය කරන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් සඳහා මෙතෙක් පැවැති ප්‍රමාණාත්මක සීමාවන් 2001 ජනවාරි මස සිට ඉවත් කෙරේ. වර්ෂ 2005 දී රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයනයන් සඳහා පවතින පංගු ක්‍රමය අහෝසි වන බැවින්, ශ්‍රී ලාංකික අපනයනකරුවන්ගේ විශ්වාසය ගොඩ නැගීමටත්, විවිධාංගීකරණයට සහ ධාරිතාව වැඩි කර වඩාත් තරඟකාරී නිදහස් වෙළඳපළ වාතාවරණයක කටයුතු කිරීමටත් හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

2000 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකාව ද්විපාර්ශ්වික ගිවිසුම් කිහිපයකට ඇතුළත් විය. යුක්රේනය සමඟ ඇති කර ගත් වෙළඳ, ආර්ථික හා තාක්ෂණික සහයෝගීතා ගිවිසුම මගින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් ආනයනය කරනු ලබන කේ සඳහා සියයට 50 ක තීරු බදු අඩු කිරීමක් යුක්රේනය ප්‍රදානය කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ඉරානය සමඟ ද්විපාර්ශ්වික වෙළඳ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා කළ අතර එහිදී බාටර් ක්‍රමය යටතේ ස්වාධීන පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටවලට අපනයනය කිරීම අරමුණු කොට ශ්‍රී ලංකා කේ ඉරාන කේ සමඟ මිශ්‍ර කිරීම, ඉරානය මිලදී ගන්නා කේ සඳහා ණය පහසුකම් පුළුල් කිරීම, ශ්‍රී ලංකාව කේ නිපදවීමේදී යොදා ගන්නා තාක්ෂණික දැනුම හුවමාරු කර ගැනීම, තෙල්, ගෑස් හා බණිජ තෙල් ආශ්‍රිත කර්මාන්තවලදී තම සහයෝගීතාව දැක්වීම සහ වෙළඳ කමිටුවක් පිහිටුවා ගැනීම යනාදිය ගැන සලකා බැලිණි. තවද සංචාරක, සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන කටයුතුවලදී සහයෝගීතාව දැක්වීම පිළිබඳව කරුණු සාකච්ඡාවට භාජනය කෙරුණ අතර වාණිජ නැව් ගිවිසුමෙහි අවසන් කෙටුම්පත ශ්‍රී ලංකා බලධාරීන්ට බාර දීම 2000 ජූලි මසදී සිදුවිය.

වෙළඳම හා ආර්ථික සහයෝගීතාව පිළිබඳ ඒකාබද්ධ කමිටු සඳහා චීනය සහ තායිලන්තය සමඟ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. තෝර්වේ, ඊජිප්තුව, පකිස්ථානය, සවුදි අරාබිය,

දකුණු අප්‍රිකාව, රුසියාව, කසකස්ථානය, උස්බෙකිස්ථානය, ජෝර්ජියාව, මෝල්ඩෝව, ආර්මේනියාව සහ බෙලාරුස් යන රටවල් සමග ද්විපාර්ශ්වික ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳව සාකච්ඡා කෙරුණි. 2000 වර්ෂයේ දී යුරෝපයෙන් හා ආසියාවෙන් දූත කණ්ඩායම් කීපයක් ලංකාවට පැමිණි අතර ශ්‍රී ලාංකීය දූත කණ්ඩායම් ඉරානය රීජිප්තුව හා තායිලන්තයට යන ලදී.

කලාපීය ආර්ථික සහයෝගිතාව තවදුරටත් පෝෂණය කරමින් දකුණු ආසියානු කලාපීය සහයෝගිතා සමුළුව (සාර්ක්), බැංකොක් ගිවිසුම, බංගලාදේශය, ඉන්දියාව, මියන්මාරය, ශ්‍රී ලංකාව සහ තායිලන්තය යන රටවල ආර්ථික සහයෝගිතා සමුළුව (බීම්ස්ටි-එක්) සහ කලාපීය සහයෝගිතාව සඳහා වූ ඉන්දීය සාගර වට සංගමය සමග 2000 වර්ෂය තුළදීද අඛණ්ඩව සාකච්ඡාවන්හි නිරත වූහ.

සාර්ක් සාමාජික රටවල ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ රැස්වීමක් නොවැම්බර් මස 13- 15 දක්වා කොළඹදී පැවැත්විණි. දකුණු ආසියානු වරණීය වෙළඳ වැඩපිළිවෙලෙහි (සජ්තා) සාමාජික රටවල් අනුගමනය කරන දේශීය එකතු කළ අගය පිළිබඳ සීමාව සියයට 50 සිට සියයට 40 දක්වා අඩු කළහ. සාර්ක් සංගමයෙහි සාමාජිකත්වය දරණ උණ සංවර්ධිත රටවල් සඳහා තවත් සියයට 10 ක සහනයක් ලබා දෙන ලදී. සජ්තා සාමාජික රටවලට සාමූහික ප්‍රභවස්ථාන නීති (Cumulative Rule of Origin) පිළිබඳව පහසුකම් සැපයීමේදී සාර්ක් සංවිධානය කලාපීය හවුලක් ලෙස සැලකීමට යුරෝපා සංගමය තීරණය කරන ලදී. වරණය පිළිබඳව පොදු ක්‍රමය යටතේ ප්‍රභවස්ථාන නීති නිර්ණායකය සම්පූර්ණ කිරීමේ අවශ්‍යතාව සඳහා මෙම තීරණය 2000 ඔක්තෝබර් මස 1 වෙනිදා සිට බලපැවැත්වේ. සාමූහික ප්‍රභවස්ථාන නීතිය යටතේ දේශීය නිමැවුම් අන්තර්ගත අවශ්‍යතාව සැපිරීමේදී සිය සාමාජිකයින්ට ලබා ගත හැකි විශේෂ සහන ලබා ගැනීම පිණිස සාර්ක් සාමාජික රටවල් හා සාර්ක් ලේකම් කාර්යාලය, යුරෝපා සංගමය සමග පැවැත්වූ සාකච්ඡාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉහත තීරණය ගනු ලැබීය. මෙම තීරණයක යටතේ දේශීය නිමැවුම් අන්තර්ගත අවශ්‍යතාවයන් සලකා බැලීමේදී සාර්ක් රට වලින් ආනයනය කරනු ලබන කිසියම් අමු ද්‍රව්‍යයක් කිසියම් සාමාජික රටක් මවුත්තේ නිෂ්පාදන සඳහා යොදා ගනු ලැබුවේ නම්, ඒවා එම රටෙහි දේශීය අමු ද්‍රව්‍ය වශයෙන් සැලකිය හැකි වේ. ප්‍රති තීරු බදු සහන ලබා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් තොරව, වරණය පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය යටතේ සහභාගී වන සංවර්ධිත රටවලින් ශ්‍රී ලංකාවට තීරු බදු සහන සලසනු ලැබීය. තමුත් මෙම ක්‍රමය යටතේ අපනයනය දිශාවෙහි සැලකිය යුතු වෙනසක් 2000 වර්ෂය තුළදී දක්නට නොලැබුණි.

බීම්ස්ටි-එක් සමුළුවෙහි වෙළඳ හා ආර්ථික කටයුතු අමාත්‍යවරුන්ගේ දෙවන රැස්වීම 2000 අප්‍රේල් මස 27 දින පවත්වන ලදී. මෙම රටවල් තිදහස් වෙළඳ කලාපයක් කරා ළඟා වීමේ අරමුණ ඇතිව වරණීය වෙළඳ වැඩපිළිවෙලක් සඳහා අවශ්‍ය පියවර ඇතුළත් ගිවිසුමක් පිළියෙල කිරීම සඳහා විශේෂඥයින්ගේ කණ්ඩායමක් පිහිටුවීමට අමාත්‍යවරු එකඟ වූහ.

කලාපීය සහයෝගය සඳහා වූ ඉන්දියානු සාගර වට සංගමයෙහි අමාත්‍යවරුන්ගේ අති විශේෂ රැස්වීමක් 2000

ජනවාරි මාසයේදී ඕමානයේ මස්කට් නුවරදී පැවැත්විණි. මෙම සංගමයෙහි සාමාජිකත්වය පුළුල් කරමින් බංගලාදේශය, ඉරානය, ඕෂේල්ස්, තායිලන්තය හා එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍යය යන රටවල් සාමාජිකත්වය ලබා ගත්හ. ජපානය හා රීජිප්තුව සංවාද සහකාරයකු ලෙස පිළි ගැණුනු අතර මහජන චීන සමූහාණ්ඩුව සහ එක්සත් රාජධානිය සංවාද සහකාරයන් වීමට කළ අයදුම්පත් භාර ගත්හ. වෙළඳ හා ආයෝජන සඳහා වූ ක්‍රියාකාරී කමිටුවද මෙම රැස්වීමේදී හමු වූහ. ඉන්දියානු සාගර වට ව්‍යාපාර සංසඳය (Indian Ocean Rim Business Forum) සහ ඉන්දියානු සාගර වට විද්වත් කමිටුව (Indian Ocean Rim Academic Group) 2000 ජූලි මස මොසැම්බික්හි මුහුදේ නුවරදී පැවැත්විණි.

බැංකොක් ගිවිසුමෙහි 16 වන සැසි වාරය 2000 අප්‍රේල් මස 3 - 5 දක්වා බැංකොක් නුවරදී පැවැත්විණි. ගිවිසුමට යටත් භාණ්ඩ ප්‍රමාණය පුළුල් කිරීමට සහ තීරු ගාස්තු අඩු කිරීම තවදුරටත් වැඩිකිරීමේ අරමුණු ඇතිව ගිවිසුම සංශෝධනය කිරීමට ඇවැසි තීරණ මෙම සැසි වාරයේදී ගනු ලැබීය. එමෙන්ම චීනය, බැංකොක් ගිවිසුමට ඇතුළත් වීම පිළි ගැනීමටද තීරණය කළහ. සාමාජිකත්වය පුළුල් කිරීමේ වැඩපිළිවෙලට පකිස්ථානය, ෆීජී, මොන්ගෝලියාව සහ වියට්නාමය යන රටවල් ප්‍රතිචාර දක්වීය.

සංවර්ධනය වන රටවල් 133 ක සහභාගිත්වයෙන් 77 කණ්ඩායමේ පළමු දකුණු සමුළුව 2000 අප්‍රේල් මස 10 - 14 දක්වා කියුබාවේ හවානා නුවරදී පවත්වන ලදී. 15 කණ්ඩායමෙහි (ඒ 15) වෙළඳ හා ආර්ථික කටයුතු අමාත්‍යවරුන්ගේ 4 වන සැසි වාරය 2000 ජූනි මස 15 වැනි දින රීජිප්තුවේ කයිරෝ නුවරදී පවත්වන ලදී. ඒ 15 වෙළඳ අමාත්‍යවරු විසින් ආර්ථික පරිසරය හා වෙළඳ ප්‍රවර්ධනයට ඇති හැකියාවන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන ලදී. තවද, ලෝක වෙළඳ සංගමයෙහි 3 වන අමාත්‍ය සමුළුව සහ වෙළඳ හා සංවර්ධනය සඳහා වන එක්සත් ජාතීන්ගේ සමුළුවෙහි 10 වන සැසි වාරය පිළිබඳ අදහස් හුවමාරු කර ගත්හ. සංවර්ධිත රටවල් උරුගුවේ වටයේදී එකඟ වූ වගකීම් සම්පූර්ණ නොකිරීම සහ විශේෂ හා එකිනෙකාට වෙනස් ආකාරයට සංග්‍රහ කිරීම පිළිබඳ නියමයන්, සංවර්ධනය වන රටවලට වාසිදායක වන නියමයන් හා තාක්ෂණික සහයෝගිතාව වැනි කොන්දේසි සැපිරීම පැහැර හැරීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යවරුන්ගේ දැඩි සැලකිල්ල යොමු කරන ලදී. වෙළඳ සාකච්ඡා වලදී කම්කරු ප්‍රමිතීන් සහ පාරිසරික කරුණු ඒවාට බලහත්කාරයෙන් ඇතුළත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යවරුන්ගේ අවධානය යොමු විය. ලෝක වෙළඳ සංගමය සම්බන්ධයෙන් මතු වන ගැටළුවලදී තම සහයෝගිත්වය වැඩි කර ගැනීමටත් නිතරම ඔවුන් අතර අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමටත් එකඟ විය. 15 කණ්ඩායමේ රටවල් අතර වෙළඳම වර්ධනය කිරීමට වරණීය වෙළඳ වැඩපිළිවෙලක් සැකසීම සම්බන්ධයෙන්ද සාකච්ඡා පැවැත්විණි. 15 කණ්ඩායමේ රටවල් අතර ආයෝජන වර්ධනයට හා කාර්මික දැනුම හුවමාරු කර ගැනීමට අවශ්‍ය ද්විපාර්ශ්වික ආයෝජන ගිවිසුම් නිම කිරීම හා 15 කණ්ඩායමේ රටවල් අතර බදු මත බදු අය කිරීම වැලකීමේ ගිවිසුම් පිළිබඳව අමාත්‍යවරුන්ගේ අවධානය යොමු විය.

ලෝක වෙළඳ සංවිධානයට ශ්‍රී ලංකාවෙහි වගකීම් ඉටු කිරීම සම්බන්ධයෙන් අන්තර් අමාත්‍ය උප කමිටුව යම් ප්‍රගතියක් ලබා ඇත. සේවා වෙළඳ පිළිබඳ පොදු මණ්ඩලයේ තීරණයට අනුව සේවා වෙළඳ පිළිබඳ පොදු ගිවිසුමෙහි xix වන වගන්තිය යටතේ එකඟ වූ වගකීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම 2000 පෙබරවාරි මසදී ආරම්භ විය. 2000 දී සේවා වෙළඳ පිළිබඳ පොදු ගිවිසුම පිළිබඳ උපකමිටුව ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා වගන්ති ලිහිල් කිරීමට හැකි අංශ පිළිබඳව මූලික ඇගයීමක් කළහ. සේවා පිළිබඳ වූ පොදු ගිවිසුම සම්බන්ධ කමිටුව යටතේ මෙම ගිවිසුමෙහි ii වගන්තිය වන වඩාත්ම අනුග්‍රහය දක්වන ජාතීන් සඳහා වන නිදහස් කිරීම් පිළිබඳ ඇගයීම් ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් සාර්ථකව අවසන් විය. ලෝක වෙළඳ සංගමය යටතේ විදුලි සංදේශ අංශයට අදාළව ශ්‍රී ලංකාවේ වගකීම්, එහි විශේෂ වගකීම් වලට අනුකූල වන්නේදැයි තහවුරු කිරීම පිණිස සම්පව තීරණය කරන ලදී.

ලෝක වෙළඳ සංගමය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ සාකච්ඡා ආරම්භ කරන ලදී. කෘෂිකර්මාන්තයට අදාළ අන්තර් අමාත්‍ය උප කමිටු ශ්‍රී ලංකාවේ තත්වය ඇගයීමට ලක් කරමින් බහු පාර්ශ්වික සාකච්ඡා මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි-කාර්මික අංශයට ඇති විය හැකි බලපෑම පිළිබඳව තක්සේරු කළහ. තවද මෙම උප කමිටුවෙහි සාමාජිකත්වය පුළුල් කිරීමත් 1998/1999 වර්ෂ සඳහා බැඳීම්වල ප්‍රකාශයන් අවසන් කිරීමත් කඩිනම් කරන ලදී.

ප්‍රතිප්‍රපානනය (Anti-dumping - නිෂ්පාදන පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකට විකිණීම) හා ප්‍රතිතෝලන බදු පිළිබඳ කෙටුම්පත අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ප්‍රතිප්‍රපානනය, සහනාධාර, ප්‍රතිතෝලන බදු සහ ආරක්ෂණ පියවර පිළිබඳ අන්තර් අමාත්‍ය උප කමිටුව විසින් පත් කළ තාක්ෂණ කමිටුව එහි සංශෝධිත කෙටුම්පතක් සකස් කළහ. ලෝක වෙළඳ සංගමයෙන් පැමිණි විශේෂඥයකුගේ උපදෙස් මත කෙටුම්පතෙහි අවසාන පිටපත සකස් කොට මෙම අන්තර් අමාත්‍ය උප කමිටුව මගින් අනුමත කරන ලදී. මෙම පනත් කෙටුම්පත කැබිනට් මණ්ඩලයට සහ පාර්ලි-මේන්තුවට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

9.13 අභ්‍යන්තර වෙළඳම සහ ආයතනික වැඩපිළිවෙල

අභ්‍යන්තර වෙළඳම සාපේක්ෂ වශයෙන් නිදහස් වෙළඳ වාතාවරණයක් යටතේ අවම රාජ්‍ය මැදිහත් වීමකින් යුතුව සිදු විය. ප්‍රධාන පාලනයන් හා මැදිහත්වීම් වෙළඳම පිළිබඳ නීති රීතිවලට සීමා වූ අතර, මිල තීරණය කිරීමේ දී ද රාජ්‍ය මැදිහත් වීම අත්‍යාවශ්‍ය භාණ්ඩ කිහිපයකට පමණක් සීමාවිය. සාමූහික මිල තීරණය කිරීම, පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකට විකිණීම, ප්‍රෝඩාකාරි මිල තීරණය කිරීම සහ විශාල ඒකාබද්ධවීම් නිසා ඒකාධිකාරයන් බිහි වීම වැනි තරගකාරීත්වයට පටහැනි ක්‍රියාවලීන් මගින් ඇති වන අන්තර්ජාතික ප්‍රතිවිපාක වැළැක්වීම සඳහා රාජ්‍ය මැදිහත් වීම යුක්ති සහගත යැයි සැලකේ. සැපයුමෙහි ඇති වූ දැඩි උච්චාවචනයන් හේතුවෙන් මිල ඉහළ පහළ යාම දිලකාලීනව රාජ්‍ය මැදිහත් වීම සිදු විය. අභ්‍යන්තර, අන්තර් ජාතික වෙළඳම හා වාණිජ කටයුතු අමාත්‍යාංශය, ආහාර

සහ අලෙවි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය හා එහි අලෙවි කටයුතු සම්බන්ධ සංවිධාන වන සමුපකාර නොග වෙළඳ සංස්ථාව (ස.නො.ස.) හා ලංකා සඵළ, සමුපකාර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, මහා භාණ්ඩාගාරය සහ රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාව මගින් මෙම මැදිහත් වීම් සිදු කෙරේ. අභ්‍යන්තර, අන්තර් ජාතික හා වාණිජ කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයට අනුබද්ධිත පාලන මණ්ඩල දෙකක් වන අභ්‍යන්තර වෙළඳම පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව සහ සාධාරණ වෙළඳ කොමිෂම, ඖෂධ නිෂ්පාදනවල මිල පාලනය කිරීම හා අසාධාරණ වෙළඳ කටයුතු පිළිබඳ පෝදිසි කිරීම සිදු කරති.

බනිජ තෙල් හා තිරිඟු පිටි සැපයුම 2000 වර්ෂයේදීද නොකඩවා රජය යටතේම පවත්වාගෙන යන ලදී. ද්‍රව බනිජ වායුව (එල්පී ගෑස්) සහ ලිහිසි තෙල් හැර අනෙකුත් බනිජ තෙල් නිෂ්පාදනය සහ සැපයීම ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව මගින් පවත්වාගෙන ගිය අතර එල්.පී. ගෑස් සැපයුම් ඒකාධිකාරය ලංකා ෂෙල් ගෑස් සමාගම සතුව පැවතිණි. මෙම ඒකාධිකාරය 2000 දෙසැම්බර් මස අවසන් වූ අතර නව සැපයුම් කරුවන්ට එල්.පී. ගෑස් වෙළඳපලට පිවිසීමේ හැකියාව සලස්වා ඇත. ආහාර හා අලෙවි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයට සම්බන්ධ ආහාර කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුවට 2000 පෙබරවාරි මස දක්වා ප්‍රීමා ලංකා සමාගම මගින් සකසන තිරිඟු පිටි මිලදී ගැනීමේ හා බෙද හැරීමේ පූර්ණ අයිතිය හිමිව තිබුණි. මහා පරිමාණ විස්කෝතු නිෂ්පාදකයින් සහ වෙනත් තිරිඟු පිටි පදනම් කර ගත් ආහාර ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදකයන්ට පමණක් තිරිඟු පිටි අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීමට පිටි ආනයනය කිරීමට ඉඩදී තිබුණි. තිරිඟු හා ධාන්‍ය සහ තිරිඟු හා ධාන්‍ය පිටි සඳහා පැවති බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවන් 2000 පෙබරවාරි මස ඉවත් කිරීමත් සමගම පෞද්ගලික අංශයට බාධාවකින් තොරව මෙම ද්‍රව්‍ය අපනයනය කිරීමට හැකියාව ලැබී ඇත. මේ නිසා පෞද්ගලික අංශය මගින් ආනයනය කළ පිටි ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් 34,706 ක් වූ අතර තිරිඟු ආනයනය ස.නො.ස. මගින් පමණක් සිදු විය. ආහාර කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව එහි කාර්යයන් ස.නො.ස. සහ සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවෙහි වෙළඳසැල් හා ඒකාබද්ධව ඉටු කෙරිණි. වෙළඳපොළෙහි භාණ්ඩ හිඟයක් ඇති නොවන පරිදි ප්‍රමාණවත් ලෙස සීනි සහ සහල් සැපයීමට ආහාර කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව වග බලා ගන්නා ලදී.

ස.නො.ස. ලාභ උපයන ආයතනයක් මෙන්ම වෙළඳපළ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීමට කටයුතු කරන අතරම පාරිභෝගිකයාට හා නිෂ්පාදකයාට සාධාරණ මිලක් ලබා දීම තහවුරු කිරීමේ කාර්යය ඉටු කරන ලදී. මිල ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීමට සහ අත්‍යාවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය හිඟයකින් තොරව වෙළඳපළට සැපයීම සඳහා ස.නො.ස. මගින් පාරිභෝගික සුභසාධනයට බලපාන ආහාර ද්‍රව්‍ය දේශීය වෙළඳපළෙන් මිලදී ගැනීමට මෙන්ම හිඟ අවස්ථාවන්හිදී ආනයනය කිරීමටද කටයුතු සලසයි. මහ කන්නයේ සරු අස්වැන්නක් ලැබීම සහ 1999 හතර වන කාර්තුවේදී සහල් ආනයනය වැඩි වීම නිසා ඇති වූණු සහල් අතිරික්තය මිලදී ගැනීමට ස.නො.ස. සහල් වෙළඳපළට මැදිහත් වෙමින් සහල් මෙට්‍රික්

ටොන් 88,629 ක් මිලදී ගත්හ. එමෙන්ම අර්තාපල් එලදව 1999 දී මෙට්‍රික් ටොන් 27,200 සිට මෙට්‍රික් ටොන් 48,400 දක්වා වැඩි වූ විට මිලදී ගැනීම් 1999 දී දේශීය වෙළෙඳ-පොළෙන් ස.කො.ස. මිලදී ගත් මෙට්‍රික් ටොන් 203 වූ අර්තාපල් ප්‍රමාණය වෙනුවට 2000 දී මෙට්‍රික් ටොන් 1,687 දක්වා මිලදී ගැනීම වැඩි කළේය. තවද ස.කො.ස. අර්තාපල් ආනයනය මෙට්‍රික් ටොන් 450 කට සීමා කළහ.

අත්‍යාවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය කිහිපයක බලපත්‍ර අවශ්‍යතාව 1996 දී ඉවත් කිරීමත් සමගම අත්‍යාවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය ආනයනයේදී සකොසෙහි සහභාගිත්වයේ අඩුවීමක් තවදුරටත් 2000 දීද පෙන්වුම් කළහ. ස.කො.ස. විසලි මිරිස් ආනයනයෙන් වැලකී සිටි අතර පෞද්ගලික අංශය විසින් ඉල්ලුමට සරිලන ආකාරයට අනෙකුත් ආහාර ද්‍රව්‍ය ආනයනය කළ බැවින් එම ද්‍රව්‍ය ආනයනයද සීමා කළහ. ලොකු එෆුණු සහ විසලි මිරිස් අස්වැන්න පිළිවෙලින් මෙට්‍රික් ටොන් 26,100 කින් සහ මෙට්‍රික් ටොන් 1,000 කින් වර්ෂ 2000 දී අඩු වූ විට ස.කො.ස. විසින් දේශීයව මිලදී ගන්නා ප්‍රමාණ අඩු කළහ. 1999 දී මිලදී ගත් මෙට්‍රික් ටොන් 2,625 සහ මෙට්‍රික් ටොන් 299 ක් වූ ලොකු එෆුණු සහ විසලි මිරිස් ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් 2,166 සහ මෙට්‍රික් ටොන් 146 දක්වා වර්ෂ 2000 දී පහත හෙලිණි. තවද, ස.කො.ස. මගින් ආනයනය කළ ලොකු එෆුණු ප්‍රමාණයද මෙට්‍රික් ටොන් 6,280 සිට මෙට්‍රික් ටොන් 4,887 දක්වා 2000 දී අඩු විය. ඒ අනුව ස.කො.ස. ආනයනය කළ ලොකු එෆුණු ප්‍රමාණය මුළු ලොකු එෆුණු ආනයනයන්ගෙන් සියයට 4 ක් වූ අතර 1999 දී එය සියයට 7 ක් විය. එමෙන්ම අර්තාපල් ආනයනය 1999 හා සැසඳීමේදී සියයට 0.6 සිට 2000 දී සියයට 0.4 දක්වා අඩු විය. නමුත් 2000 වර්ෂයේදී ස.කො.ස. මගින් කිරිඟු පිටි මෙට්‍රික් ටොන් 10,500 ක් ආනයනය කර අඩු වූ ආරක්ෂණ පිටි තොගය ගොඩ නැගීය.

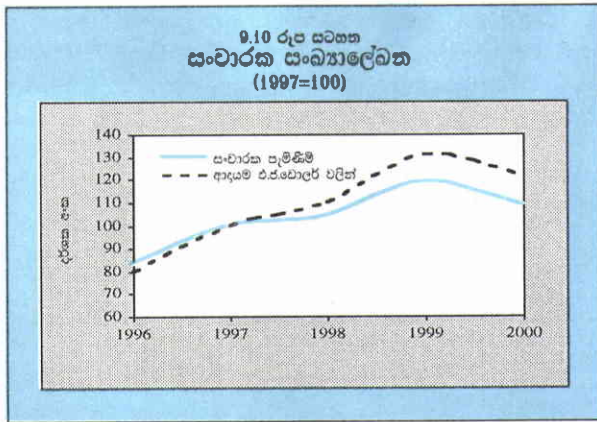
ස.කො.ස. සිල්ලර වෙළෙඳපැල් 152 ක් සහ තොග වෙළෙඳපැල් 42 ක් මගින් 2000 දී ද අත්‍යාවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය සාධාරණ මිලකට සපයන ලදී. 2000 දී මුළු වෙළෙඳ පිරිවැටුම රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,090 ක් වූ අතර එය 1999 දී පිරිවැටුම වූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,836 ට වඩා සියයට 18 ක වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළේය. සියයට 35 ක වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරමින් ස.කො.ස. වරලත් අලෙවි නියෝජිත වෙළෙඳපැල් රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,282 ක පිරිවැටුමක් වාර්තා කළහ. මෙයට හේතු වූයේ 1998 වර්ෂයේදී හඳුන්වා දෙනු ලැබූ ජංගම අලෙවි ක්‍රමයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වරලත් අලෙවි පැල් දෙරටුව වෙතට භාණ්ඩ සැපයීම හේතුවෙනි. 2000 වර්ෂයේදී වරලත් අලෙවි නියෝජිත පිරිවැටුමෙන් සියයට 49 ක් ජංගම අලෙවිය මගින් ලබා ඇත. වරලත් අලෙවි නියෝජිත ජාලය මෙම වසරේදීද තව නියෝජිතයන් 193 දෙනෙකු පත් කිරීමෙන් ව්‍යාප්ත විය.

අලෙවි කටයුතුවල නිරත වී සිටින අනෙකුත් ආයතන වන සඵල සහ ශ්‍රී ලංකා ජනරජ ට්‍රේඩින් සමාගම අත්‍යාවශ්‍ය පාරිභෝගික භාණ්ඩවල තත්ත්වය හා මිල පිළිබඳ ප්‍රමිතීන් සපයන ආයතනයන් ලෙස කටයුතු කළේය. සාධාරණ තරඟකාරීත්වය තහවුරු කිරීමේ ඉතා වැදගත් කාර්ය භාරයක් මෙම ආයතනය මගින් ඉටු කළේය. සමුපකාර

අලෙවි පැල්ද වෙළෙඳපළට මැදිහත් වෙමින් අස්වනු නෙලන කාලයේදී වී මිලදී ගැනීමෙන් හා සමුපකාර සංගම් මගින් සිල්ලර වෙළෙඳම සිදු කිරීමෙන් නිරත වූහ. දේශීය මිල ස්ථාවර කරනු වස් වී මෙට්‍රික් ටොන් 9,000 ක් මිලදී ගැනීම 1,032 ක් වන අලෙවි සංගම් ජාලය මගින් සිදු කරන ලදී. දේශීය මිල ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව වෙනත් ආහාර ද්‍රව්‍ය මෙට්‍රික් ටොන් 601 ක් මිලදී ගත්හ. මේවාට ලොකු එෆුණු, විසලි මිරිස්, මුං ඇට, කවිච්චි, එළවළු හා පළතුරු ඇතුළත් විය. පාරිභෝගිකයාට උසස් තත්ත්වයේ කිරි ලබා දීමේ අරමුණින් සමුපකාර සංගම් 284 ක් අලෙවි මධ්‍යස්ථාන 97 ක් පවත්වාගෙන ගිය අතර කිරි ගොවීන් 66,880 දෙනෙකුගෙන් කිරි මිලදී ගැනීම සිදු කළහ. තීරු බදු අත් හැරීම් සහ තීරු බදු වෙනස් කිරීම් තුළින් රජයද අත්‍යාවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය සැපයුම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කළේය.

ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාව, රජයේ සෞඛ්‍ය සේවා සපයන ආයතනයන්ට ඖෂධ සපයන එකම සැපයුම්කරු මෙන්ම වෙළෙඳපොළෙහි ප්‍රධාන සැපයුම් කරුවකු වශයෙන් දිගටම කටයුතු කළේය. ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාව සාධාරණ වෙළෙඳ කොමිසම මගින් නියම කළ මිල ගණන් යටතේ ඖෂධ සපයනු ලැබේ. පෞද්ගලික අංශය මගින් ආනයනය කරන ඖෂධ වර්ග බලපත්‍ර අවශ්‍යතාවන් සහ මිල පාලනයන් යටතේ සිදු කරනු ලැබීය. භාණ්ඩයන්හි ගුණාත්මකභාවය තහවුරු කිරීම පිණිස රජයේ මැදිහත්වීම මෙහිදී අත්‍යාවශ්‍යවේ. එලෙසම මෙය ඖෂධ සඳහා පවතින අධික පිරිවැය අඩු කිරීම පිණිසත් ඖෂධ නිෂ්පාදන වෙළෙඳමෙහි කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීම පිණිසත් රජයේ ඒකාධිකාරීය ඉවත් කළයුතු තවත් අංශයක් වේ. නිදහස් වෙළෙඳ වාතාවරණයක් තුළ වෙළෙඳුන්ගේ විධිමත් ක්‍රියා පිළිවෙත් තහවුරු කිරීමේ කාර්යයන්හි අභ්‍යන්තර වෙළෙඳම පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව හා සාධාරණ වෙළෙඳ කොමිසම තවදුරටත් යෙදී සිටියහ. පාරිභෝගික අයිතීන් පිළිබඳ පාරිභෝගිකයින්ගේ දැනුවත් බව වැඩි කිරීම, පාරිභෝගිකයන්ගේ ආරක්ෂාව පිණිස පාරිභෝගික කණ්ඩායම් ඇති කිරීමට ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම, සාධාරණ වෙළෙඳ පිළිවෙත් ඇති කිරීම, අභ්‍යන්තර වෙළෙඳම විධිමත් කිරීම සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී මිල පාලනය කිරීම යනාදිය සඳහා මෙම ආයතන දෙක සැලකිය යුතු ප්‍රයත්නයන් දැරීය.

පාරිභෝගික ආරක්ෂණ පනත, සාධාරණ වෙළෙඳ කොමිසම් පනත, මිල පාලන පනත හා පාරිභෝගික ආරක්ෂණ පනතින් නිකුත් කර ඇති විධානයන්ට යටත්ව අභ්‍යන්තර වෙළෙඳ දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කළේය. එමෙන්ම 1988 අංක 68 දරණ පොහොර ආඥා පනතේ විධිවිධානද ක්‍රියාත්මක කරයි. ආනයනය කරන ලද ඖෂධ වර්ග මිල පාලනයන්ට යටත් වන අතර උපරිම සිල්ලර මිල තීරණය කිරීමේදී මි.ගැ.ර. වටිනාකමට සියයට 75 ක් එකතු කිරීමෙන් පෞද්ගලික අංශය සඳහා ද සියයට 54 ක් එකතු කිරීමෙන් ශ්‍රී ලංකා ඖෂධ සංස්ථාව සඳහා ද මිල තීරණය කෙරේ. මෙම එකතු කිරීම්වලට රාජ්‍ය ආරක්ෂක බද්ද, තොග වෙළෙඳුන්ගේ සහ සිල්ලර වෙළෙඳුන්ගේ ලාභාංශ හා ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය ඖෂධ සංස්ථාවේ ලාභාංශ සහ පොදු කාර්ය

වෙනුවෙන් පැමිණියහ. පරිසර හිතකාමී සංචාරක කටයුතු සහ සංස්කෘතිමය සංචාරක කටයුතු වැනි නව ආකාරයේ සංචාරක කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවට ඇති හැකියාව සනාථ කරමින් වනජීවී උද්‍යාන, උද්භිද උද්‍යාන, සත්ව උද්‍යාන, සංස්කෘතික ත්‍රිකෝණය තැරැවීමට පැමිණි සංචාරකයින්ගෙන් ලත් ආදායම 2000 වසරේදී තවදුරටත් ඉහළ ගියේය. ශ්‍රී ලංකා සම්මේලන කාර්යාංශය (Sri Lanka Convention Bureau) 2000 වසරේදී රැස්වීම්, සංචාර, සම්මේලන සහ ප්‍රදර්ශණ සඳහා සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අඛණ්ඩව කටයුතු කළේය. කාර්යාංශය 2000 වසරේදී සම්මන්ත්‍රණ හා ප්‍රදර්ශන 21 ක් මෙහෙයවීය. ආසියාවේ ගමනාන්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව ජනප්‍රිය කරවීමට කාර්යාංශය ජාත්‍යන්තර වැඩමුළු කිහිපයකට සහභාගී විය.

සංචාරක පැමිණීම් අඩු වීමත් සමඟ සංචාරක රාජ්‍යී දින ගණන සියයට 10 කින් අඩු වූ අතර කාමර උපයෝජන අනුපාතිකය සියයට 9 කින් අඩු විය. කළුරට හා තැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රදේශවල හැර අනෙකුත් සියළුම ප්‍රධාන කලාපයන්හි කාමර උපයෝජන අනුපාතයේ පහළ යාමක් දක්නට ලැබුණි.

සියළුම කලාපයන්හි හෝටල් සංඛ්‍යාව වැඩි වීම නිසා ශ්‍රේණිගත නවාතැන් අංශයේ හෝටල් ඒකක සංඛ්‍යාව 173 සිට 207 දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව වැඩි වීම් වාර්තා වූයේ කොළඹ නගරය (19 සිට 23 දක්වා), මහ කොළඹ සීමාව (33 සිට 40 දක්වා), දකුණු වෙරළබඩ (72 සිට 83 දක්වා), තැගෙනහිර වෙරළබඩ (2 සිට 4 දක්වා), කළුරට (10 සිට 14 දක්වා) සහ පෞරාණික නගර (37 සිට 43 දක්වා) වශයෙනි. හෝටල් ඒකක සංඛ්‍යාව වැඩි වීමත් සමඟම කාමර දරිතාව 12,918 සිට 13,311 දක්වා වැඩි විය. සංචාරක කර්මාන්තයට අවශ්‍ය ප්‍රමිතීන් අනුගමනය කරන බවට සහතික කිරීමට සහ එම ප්‍රමිතීන් පවත්වාගෙන යාමේ අරමුණු මුල් කරගෙන 1973 සංචාරක හෝටල් නීති සංග්‍රහය වෙනුවට 1999 වසරේදී නව සංචාරක හෝටල් නීති සංග්‍රහයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. නව නීති සංග්‍රහය අනුව සියළුම සංචාරක හෝටල් ලංකා සංචාරක මණ්ඩලය යටතේ ලියාපදිංචි වීම අනිවාර්ය වේ. කෙසේ වුවද, සංචාරක

හෝටල් සඳහා තරු වර්ගීකරණය ලබා ගැනීම තම අභිමතය පරිදි සිදු කළ හැක.

සෘජු සේවා නියුක්තිය 37,943 දක්වා සියයට 4 කින් ඉහළ ගිය අතර, වක්‍ර සේවා නියුක්තිය 1999 වසරේ වූ 51,184 සිට 2000 වසරේ 53,120 දක්වා වැඩි විය. හෝටල් සහ ආපනශාලා, සංචාරක ආයතන, ගුවන් සේවා සමාගම්, විනෝදස්වාදය සඳහා පහසුකම් සපයන ගුවන් සේවා ආයතන, සංචාරක භාණ්ඩ අලෙවිකරණ වෙළඳහල් සහ සංචාරක මණ්ඩලයෙහි සේවා නියුක්තීන් සෘජු සේවා නියුක්තිය ලෙස සැලකේ. සංචාරක අංශයට අමුද්‍රව්‍ය සපයන දේශීය නිෂ්පාදකයන් සහ සැපයුම්කරුවන්, අත්කම් භාණ්ඩ නිෂ්පාදකයන් සහ සැපයුම් කරුවන් යන ආදීන් වක්‍ර සේවා නියුක්තීන් ඇති කිරීමට දයක වේ.

සංචාරක සහ සිවිල් ගුවන් සේවා අමාත්‍යාංශය 2000 වසරේදී සතියක ගුවන් ගමන් වාර ගණන වැඩි කිරීම සඳහා එක්සත් රාජධානිය, ඉන්දුනීසියාව, ඔස්ට්‍රේලියාව, නෙදර්ලන්තය, ඉන්දියාව, බංගලිදේශය සහ යේමනය සමඟ ගුවන් ගමන් අයිතීන් සඳහා වූ ද්විපාර්ශ්වික ගිවිසුම් 7 ක් අත්සන් කරන ලදී. 1999 වසරේදී ක්‍රියාත්මක වූ කුලී ගුවන් සේවා 8, 2000 වසරේදී නොවෙනස්ව පැවතිණි.

සංචාරක කර්මාන්තයේ ප්‍රවර්ධනය සඳහා ජාත්‍යන්තර සහ කලාපීය සංවිධාන වැදගත් කාර්ය භාරයක් ඉටු කරනු ලැබීය. ලෝක වාරිකා නියෝජිතයන්ගේ සංවිධානයේ (Universal Federation of Travel Agents Association) 2000 වසර ලෝක සමුළුව, පැසිපික් ආසියා වාරිකා නියෝජිතයන්ගේ සංගමයේ (Pacific Asia Travel Association) 2000 වසරේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීම, වාරිකා මෙහෙයවන්නන්ගේ ඉන්දියානු සංගමයේ (Indian Association of Tour Operators) 2000 වසරේ වාර්ෂික සමුළුව, එක්සත් රාජධානියේ නිදහස් වාරිකා නියෝජිතයන්ගේ සංගමයේ (Association of Independent Tour Operators) 2000 වසරේ ජාත්‍යන්තර සමුළුව සහ ලෝක සංචාරක සංගමයේ විධායක කමිටු රැස්වීම යන සමුළු 5 ක්, 2000 වසරේදී ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්වන ලදී.

සංචාරක කර්මාන්තය, මෑතකාලීනව ද්විපාර්ශ්වීය හා කලාපීය සංවිධානවල සමුළුවලදී සාකච්ඡාවට ගැණුන ප්‍රධාන විෂයයක් බවට පත් විය. 1998 වසරේදී බංගලාදේශ, ඉන්දියා, මියන්මාර, ශ්‍රී ලංකා හා තායිලන්ත ආර්ථික සහයෝගිතා සමුළුවේදී (බීමිස්ටී-එක්) සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා “පෙරමුණ රට” (Lead Country) ලෙස ශ්‍රී ලංකාව තෝරා ගන්නා ලදී. 2000 වසරේ අප්‍රේල් මස 27 වැනි දින බීමිස්ටී-එක් රටවල වෙළඳ හා ආර්ථික ඇමති වරුන්ගේ දෙවන සමුළුවේදී, සංචාරක ව්‍යාපාරය, කලාපීය සහ-යෝගිතාවයට ඇති හැකියාව පිළිබඳව සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ ප්‍රධාන මාතෘකාවලට අයත් විය. මෙම කණ්ඩායම මගින් දියුණු කිරීම සඳහා සනිටුහන් කර ගත් අංශ අතර කලාපීය සංචාරක කටයුතු දිරිමත් කිරීම, සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඇති අවස්ථාවන් පිළිබඳ යොයා බැලීම, නව සංචාරක උපකරණ නිෂ්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීම හා පරිසරය කළමනාකරණය සහ සංස්කෘතිය රැක ගැනීම සඳහා නව

වැඩපිළිවෙලවල් ඇති කිරීම ආදිය වේ. 2000 වසරේ ජූනි මස 2 දින සිට 4 දින දක්වා තායිලන්තයේ බැංකොක් නුවර ශ්‍රී ලංකා-තායිලන්ත ආර්ථික හා තාක්ෂණික සහ-භාගිත්වය පිළිබඳ ඒකාබද්ධ කොමිෂමේ පළමු කණ්ඩායම් රැස්වීමේදී දෙරට අතර සංචාරක කටයුතු දියුණු කිරීම සඳහා බෞද්ධ ආගමික වන්දනා කටයුතු, සෞඛ්‍ය සඳහා වූ සංචාරක කටයුතු හා සංස්කෘතික සංචාරක කටයුතු

වෙනුවෙන් දෙරට අතර ඒකාබද්ධ සහයෝගීතාවයෙන් කටයුතු කිරීම කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය. 2000 වසරේ ජූලි මස 22 වැනි දින සිට 25 වැනි දින දක්වා ටෙහෙරාන් නුවර පවත්වන ලද ශ්‍රී ලංකා ඉරාන ඒකාබද්ධ කොමිෂමේ හය වන කාණ්ඩ රැස්වීමේදී සංචාරක කර්මාන්තයේදී සහ-යෝගීතාව දැක්වීම දෙපාර්ශවයේම සැලකිල්ලට ගත් ප්‍රධාන අංශ අතර විය.